Miroslav Niškanović

PORODIČNI KORIJENI

PORODIČNI KORIJENI

BIBLIOTEKA KORIJENI

Miroslav Niškanović
PORODIČNI KORIJENI

Izdavač:
Srpski genealoški centar
Banja Luka – Beograd – Sarajevo
E-mail: nmeisanu@eunet.yu

Urednik:
Miroslav Niškanović

Recenzenti:
Dr Miljana Radovanović
Dr Olga Zirojević

Tehničko uređenje:
Ivan Ljubojević
Dušan Đurica

Korektor:
Slobodanka Marković

Korice:
Dušan Đurica

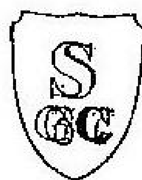
Tiraž 1000

Štampa:
Čigoja štampa
11000 Beograd
Studentski trg 13

Miroslav Niškanović

PORODIČNI KORIJENI

Jedno nedovršeno istraživanje

Banja Luka – Beograd – Sarajevo
2001

RIJEČ AUTORA

Knjiga *Porodični korijeni* nastala iz tekstova napisanih 1991. i 1992. godine, da bi bila objavljena na pragu trećeg milenijuma, neminovno je dobila podnaslov *jedno nedovršeno istraživanje.*

Baveći se više od petnaest godina istraživanjima migracija i porijekla stanovništva Bosne i Hercegovine učinilo mi se interesantnim da ostvarim komunikaciju sa svima onima koji se interesuju za porijeklo svoje porodice ili roda. U dogovoru sa Sejom Demirovićem, tadašnji urednikom *Večernjih novina* u Sarajevu pokrenuli smo rubriku sa nazivom *Porodični korijeni*. Bilo je to za mene novo istraživanje a za *Večernje novine* akcija koja je trebalo da donese nešto novo i interesantno njihovim čitaocima.

Namjera mi je bila da na ovaj način prikupim građu na osnovu koje bi se moglo pokazati u kojoj mjeri se na prostorima Bosne i Hercegovine u kolektivnoj memoriji čuvaju genealoška znanja, ali i u kojoj mjeri je moguće vršiti genealoška istraživanja na osnovu dostipne pisane građe. Pored toga, cilj mi je bio da sistematizacijom i obradom sakupljene građe doprinesem poznavanju prošlosti, prije svega migracija i porijekla stanovništva na prostoru Bosne i Hercegovine.

Od januara 1991. godine preuzimao sam pisma, kojih je stvarno bilo dosta, i predavao u redakciju odgovore na pitanja čitalaca. Svake srijede pojavljivala se u *Večernjim novinama*, na 21. stranici navedena rubrika. Naslove, podnaslove i antrfilelee sastavljala je urednik rubrike

Amila Đurović. Trajalo je to do 1. aprila 1992. godine, kada se ratni vihor proširio i u Bosnu i Hercegovinu.

Na zgarištu ovih istraživanja i ove rubrike ostali su samo požutjeli isječci iz *Večernjih novina*. Odlučio sam se da ih ponovo objavim ne dopisujući i ne mijenjajući ništa. Tekstovi koji slijede svjedočanstvo su o nama i o vremenu u kojem su izgleda jedino i mogli da nastanu.

Februar, 2001.

M. N.

PORODIČNI KORIJENI

Koji su moji korijeni? – pitanje je koji mnogi često postavljaju sebi. Ubuduće, odgovor će da bude znatno jednostavniji. U tome će vam, naime pomoći naša Redakcija. Zajedno sa višim kustosom Zemaljskog muzeja u Sarajevu Miroslavom Niškanovićem, tragom vaših pisama istraživaćemo korijene imena i porodica. Potrebno je da nam se javite pismom u kojem ćete navesti sve ono što znate o svojoj porodici (eventualno više prezimena, zanimanja u prošlosti, čak i predanja), a naš stručnjak će istraživati i dokazivati njihovu vjerodostojnost. Na pismima obavezno naznačite za "Korijene" i adresirajte na našu Redakciju: "Večernje novine", Pavla Goranina 13, 71000 Sarajevo.

14. januar 1991.

KAKO DOĆI DO PODATAKA?

Od arhiva do sjećanja

Baveći se profesionalno istraživanjima migracija i porijekla stanovništva Bosne i Hercegovine, često sam bio u prilici da me ljudi mole da im pomognem u njihovim traganjima da saznaju više o prošlosti svoje porodice, da odgovore na pitanje odakle su se eventualno doselili njihovi preci u današnje boravište i u kakvoj su vezi sa ljudima koji nose isto prezime kao oni sâmi.

Pokretanje ove rubrike ima za cilj da se svim zainteresovanim naznače putevi kojima treba da idu u ovim i ovakvim traganjima, te ukaže na moguće rezultate u svakom pojedinačnom slučaju.

Na početku treba naglasiti da nigdje ne postoji "dokumentacija" iz koje se može saznati porijeklo određene porodice. Čak za Bosnu i Hercegovinu ne postoji ni popis prezimena, pa se tako samo djelimično može utvrditi rasprostranjenost određenog prezimena.

Formiranje prezimena na području Bosne i Hercegovine je proces koji traje od vremena feudalizma, pa do austrougarske okupacije 1878. godine, kada su popisane sve porodice i zakonski regulisana obaveza korišćenja prezimena. No, taj proces ni tada nije definitivno završen pa je tako u posljednjih sto godina nastao ne mali broj novih prezimena. Migracijama su se prezimena sa područja Bosne i Hercegovine širila po Jugoslaviji i svijetu, da bi mnoga prezimena na isti način bila donesena na tle Bosne i Hercegovine.

Za rasvjetljavanje zadate problematike služićemo se svim dostupnim izvorima: istorijskom građom, anagrafi-

ma, šematizmima, relacijama vjerskih misionara, matičnim i gruntovnim knjigama, putopisnom literaturom, te svim drugim pisanim izvorima koji nam mogu biti od pomoći. Zavisno od svakog slučaja posebno za neke rodove se može naći i koristiti raznovrsna arhivska građa, za druge ćemo se oslanjati najvećim dijelom na usmenu tradiciju, da bismo za treće pokušali eventualno naći etimološko objašnjenje.

Za većinu hrvatskih rodova moguće je pratiti porijeklo od polovine XVIII, a za manji broj rodova i od polovine XVII vijeka. Za srpske rodove je značajno da su matične knjige vođene u drugoj polovini XIX vijeka, a muslimanski rodovi tek po austrougarskoj okupaciji definitivno dobijaju prezimena,od kada imamo i matične knjige.

Stanje izvora je različito od oblasti do oblasti. Zbog razaranja za vrijeme Drugog svjetskog rata uništen je veliki broj matičnih i gruntovnih knjiga, izvora prvog reda za ovakva istraživanja, prije svega, u manjim opštinskim centrima.

16. januar, 1991.

PROTIĆ

Protići su Srbi i slave sv. Stevana Arhiđakona (9. januara). Matično naselje im je Baraći, gdje ih je 1976. godine bilo 11 kuća. Po predanju, nekada su se prezivali Berić i porijeklom su iz Berana (Crna Gora).

Prvi u Baraćima

Na osnovu podataka iz osamdesetih godina XIX vijeka vidi se da je već tada bilo ustaljeno prezime Protić. U Baraćima je tada popisano 11 kuća u kojima su živjela domaćinstva: Gliše, Ilije, Jovana, Save, Todora, Đure, Laze, Save i Todora. Pored toga, u neposrednoj blizini u zaseoku Berićima je živjela porodica popa Luke Protića, kome je drugo prezime bilo Berić, te Dake Protića, kome je drugo prezime bilo Špirić.

Berića danas ima mnogo na širem području, i to u selima: Baraći, Gornja Pecka, Donja Pecka, Vrbljani i Trnovo. U Vrbljanima i Gornjoj Pecki i danas postoje zaseoci Berići sa velikim brojem kuća. Za Beriće iz ova dva sela se zna da su davali veliki broj sveštenika u prošlosti.

U drugoj polovini XIX vijeka gotovo svi sveštenici u protoprezviterijatu gerzovačkom bili su Berići. Svi ovi Berići slave sv. Stevana i izvjesno je da su zajedničkog porijekla.

Preko Save

Osim na navedenom području, Berića je krajem prošlog vijeka bilo i u drugim mjestima u Bosanskoj krajini. U parohijama Bistrica, Laktaši, Bočac, Omaška, Varcar Vakuf, Volari, Javorani, Blaško, Mašići i

Romanovci, Stapari, Kukulje, Podgraci i Moštanica manastir. Pored sv. Stevana slave i različite druge slave: Ilindan, Đurđevdan, Nikoljdan, Jovanjdan.

Berića je u drugoj polovini XIX vijeka bilo i u parohijama preko Save, u Slavoniji. U protoprezviterijatu pakračkom, u parohijama Bučje i Kamenska, Berići slave sv. Arhanđela Mihaila, a u parohiji Doljani sv. Stevana. U protoprezviterijatu novogradiškom, u parohiji Međari, Berići slave Đurđevdan, a u Rajiću Donjem Nikoljdan. Na ovom području ima ih i danas (popis 1984) u Cerniku i Dubovcu (opština Nova Gradiška) i Gornjem Rajiću (opština Novska) itd.

Pored toga iste godine ima ih dosta u zaleđu Šibenika i Zadra, a u okolini Drniša postoji selo Berići.

U Uncu je zabilježeno predanje da su Čegri iz Crnog Vrha, a Agići, odnosno njihov ogranak Jelići iz Malih Štrbaca (slave Jovanjdan) porijeklom su iz Berića kod Drniša, te da im je staro prezime bilo Berić.

I na Pelješcu

Za Beriće na poluostrvu Pelješcu se smatra da su porijeklom iz Bosne. U Valjevskoj Tamnavi je zabilježena tradicija da su tu nekada živjeli neki Berići porijeklom iz Bosne. Ne znamo da li je koincidencija što se prenosioci tradicije o ovim Berićima prezivaju Protić.

Na osnovu izloženog može se zaključiti da je predanje da su Protići ogranak "plemena" Berića, vjerodostojno. Kako su u prošlosti među sobom često imali sveštenike-prote, prozvani su Protići da bi se razlikovali od drugih porodica ovog roda. Već krajem prošlog vijeka, od Protića su se izdvojili Špirići, koji takođe slave sv. Stevana.

Drugi dio predanja, da su porijeklom iz Berana, tek treba da se dokumentuje.

Iz gore navedenih podataka proizlazi da su matične oblasti za Beriće sjeverna Dalmacija i sela oko izvora rijeke Sane i da su Berići po ostalim naseljima Bosanske krajine i Slavonije njihove raselice. Ne treba isključiti ni mogućnost o njihovom daljem porijeklu iz Stare Hercegovine i Crne Gore.

22. januar 1991.

ĐONLAGIĆ

Tešanjski begovi

O nastanku prezimena Đonlagić, možemo reći da je ono izvedeno iz riječi donluage ili đonlage (zapovjednik turskih dobrovoljaca). Preci današnjih Đonlagića bili su đonlage sredinom XVIII vijeka.

Đonlagići su poznati muslimanski begovski rod iz Tešnja. Krajem XIX vijeka imali su u vlasništvu oko 300 kmetovskih selišta, 31 kuću i dućane u Tešnju (do Kalo-ševića i Bobara). Po predanjima doselili su se iz Budima u selo Vrela gdje im je Kulina. Po istom predanju došla su tri brata, od kojih su dvojica ostala u Tešnju, a treći otišao u Foču (Derventa) gdje je bio šerijatski sudija. Dalja starina im je, kako smatraju, iz Kirkuka u Iraku, a po tradiciji u svoje pretke ubrajaju i Đul babu, osnivača budimske džamije.

Osim u Tešnju Đonlagića je bilo i na drugim mjesti-ma. Borivoje Z. Milojević, istraživač, ih je našao u Dragniću (Glamočko polje), gdje ih je 1920. godine bilo pet domaćinstava. Na osnovu njegovih istraživanja oni su u Dragniću starosjedioci. Našao ih je i Milenko S. Filipović, etnolog, u Rami tridesetih godina ovog vijeka. Za Ćatiće u Prozoru, Filipović je zabilježio predanje po kojem su se doselili iz Konje kad su Turci osvojili Bosnu. Za nas je interesantno što se spominje njihov ogranak Đonlagići, "koji su sada u Sarajevu". Za Osma-noviće, u Prozoru, smatra se da su stariji doseljenici, a Filipović je zabilježio da su porijeklom od nekih Đonla-gića iz Posavine. Po istom predanju doselio im se djed

prije kuge. Za njih se još navodi da su imali timar Gafića do sela Dobrošine, te da se jedna porodica odselila u Mostar.

O nastanku prezimena Đonlagić možemo reći da je ono izvedeno iz riječi donluaga ili đonlaga (zapovjednik turskih dobrovoljaca). Preci današnjih Đonlagića bili su đonlage sredinom XVIII vijeka.

Krajem prošlog vijeka u Tešnju su između ostalih živjeli: Hadži Bećirbeg, Dervišbeg veliki (Ferhatbega), Hadži Osmanbeg, Hamzabeg, Salihbeg (Mustajbega), Mustajbeg, Dervišbeg mali, Hasanbeg mali (Omerbega).

Đonlagići su u Tešnju ulazili u krug najbogatijih begovskih rodova i za vrijeme naših istraživanja u Tešnju zabilježili smo nekoliko stihova u kojima se daju karakteristike pojedinih begovskih porodica. Stihovi glase:

"Vezak vezla Nafa Đonlagića.
Ona veze granu na đerđefu.
Puno grana kao Galijaša
Mnogo lišća k'o Smajilbegovića
Razlistana k'o Ajanović
Selvijasto kao Đonlagića"!

Naš prikaz Đonlagića bazira se, prije svega, na zabilježenoj narodnoj tradiciji, za koju možemo da kažemo da se uklapa u opšta društvena kretanja u vremenu na koje se odnosi. Očekujemo da će objavljivanje novih izvora upotpuniti naša saznanja o tešanjskim Đonlagićima i pomoći nam da utvrdimo u kojoj mjeri je zabilježena tradicija o porijeklu vjerodostojna.

30. januar 1991.

RAIČ

Trgovci iz XVIII vijeka

Po popisu završenom 1743. godine Raiča je u Bosni i Hercegovini bilo 19 porodica sa 181 članom i to u Livnu, Mostaru, Rami, Kreševu..... U XVIII vijeku Raiča je bilo i u Dalmaciji u okolini Metkovića, Imotskog, Sinja, na Braču...

Na području mjesne zajednice Drežnica Raiča Hrvata ima u Donjoj Drežnici, Gornjoj Drežnici, Donjim Jasenjanima, Ćopima i na Vrdima. U Gornjoj Drežnici se smatraju starosjediocima, gdje su po dolasku Austro-Ugarske bili vlasnici kuća i imanja koja su koristili pa su čak i prodavali nekretnine Muslimanima. Za razliku od njih, ostali Raiči su u to vrijeme bili kmetovi i znaju da su se njihovi preci doselili takođe kao kmetovi iz Strmice kod Mostara.

Usmena predanja

Prisutnost Raiča u Drežnici i susjednom Rakitnu može se pratiti od prve polovine XVIII vijeka. Godine 1971. zabilježena su dva domaćinstva i to Bartola, sa pet odraslih članova i dvoje djece, te Lovre sa 12 odraslih članova i dvanaestoro djece.

Već u to vrijeme Raiča je bilo i na drugim mjestima. Po popisu završenom 1973. godine bilo ih je u Bosni i Hercegovini 19 porodica sa 181 članom i to u Livnu (Dobro), Mostaru (Goranci), Duvnu (Kongora, Rakitno-Drežnicama, Mesihovini, Omuglinama), Rami (Jaglić-Slimac, Ravno-Uzdo, Sovići), Kreševu (Kopčić, Leči).

O porijeklu Raiča zasnovanom na usmenim predanjima danas znamo dosta. Sva ta predanja lociraju maticu

Raića na nekoliko punktova u istočnoj Hercegovini (Hutovo, Strnica i šire uzeto kraj oko Popovog polja).

U Strnici se Raiči u matičnim knjigama spominju od 1713. godine. Doselili su se na Raguževo imanje kada su se ovi odselili u Lastvu (Hrasno).

Osnov prezimena

U XVIII vijeku Raiča je bilo i u Dalmaciji, u okolini Metkovića, Imotskog, Sinja, na Braču... Za Raičeviće u okolini Sinja ustanovili smo da su imali nadimak Herceg i Bošnjak, što nas upućuje na to da su porijeklom iz Bosne i Hercegovine. Vjerovatno su se na teritoriju Sinjske krajine doselili 1687. godine u seobama Ramljaka, Duvnjaka i drugih rodova iz zapadne Hercegovine. Iz raspoložive građe, koju zbog ograničenog prostora nismo u mogućnosti iznijeti u cjelini, o drežanjskim i drugim Raičima u zapadnoj Hercegovini i izvan nje, vidi se da su se Raiči, baveći se stočarstvom, često selili, pa su možda i zbog toga predanja o njihovom porijeklu ponekad kontradiktorna.

U različitim izvorima, kojima smo se koristili, prezime ovog roda piše se kao Raich ili Raichevic a transkribuje se kao Raič, Raičević, pa i Rajić. U Hercegovini je najprisutnije korišćenje oblika Raič. Osnovu za ovo prezime čini lično ime Raič, koje je bilo veoma često u Hercegovini. Naša istraživanja pokazuju da je kod svih Raiča, pomenutih u ovom tekstu prisutno saznanje o zajedničkom porijeklu.

U budućim istraživanjima će se tek moći potpunije sagledati naseljavanje pojedinaca i rodova ovog "plemena", sklonih seobama i adaptabilnim novim prostorima u posljednjih tri stotine godina (po Dalmaciji, Bosni i podunavskim krajevima).

6. februar 1991.

SAVIĆ

Porijeklo iz Hercegovine

Sve porodice koje nose prezime Savić nisu istog porijekla. Srodnici su oni koji slave istu slavu. Savići koji slave Lazarevdan, a žive na maglajskom području porijeklom su iz okoline Nevesinja.

Milica Petković iz Sarajeva interesuje se za porijeklo svog djevojačkog prezimena Savić. Savići su po njenoj informaciji iz sela Bočnja (Maglaj). Slave Lazarevdan, a u porodici se smatra da bi mogli biti porijeklom negdje iz Crne Gore.

Savić je kod nas veoma često prezime i nalazimo ga na svim područjima na kojima žive Srbi. Česta su i naselja sa imenom Savići ili Savić. Samo u Bosni i Hercegovini postoji devetnaest sela sa pomenutim nazivima. Savić je prije svega prezime, ali i ime. U osnovi ovog imena i prezimena je kalendarsko lično ime Sava veoma rašireno kod Srba, sa izvornim značenjima starac i djed. Ime je preuzeto preko grčkog Sabba iz aramejskog jezika.

Savići slave različite slave, a najveći broj ih najčešće u Srba slavi: Đurđevdan, Nikoljdan, Jovanjdan. U ovom prilogu ćemo navesti u kojim je parohijama u Bosni krajem prošlog vijeka bilo Savića koji slave pomenute slave. Đurđevdan su krajem prošlog vijeka slavili Savići u parohijama: Sarajevo, Osijek, Blažuj, Pazarić, Dolac-Zabrđe, Gomionica, Bosanska Gradiška, Miloševo Brdo i Grbavci, Stanari, Čečava, Gašica i Biljakovac, Donja

Dubica, Tešanj, Ugodnović, Osinja, Palanka, Draksenić, Dragovići, Busnovi, Moštanica, Bihać i Hrgar, Grmuša, Vrelo, Medna Donja, Medna Gornja, Vlasenica, Golići, Srebrenica, Sase, Hrge, Krnić, Sočkovac, Porječina, Boljanić, Bosanska Gradiška i Laminci. Nikoljdan su u isto vrijeme slavili Savići u parohijama: Sarajevo, Osijek--Blažuj, Vareš, Višegrad, Majevac, Tešanj, Martinac, Pečenogovci, Galjipovci, Jelići, Moštanice, Sanica, Ribnik, Graci, Gudavac, Šolaji, Stekerovci, Strmica, Srebrenica, Sase, Krnjić, Hrge, Sokolovići-Višegrad, Slatina, Mleča i Brežani, Bistrica, Gomionica, Sokolovo, Vozuća, Mokronoge. I na kraju, Jovanjdan su krajem prošlog vijeka slavili Savići u parohijama: Pale, Visoko, Kralupi, Ilijaš, Sokolovići-Višegrad, Bistrica (Banjaluka), Popovac, Šljivno, Gomionica, Tešanj, Ferići, Umci, Busovača, Zenica, Strojice, Srebrenica, Maglaj, Čitluk, Vareš, Oštra Luka.

Iz naprijed rečenog proizlazi da sve porodice koje nose prezime Savić nisu istog porijekla. Srodnici bi mogli biti oni Savići koji slave istu slavu. Pošto nas interesuju Savići iz sela Bočnja kod Maglaja, i to oni koji slave Lazarevdan, navešćemo mjesta u Bosni u kojima smo evidentirali njihove prezimenjake koji slave istu slavu. Na osnovu podataka kojima smo raspolagali vidi se da je krajem prošlog vijeka Savića koji slave Lazarevdan bilo u parohijama: Rujnica, Papraća, Kravica, Liješanj, Žljebac, Brusnica, Pribojević.

Kako je Lazarevdan slava niza bratstava na prostoru istočne Hercegovine pokušali smo da porijeklo maglajskim Savićima tražimo na tom području. Savići u Kljenu (Nevesinje) slave Lazarevdan i staro im je prezime Milović. Porijeklom su iz Dabra odakle su se doselili u

drugoj polovini devetnaestog vijeka. Milovići u Potkomu (Dabarsko polje) doseljenici su iz Trnovice. Slave takođe Lazarevdan. Predak Milovića zvao se Milo Babić. Imao je sina Trivka, a Trivko sinove Vasilja i Mihajla.

Kada su se i kojim putem današnji Savići, koji slave Lazarevdan, a žive na maglajskom području tu naselili, na osnovu dostupnih podataka nismo u mogućnosti da utvrdimo. Za sada možemo sa dosta vjerovatnoće da tvrdimo da su porijeklom od Savića iz okoline Nevesinja, a dalju starinu trebalo bi im tražiti među bratstvima istočne Hercegovine koji slave istu slavu kao i oni, Lazarevdan.

12. februar 1991.

PAŠALIĆ

Loza od Haračića

U Dumancima kod Kaknja danas nema Pašalića, ali je kao uspomena na njih ostao toponim iznad sela pod nazivom Pašalića bašča. Poslije Prvog svjetskog rata bilo je 18 kuća sa oko 30 porodica Haračića, koji su zajedničkog porijekla sa Pašalićima.

Šefik Pašalić iz Zenice, rođen u selu Dolipolju kod Lašve navodi u pismu kojim nam se obratio da je sin Smaje, željezničkog radnika i najstarijeg od šestorice sinova Omera Pašalića koji je umro 1927. godine. Djed mu se zvao Arif, a djedov otac Omer. Idući dalje u prošlost pretpostavlja da je njegov otac Osman, a brat mu "Paša". Pomenuti Osman i Paša bi trebali biti sinovi Alije Pašalića, koji je opet sin Mustafe Haračića iz sela Dumanci kod Kaknja. Po predanju Alija je pohađao neku visoku školu u Carigradu, koju nije završio zbog izbijanja revolucije u Turskoj, pa ga je po tome okolina nazvala "pašom". Po istom predanju, po povratku iz Carigrada otac je Aliji dao imanje u Dolipolju i od tada se oni prezivaju Pašalići. Šefik dalje navodi da su danas u Dolipolju samo Pašalići i da su se u prošlosti bavili uglavnom zemljoradnjom i stočarstvom.

Pašalići su se oko 1840. godine doselili iz sela Dumanaca kod Kaknja u Dolipolje. Danas ih nema u Dumancima, ali je kao sjećanje na njih ostao toponim iznad sela pod nazivom Pašalića bašča. U Dumancima je neposredno poslije Prvog svjetskog rata bilo 18 kuća sa oko 30 porodica Haračića, koji su zajedničkog porijekla sa Pašalićima.

Haračići su vjerovatno i osnovali ovo selo. Od Nurije Haračića, koji je tada imao 80 godina, zabilježeno je da je njegov djed prebolio "mubarećiju", kugu koja je vladala krajem XVIII vijeka. Za Haračiće se može reći da su im se preci doselili vjerovatno u toku XVI vijeka iz Konje, grada u Turskoj. Po predanju, bila su tri brata, od kojih se jedan ili njegov potomak odselio u obližnje selo Bićer i od njega su tamošnji Haračići ili Beglerovići. Drugi je otišao u Porječje kod Bugojna, u kojem ih takođe ima sa istim prezimenom. Pošto su se doselili iz Konje zvali su ih i Konjalijama. Prezime Haračić su dobili po tome što su skupljali harač. Prevozili su u prošlosti i skelu za Kakanj.

13. februar 1991.

MUČIBABIĆ

Porijeklo iz Srbije

Po istočnoj Srbiji na više mjesta nalaze se toponimi Mučibaba, a u Zaglavku (selo Repušnica) postoji rod Mučibapci, koji su porijeklom iz Mučibaba iz okoline Gnjilana.

Mučibabić Risto iz Mostara, rodom iz sela Zijemlja piše nam da su njegovi preci porijeklom iz Ljeskova Duba kod Gacka. Srpski rod Mučibabića slave sv. Arhanđela Mihaila i na Zijemlju su od XVIII vijeka. Starina im je na Ljeskovu Dubu koji su se doselili sa Ravne (Gacko), u koji su još početkom ovog vijeka imali vlastitu zemlju. Mučibabića je početkom ovog vijeka bilo i u Fojnici (Nevesinje), u koju su se doselili iz Ljeskova Duba. Pored toga Mirići iz Domrka su od "bratstva" Mučibabića, a istog porijekla su i Jaredići u Brataču, Perini u Nevesinju i Mostaru, Đerići u Šipačnu. Svi ovi rodovi slave sv. Arhanđela Mihaila.

U okolini Kalinovika u selu Romani postoji zaselak Mučibabe. Krajem prošlog vijeka u selu Romani je bilo deset kuća sa 80 stanovnika i svi su bili Srbi.

Porijeklo Mučibabića treba tražiti na prostoru Stare Srbije. U okolini Gnjilana postoji selo Mučibaba, danas naseljeno Albancima. U drugoj polovini XVIII vijeka Srbi iz Mučibaba su se preselili u Bilince i Donje Korminjane (takođe Gnjilane). U Bilincima je između dva rata bilo 24 kuće Velikića i Gajtanića, koji znaju da su porijeklom iz Mučibabe i slave sv. Arhanđela Mihaila. U Donjem Korminjanu je u isto vrijeme bilo 5 kuća Sekulovića porijeklom iz Mučibabe, koji slave sv. Nikolu. Po istočnoj

Srbiji na više mjesta se nalaze toponimi Mučibaba, a u Zaglavku (selo Repušnica) postoji rod Mučibapci koji slave Đurđic a porijeklom su iz Mučibabe.

Iz naprijed rečenog proizlazi da su se Mučibabići iz Stare Srbije tokom XVIII vijeka preseljavali u Hercegovinu, a druga grana je otišla prema istočnoj Srbiji. Potvrda ovom zaključivanju je i zajednička slava sv. Arhanđel Mihailo.

20. februar 1991.

OBJAVIĆEMO SVE ODGOVORE

Za rubriku "Porodični korijeni" u Redakciju "Večernjih novina" već je stiglo 30 pisama naših čitalaca, koje interesuje porijeklo njihovog imena ili porodice. Miroslav Niškanović, viši kustos Zemaljskog muzeja iz Sarajeva i Redakcija "Večernjih novina" će odgovoriti na sva pristigla pisma, čim se završi istraživanje vaših korijena, koje je u toku.

I dalje očekujemo vaša pisma. Potrebno je da nam se javite pismom u kojem ćete napisati sve što znate o svojoj porodici (eventualno više prezimena, zanimanja u prošlosti, čak i predanja), a naš stručnjak će istraživati i dokazivati vjerodostojnost podataka. Na pismima obavezno naznačite za "Korijene" i adresirajte na Redakciju: "Večernje novine", Pavla Goranina 13, 71000 Sarajevo.

20. februar 1991.

SALIHBEGOVIĆ

Prezime po pretku

Pretpostavljamo da su se Salihbegovići odijelili od Zečevića, a po pretku Salihbegu dobili su novo prezime.

Salihbegović Sadik iz Fojnice u potrazi za korijenima navodi da je rođen u Kaknju 1955. godine, gdje mu i danas žive stričevi. Zna se da postoji istoimena porodica u Visokom a ima bližih rođaka u Sarajevu.

Po svemu sudeći, Salihbegovići su noviji doseljenici u Kaknju, jer neposredno poslije Prvog svjetskog rata tu ih nije bilo. Na širem području jedino su bile četiri porodice Salihbegovića u Visokom, gdje spadaju u red "starih Visočana" i čine jedan rod sa poznatom muslimanskom begovskom porodicom Zečević.

Za Zečeviće, kojih je u to vrijeme bilo 6 porodica, smatra se da su "ne baš tako davno" sa katoličanstva ili pravoslavlja prešli na islam. Po predanju koje je zabilježeno u okolini Kraljeve Sutjeske, starinom su Nikolići i istog porijekla sa Konšama, i pričalo se da su se ti rodovi "rođakali" među sobom.

Za vrijeme austrougarske vladavine u Visokom se spominju porodice: Zaimbega, Hasanbega, Ćamilbega i Ibrahimbega Zečevića, koje su tada bile vlasnici 30-40 kmetovskih selišta.

U to vrijeme u Visokom je kalufdžija bio Zaim Salibegović, a Zečević Salih-beg je bio gostioničar i kafedžija u Han Vratnicama.

Pretpostavljamo da su se Salihbegovići odijelili od Zečevića, i po pretku Salihbegu dobili novo prezime.

To se moglo dogoditi krajem prošlog vijeka i možda se radi baš o pomenutom Salih-begu Zečeviću. Kasnije su se Salihbegovići iseljavali u Kakanj, Fojnicu, Sarajevo itd.

27. februar 1991.

KAPETANOVIĆ

Porijeklo iz Azije

U tradiciji je zabilježeno da su iz porodica Širbegovića, Ahmedkadića i Ibrahimkadića bili kapetani na području tešanjskog kadiluka (Tešanj, Doboj, Derventa, Kobaš). Potomci kapetana, pomenutih kapetanija, danas se u pravilu prezivaju Kapetanović.

Porodicu Kapetanović, koja sada živi u Beogradu interesuje njeno porijeklo, i kako pišu, po predanju, su od tešanjskih kapetana.

U Tešnju neposredno uz čaršiju, na predjelu zvanom Trčica, nalaze se kuće današnjih Eminagića, Širbegovića, Memišbegovića, Ahmedkadića i Mehinagića, a u Medakovu Ibrahimkadića. Po predanju oni su svi jedno "pleme" i nisu se međusobno ženili. Po istom predanju bili su ovdje prije dolaska Turaka. Od tri brata: Širbeg, Ahmed i Ibrahim su današnji Širbegovići, Ahmedkadići i Ibrahimkadići.

Sve gore navedene porodice ulaze u red najuglednijih tešanjskih begovskih porodica. U tradiciji je zabilježeno da su iz ovih porodica bili kapetani na području tešanjskog kadiluka. (Tešanj, Doboj, Derventa, Kobaš).

Kapetanije su osnivane poslije 1699. godine. Potomci kapetana pomenutih kapetanija danas se u pravilu prezivaju Kapetanović.

Nas u ovom slučaju interesuje tešanjska kapetanija i njeni kapetani. Na osnovu dosadašnjih saznanja prvi tešanjski kapetan je bio Jahja u trećoj deceniji XVIII vijeka. Poslije njega se spominje 1731/1732. godine Hadžihasan.

Najviše podataka ima o Ali-Kapetanu (1745) godine koji je ušao i u narodnu pjesmu.

Poslije njega u periodu 1777. do 1805. godine na toj dužnosti je njegov imenjak.

Poznat je i kapetan Mehmedbeg, kojeg je bosanski vezir Ali-paša Đelalija osudio na smrt (1818. godine).

Njega je naslijedio brat Bećirbeg koji se 1829. godine oženio Hatidžom, kćerkom Derviš Mustafe iz Travnika. Bio je protivnik Husein-kapetana Gradaščevića, "Zmaja od Bosne".

Posljednji kapetan u Tešnju bio je Muradbeg, a na tom položaju je bio od 1832. do 1835. godine, kada su kapetanije ukinute.

Tešanjski kapetani su imali svoju kulu u selu Logobare, udaljenom oko tri kilometra od Tešnja. Oni su po položaju bili age, a od početka XIX vijeka begovi, i svi su iz iste porodice.

Na osnovu podataka s kraja XIX vijeka ustanovili smo da je u Tešnju bilo nekoliko porodica koje su se prezivale Kapetanović, pa na osnovu toga i zaključujemo da su one nasljednici gore spomenutih kapetana.

Jednu grupu porodica čine oni koji se prezivaju Kapetanović zvani Eminagić. Svi oni se kasnije prezivaju samo Eminagić. Drugi su imali prezime Kapetanović zvani Dobojla (Dobojlija), ali se i oni kasnije prezivaju samo Eminagić, što pokazuje da se radi o istom rodu.

Za Kapetanoviće je zabilježeno i predanje da su porijeklom iz Azije. Znamo da su imali oko 150 kmetovskih selišta, te da su begovi domaćini porodica bili: Mehmedbeg, Alibeg i Sulejmanbeg. Ovi podaci se odnose na vrijeme austrougarske okupacije.

6. mart 1991.

KOVAČEVIĆ

Postojbina Riđani

Između dva rata na Glasincu i Sokocu bile su 32 porodice sa prezimenom Šuka i Kovačević, a svi su oni zajedničkog porijekla iz Riđana u Hercegovini.

Glasinac je inače u prošlosti bio prelazna oblast preko koje su se rodovi iz Raške, Zete i Hercegovine iseljavali u zapadnu Srbiju.

Dragu Kovačevića sa Sokoca interesuje porijeklo Kovačevića sa Glasinca. Vjerovatno su po tradiciji porijeklom iz Hercegovine ili Crne Gore.

Kovačevići na Glasincu su Srbi i nisu svi istog porijekla. Tridesetih godina bilo ih je u pedeset kuća na Sokocu i u selima: Pedišama, Vidrićima, Smrtićima, Kusačama, Pobracima, Šemkovićima, Baltićima, Sajicama, Čitlucima i Parževićima. Ne slave svi istu slavu, a bilo je i promjena krsnog imena.

Između dva rata na Glasincu, u selima: Smrtići, Pobraci, Kusače, Šemkovići i na Sokocu bile su 32 porodice sa prezimenima Šuka i Kovačević, koje slave Nikoljdan. Svi su oni zajedničkog porijekla iz Riđana u Hercegovini.

U Smrtiće se prvi doselio Vuk Šuka i postepeno naseljavao svoje rođake po Kusačama, Kanostevcima, Pobracima i drugim mjestima.

Kovačevići su dobili ime po pretku Jovanu Radoviću koji je imao kovačnicu na putu za Rakitnicu (Rogatica). Zovu se i Kolanići. Starinom su iz Kljuta (Gacko), gdje su se prezivali Uljarević. Za Uljareviće po gatačkim i

bilećkim selima zabilježeno je da su porijeklom iz Riđana, i da znaju za srodnike, naseljene na Glasincu.

Kovačevići, čiji je nadimak Drinjaci (prije Drugog svjetskog rata bile su svega 23 kuće), u selima: Baltići, Sajice, Čitluci, Parževići i na Sokocu slave Stjepandan i porijeklom su iz Donjeg Kolašina. Nekada su se prezivali Milovanović. Prije nego što su se naselili na Glasinac bili su jedno vrijeme u Jamićima (na Drini), zbog čega ih i zovu Drinjacima, te u Malom Polju (Vlasenica). Na Glasinac su se naselili 1862. U ovu grupu Kovačevića treba ubrojiti i Bjelakoviće iz Vidrića. Oni su starinom Avramovići, a još starije prezime im je Kovačević. Po predanju bilo ih je devetoro braće, od kojih se jedan zvao Bjelak i koji je jedini od njih preživio kugu. Nekada su slavili Lučindan, a danas kao i ostali Kovačevići iz ove grupe slave Stjepandan.

U selima Pedišama i Sajicama postoji rod Rodijeljac ili Rođeljac, koji slavi Aranđelovdan. Doselili su se s Rodijelja (na Drini), ali su starinom iz Hercegovine. Staro prezime im je Kovačević, a po jednom pretku ih zovu i Blagojevićima.

Izgleda da je na Glasincu bilo Kovačevića porijeklom iz Kovačeve Doline i Dobrih Sela (Drobnjak), koji su opet daljom starinom iz Ozrinića (Nikšić).

Kovačevići na Glasincu nisu svi istog porijekla. Jedni su iz Riđana, a drugi iz Kolašina. Na Glasinac se nisu istovremeno naselili. Seoba je trajala od kraja XVIII vijeka pa sve do druge polovine XIX vijeka. Glasinac je inače u prošlosti bio prelazna oblast preko koje su se rodovi iz Raške, Zete i Hercegovine iseljavali u zapadnu Srbiju. Tako su na primjer Kovačevići iz sela Šljivovice (Užice) porijeklom sa Glasinca.

13. mart 1991.

SURETA

Porijeklo iz Livna

Zoran Sureta iz Donjeg Putičeva (Dolac na Lašvi) navodi da je rodom iz sela Bandol kod Travnika. Koliko on zna Sureta ima u: Bandolu pet, Gornjem Putičevu sedam i Donjem Putičevu osamnaest kuća. Piše da su katolici Hrvati i da je njihova župa Guča Gora. U mjesnom groblju "Gostunj" na najstarijem nadgrobnom spomeniku stoji da je spomenik 1900. godine podigao Niko svom ocu Šimunu, sa upisanim godinama rođenja i smrti (1837–1887).

O porijeklu ne zna ništa sem predanja po kojem su od Livna ili, pak, iz Hercegovine.

Sureta je veoma rijetko prezime. U dostupnim izvorima nismo našli Sureta na drugim mjestima.

Tako predanje o porijeklu iz Livna i šire Hercegovine po nama bi moglo da ima osnova. Kraške oblasti sjeverne Dalmacije, jugozapadne Bosne i Hercegovine su vijekovima davale doseljenike koji su se kretali upravo preko Travnika u pravcu Posavine i Slavonije.

Direktna potvrda da su Surete upravo iz Livna, što između ostalog potvrđuje i vjerodostojnost narodne tradicije, je spomen iz 1743. godine u kojem stoji da je u selu Ćusanovci (Livno) postojala porodica Jure Suretića (Georgius Suretich) sa devet odraslih članova i četvoro djece.

Poslije dvadeset pet godina 1768. u selu Pologu (Livno) postojalo je domaćinstvo Mate Suretića (Mattheus Surotich) sa 12 odraslih članova i šestoro djece.

Danas Sureta nema na području Livanjskog polja i pretpostavljamo da su se poslije 1768. godine iselili sa pomenutog područja i to upravo na područje Lašve. Interesantno je da Sureta nema ni na području Hrvatske pa se nameće zaključak da su se vjerovatno malo iseljavali, ili su pak po iseljavanju mijenjali i svoje prezime pa ih zbog toga nismo mogli pronaći i u drugim mjestima u Bosni i Hercegovini, pa i šire.

22. mart 1991.

REBIĆ

Pleme iz Hercegovine

Rebića ima širom Jugoslavije, dosta su se selili i po našem mišljenju matična oblast mogla bi biti baš u Jaseniku i šire na gatačkoj površi.

Slavko Rebić, rodom iz Bugojna, javio nam se iz Švajcarske. Njegovi roditelji su rođeni u selu Jaseniku, udaljenom oko pet kilometara od Gacka. Navodi, da je odmah preko granice crnogorsko selo Pivka u kojem žive samo Rebići.

Prvo ćemo navesti podatke o Rebićima na širem području zavičaja njegovih roditelja. Prezimenjaci iz susjedne oblasti (Pive) su porijeklom iz Jasenika. Među uskocima u Drobnjaku je u drugoj polovini XVIII vijeka bilo i Rebića.

Koliko je nama poznato prvi put se na ovom području spominje Šćepan Rebić 1729. godine kada se je sa jednom grupom kiridžija vraćao iz Dubrovnika. U XVIII vijeku nalazimo Rebiće i na drugim mjestima. U Užičkoj Crnoj Gori postoje Rebići koji slave sv. Stevana, a doselili su se u prvoj polovini XVIII vijeka iz okoline Bijelog Polja.

U selu Drenovcu (Pounje) bila ih je poslije Prvog svjetskog rata jedna kuća.

U parohiji Glinica (protoprezviterijat Krupa) krajem prošlog vijeka Rebići su slavili Lazarevu Subotu.

U parohiji Vagan (protoprezviterijat Gerzovo), takođe krajem prošlog vijeka, slavili su Nikoljdan.

Đurđevdan, kao i jasenički Rebići, slavili su Rebičići krajem prošlog vijeka u parohiji Cikote (Vlasenica).

U selu Lađević (Donji Vakuf) postoji zaselak Rebin Do, u kojem je prošlog vijeka bilo naseljeno 25 srpskih porodica.

Rebića danas ima dosta u raznim mjestima u Hrvatskoj, i to, prije svega, na području nekadašnje Vojne krajine. Na osnovu podataka neposredno po završetku Drugog svjetskog rata bilo ih je (navodimo samo mjesta sa više porodica) u: Dubrave Donje (Ogulin) šesnaest porodica, Gnojnice (Slunj) šest, Hlevnica (Krapina) i Klenovac (Pregrada) sa po četiri porodice te Krasković (Orahovica) osam porodica, Mečenčani (Kostajnica) četiri, Osijek šest, Podosoje (Sinj) tri, Popovac (Garešnica) sedam, Slavonska Kovačica (Bjelovar) četiri, Stojdraga (Samobor) osam, Vinjani Donji (Imotski) četrdeset četiri i Vučelići (Ogulin) sedam porodica.

Na području Hrvatske u drugoj polovini XIX vijeka postojalo je selo Rebići kod Pule, kao i u okolini Ogulina.

Na području Pakračke eparhije Srbi Rebići su prisutni još krajem XVIII vijeka. U selu Lasovcu 1796. godine spominje se Todor Rebić. Na ovom području Rebića je bilo kako smo zabilježili u selima: Voćin, Mikleuši, Bedenik i Novoseljani, a slave Nikoljdan ili Mitrovdan.

U Vinjanima (Imotski) bilo ih je 1876. godine dvadeset osam porodica, a 1726. godine pominje se izvjesni Karlo Rebić, koji je pomogao župniku kod gradnje crkve sv. Franje u Imotskom. Ovi Rebići su katolici, Hrvati, i u prošlom vijeku je iz ovog roda bilo više alfira.

U prvoj polovini XVIII vijeka, tačnije 1743. godine, Rebića katolika je bilo u selu Sarajlijama na Duvanjskom polju. U isto vrijeme u selu Buovu (Mostarsko Blato)

upisana su dva domaćinstva Rebića. Danas u ovim selima nema Rebića, a po tradiciji zabilježenoj u selu Buhovu odselili su se u Dalmaciju.

Katolici Rebići su popisani i 1768. godine u Bosni i to u selima *Zarnivar* (Rama), *Jadro* (Travnik) i u *Gucianima* (Travnik).

Ustanovili smo postojanje Rebića Muslimana. U Zaušje (Bileća) doselili su se krajem XVII vijeka iz Nikšića.

Na kraju navodimo da je osnova ovog prezimena riječ "reba" koja u stočarskoj terminologiji ima značenje kratkorep i kusast, a koristila se kao ime za ovcu.

Iz svega gore navedenog može se zaključiti da je ovo prezime karakteristično za stočarsko stanovništvo, te da je ovo "pleme" u prošlosti bilo veoma reproduktivno i sklono seljenju. Naše je mišljenje da bi im matična oblast mogla biti negdje na području Stare Hercegovine, možda baš u Jaseniku kao i šire na gatačkoj površi.

26. mart 1991.

BILAL

Trag i u Boki Kotorskoj

Dimitrije Bilal, iz Ljubnića kod Podlugova navodi da se u selu u kojem danas živi ima Bilala preko trideset kuća. Po porodičnom predanju porijeklom su iz Hercegovine, sa granice sa Crnom Gorom.

Takođe navodi da u selu Misoča, kod Ilijaša ima nekoliko porodica Bilala, Muslimana, a zna i za Bilale u Sarajevu. Od starijih ljudi je slušao da je bio neki beg iz Sarajeva koji se prezivao Bilal, čija je nekada bila zemlja Bilala iz Ljubnića.

Bilala je u Ljubniću, između dva rata bilo četiri kuće, a u susjednom selu Balibegovićima jedna kuća. U to vrijeme je takođe zabilježeno predanje da su porijeklom iz Hercegovine. Slave Nikoljdan.

U istom periodu je u Misoči bila jedna kuća Bilala, Muslimana koji su se doselili prije austrougarske okupacije iz Uloga u Hercegovini. Muslimana Bilala je bilo i u Visokom dvije kuće, a oni su se doselili iz Trebinja, takođe iz Hercegovine.

Od toponima u Bosni i Hercegovini postoje: Bilalovina zaselak sela Zelina (Vlasenica); Bilalići zaselak sela Teočak (Zvornik) i selo Bilalevac (Fojnica).

U Grblju (Boka Kotorska) bilo je početkom ovog vijeka četiri kuće Bilala koji slave Aranđelovdan. U pomenutoj oblasti, a u selu Kubasima smatraju se starosjediocima.

27. mart 1991.

KRSTIĆ

Porijeklo od Forcana

Smatramo osnovanim predanje da su se nekada prezivali Forcan i da su baš po djedu Krsti prozvani Krstićima.

Vera Krstić iz Sarajeva navodi da su njeni iz Vlasenice, gdje joj se 1919. godine rodio otac Tanasije (Atanasije). Po porodičnom predanju jedan stariji predak joj se prezivao Forcan, a kako mu je ime bilo Krsto, prozvaše se po njemu Krstići. U pismu nije navedeno koju slavu slave Krstići, što je kod Srba veoma važno, jer se smatra da porodice sa istim prezimenom i istom krsnom slavom imaju isto ili zajedničko porijeklo i smatraju se rođacima.

Krstića je u drugoj polovini XIX vijeka bilo u Vlasenici (parohija Cikote) i slavili su Jovanjdan. Da su porijeklom od Forcana može se zaključiti po tome što i Forcani slave Jovanjdan.

Forcana inače ima na Palama i u Sokocu. Porijeklom su od Govedarica iz Mioljača (Gacko).

Dalje porijeklo Govedarica, ima ih u istočnoj Hercegovini u Avtovcu, Mioljačama, Brataču, Jezeru, Ljusićima, Porijama, Dubljevićima..., upućuje nas na Herceg-Novi.

Na osnovu iznesenih podataka može se zaključiti da je blijedo sjećanje gospođe Krstić ipak ukazalo na put kojim treba tragati za porijeklom Krstića. Smatramo osnovanim predanje da su se nekada prezivali Forcan i da su baš po djedu Krsti prozvani Krstićima. Dalja stari-

na ovog roda je vjerovatno vezana za hercegovačko "pleme" Govedarice, čija se starina opet locira na prostor Herceg-Novog.

27. mart 1991.

MAUNAGA

Iz Gatačkog polja

Jovan Maunaga iz Semizovca zna za predanje da su se doselila tri brata iz okoline Titograda (Tuzi) od kojih je jedan ostao u Hercegovini, drugi se naselio u Tilavi, a treći na aginsko zemljište, prvo u Kadin Vir a kasnije na Sedraž (Semizovac).

Koliko je nama poznato u okolini Sarajeva se obično spominje rod Maunoga, a ne Maunaga. Sve Maunage (Maunoge) slave Miholjdan.

Dvadesetih godina ovog vijeka u selu Sedražu bilo je pet kuća Maunoga i zabilježeno je predanje da su porijeklom iz sela Gareva u Gatačkom polju (Hercegovina). U to vrijeme bilo je Maunoga i u Kozarevićima i Mladicama (Sarajevsko polje). U Sutiščici (Visoko) u to vrijeme je bila jedna porodica Maunoga koja se doselila iz Sarajeva pred Prvi svjetski rat.

Predanje koje navodi naš čitalac, vjerovatno je vjerodostojno. Kada su se Maunoge doselile na sarajevsko područje nismo u mogućnosti tačno utvrditi. Da je to bilo prilično davno vidimo iz toga što je 1762. godine u Sarajevu živio Jovan Maunoga, koji se vjerovatno preselio u Sarajevo iz Kozarevića, odakle su se oni raseljavali po Sarajevskom polju.

10. april 1991.

ELEZOVIĆ

Najstariji rod

Matično selo za porodicu Elezović iz Bosanskog Šamca vjerovatno je selo Elezovići u istočnoj Hercegovini. Elezovići su najstariji rod i osnivači ovog sela u XVI vijeku. Elezovića Muslimana danas ima na više mjesta u Bosni i Hercegovini. Poslije Drugog svjetskog rata javlja se više porodica Elezović u Dalmaciji, u okolini Splita, i na ostrvima Brač i Šolta.

Enver Elezović iz Bosanskog Šamca javlja nam da su njegov otac Murat i djed Salko rodom iz Stoca. Pošto zna da porodica Elezović ima i na ostrvu Šolti, te da ih ima i pravoslavnih, interesuje ga da li među njima postoji neka veza.

Na osnovu podataka koje nam stavlja na raspolaganje gospodin Elezović pretpostavljamo da bi matično selo za njegovu porodicu bilo selo Elezovići (Hrasno) u istočnoj Hercegovini. Elezovići su najstariji rod u istoimenom selu i smatra se da su ga preci današnjih Elezovića osnovali u XVI vijeku. Iz ovog sela selili su se na druga mjesta u okolini Stoca (Kapavica, Dubrave).

Iz Stare Srbije

Po predanju, Elezovići na ovom području su porijeklom od Srba Knežića iz Hrasna, a isto su "pleme" sa: Medanima, Komadima, Đogama i Bukvićima, takođe Srbima iz Hrasna, te Kruljima iz Podrinja. Dalje porijeklo im je svima od Kapora u Mirilovićima, koji su se opet u srednjem vijeku doselili iz Stare Srbije.

Na osnovu naših saznanja Elezovića Muslimana danas ima na više mjesta u Bosni i Hercegovini.

Pored već navedenog sela Elezovići (Stolac), istoimeni zaseoci postoje na sarajevskom i konjičkom prostoru u selima Kamenici i Gornjim Višnjevcima. Postoji i selo Elezovići (Bosanska Gradiška); zaselak Elezovići (Jelačić – Višegrad); zaselak Elezovina (Gubavica – Mostar); toponim Elezovića Bara (Bjelimići – Konjic); mjesto Elezovica (Kobilja Glava – Sarajevo); vrelo Elezovac (Gorinje – Pounje).

U Jasenici (Pounje) između dva rata bilo je dvanaest kuća Elezovića, koji su se doselili iz Like, a dalja starina im je iz Anadolije. U isto vrijeme u Čekrlijama (Pounje) bila je jedna porodica Elezovića doseljenih iz Bihaća. U Vrnograču je u to vrijeme bilo 24 kuće i tamo se smatraju starim "koljenom".

Dalmatinske porodice

Elezovića, poslije Drugog svjetskog rata, ima na više mjesta u Hrvatskoj, a najviše u Dalmaciji, i to u okolini Splita i na ostrvima Braču i Šolti. U okolini Splita bilo ih je u to vrijeme četiri porodice u Grohotama i sedam porodica u Gornjem Selu. Na ostrvu Braču, u selu Podborje, oko deset minuta udaljenom od Bola, Elezovići imaju drugo prezime Pinčulović. Sa ovakvim dvojnim prezimenom (Elezović – Pinčulović) spominju se od 1709. godine. U Bolu je neposredno poslije Drugog svjetskog rata bilo jedno domaćinstvo. Na Šoltu su se već u XVIII vijeku doseljavali sa Brača. Pored toga, Eleza je poslije Drugog svjetskog rata najviše bilo u Dalmaciji i to: u Milešinoj Mali (Sinj) četiri porodice, Mosecu (Sinj) trinaest porodica, Donjem Ogorju 23 porodice, Sedramiću (Drniš) šest porodica.

Drugo prezime

Elezović, te skraćeno Elez i Helez, je prezime i kod Srba. U selu Vjesolići (Visoko) Elezi slave Jovanjdan i porijeklom su iz Crne Gore. Elezi, kojima je drugo prezime Draganić, na Glasincu, u Sarajevskom polju, u Borcima i na Ivan-planini su porijeklom iz Hercegovine i svi slave Matijevdan.

Elez i Elezović, te toponimi izvedeni od osnove Elez, su česti na području Srbije, Crne Gore i Makedonije, a postoji indicija da ih ima i na području Albanije.

U ovom našem prikazu nismo dali sve što je poznato o Elezovićima u Jugoslaviji (Muslimanima, Srbima, Hrvatima i drugim). Ograničili smo se na pitanja koja interesuju našeg čitaoca i to samo u onoj mjeri koliko nam to dozvoljava raspoloživi prostor.

Na kraju treba reći da je u Trebinju 1505. godine bio vojvoda Elez, a da se u Stocu 1832. godine spominju hadži-Hajdar i hadži-Zulfikar Elezović. U Stocu je postojao i vakuf pomenutog hadži-Zulfikara.

Elez je tursko muško ime. Korijen ove riječi je arapski, a riječ ima značenje: najslađi, ugodan, prijatan. U vezi sa gore navedenim značenjem interesantno je da se kao drugo prezime za Eleze na Glasincu navodi prezime Draganić, što bi po nama mogao biti narodni prevod ovog u osnovi arapskog imena.

Međusobne veze i eventualno zajedničko porijeklo Elezovića je pitanje koje tek treba da nađe svog istraživača. Iz raspoložive građe se nazire da bi matičnu oblast za ovaj rod ili rodove trebalo tražiti na području Stare Srbije, Makedonije i možda Albanije. Pretpostavljamo da su se Elezovići sa ovih prostora mogli, preko Hercegovine, uporedo sa širenjem otomanske imperije seliti

prema sjeverozapadu. Elezovići u Dalmaciji su ostali na mletačkom teritoriju nakon povlačenja Turaka krajem XVII vijeka, a sa tadašnjeg austrijskog prostora Elezovići su se preseljavali sa Turcima u Pounje.

3. i 10. april 1991.

MERDANOVIĆ

Porijeklo iz Like

U Hrustovu kod Sanskog Mosta između dva rata bilo je 12 kuća Merdanovića i tada je zabilježeno predanje da su porijeklom iz Like. Merdani i Merdanovići u Bosni i Hercegovini dobili su prezime po tome što su u oblasti u kojoj su živjeli, za razliku od ostalih stanovnika, imali posebna zaduženja u turskom vojnom sistemu.

Hamid Merdanović iz Perlena (Švajcarska) rodom iz sela Hrustova (Sanski Most), piše nam da mu je otac Mustafa i djed Osman. Za djeda Osmana navodi da je posjedovao dućan i bio hodža u rodnom selu. Za razliku od njega braća (Ibro, Muho i Bajro) su se bavila zemljoradnjom.

Pored zaseoka Merdanovići u Hrustovu, znamo za postojanje sela Merdani (Putiš – Travnik) i zaseoka Merdanovića Glavica (Konjodor – Bosanska Krupa).

Na osnovu naših saznanja, bilo je u Merdanovićima (Hrustovo) između dva rata 12 kuća Merdanovića (Muslimani) i tada je zabilježeno predanje da su porijeklom iz Like. Starac Muho Merdanović, od 70 godina, bio je prenosilac tradicije po kojoj se njegov "devetdid" Mujo doselio iz Udbine, sa "turske krajine".

Bilo je Merdanovića po svršetku Prvog svjetskog rata i u Barskoj (Cazin) pet kuća, gdje su se doselili iz Pećigrada.

Prezime Merdanović nastalo je od persijskog vlastitog imena Merdan u izvornom značenju ljudi. Izraz merd se u dokumentima koristi kao oznaka za vojnike u

pratnji pojedinih feudalaca. Persijski pridjev merdane u značenju muževan, hrabar, odvažan, reduciranjem završnog e dobija često oblik merdan, analogno oblicima: Abdurahman, Džanan, Kahriman i sl.

Predanje da su se Merdanovići iz Hrustova doselili iz Like možemo smatrati vjerovatnim, a to doseljavanje desilo se poslije turskih poraza u drugoj polovini XVII vijeka, da bi se ustanovljavanjem novih granica između Austro-Ugarske i Otomanske imperije muslimansko stanovništvo i iz Like selilo na područje sjeverozapadne Bosne.

Merdanovići iz Hrustova, kao i drugi Merdani i Merdanovići u Bosni i Hercegovini dobili su prezime po tome što su u oblasti u kojoj su živjeli imali posebna zaduženja u turskom vojnom sistemu.

17. april 1991.

MUCIĆ

Porijeklo iz Međugorja

Mucići su se vjerovatno polovinom XVIII vijeka iselili iz Međugorja i krenuli u dva pravca. Jedni su se odselili u Fojnicu, a drugi su došli u kontakt sa Rašićima i naselili se na današnje ljubuško područje.

Frano Mucić iz Mostara nam piše da Mucića danas ima najviše u Humcu (Ljubuški), a da ih ima i u Crnopodu (Ljubuški). Po predanju Mucići su porijeklom od Rašića. Čitalac navodi da zna sve o potomcima do čukundjeda Frane i da ga interesuje i dalje porijeklo.

Početkom ovoga vijeka zabilježeno je predanje da su se Mucići Hrvati nekada, prezivali Rašić i da su se u Vojniće i druga sela u okolini Ljubuškog doselili iz Tihaljine.

Prvi pomen Rašića datira s kraja XVII vijeka. Harambaša Ivan Rašić spominje se 1692. godine. U prvoj polovini XVIII vijeka, 1743. godine, živjele su u Tihaljini dvije porodice, Joze i Mate Rašića sa ukupno dvadesetosam članova. Pored toga, u isto vrijeme, u Dolama (Veljaci) evidentirana je porodica Franje Rašića sa ukupno deset članova, a u Vojnićima (Veljaci) porodica Nikole Rašića sa ukupno četiri člana. Dvadeset pet godina kasnije bile su u Tihaljini tri porodice (Filipa, Nikole i Ante) sa ukupno četrdeset četiri člana. U Dolama ih tada ima takođe tri porodice (Bože, Filipa i Nikole) sa ukupno osamnaest članova. U selu Ploča (Rama) bile su dvije porodice (Andrije i Franje) Rašića sa ukupno petnaest članova. Bilo je Rašića i u drugoj

polovini XVIII vijeka i u Bosanskoj Posavini (okolina Dervente). Interesantno je da su se tada ženili djevojkama upravo iz Tihaljine. Na osnovu toga pretpostavljamo da su se tek doselili iz Tihaljine jer su i dalje održavali dobre veze sa zavičajem.

U prvoj polovini XVII vijeka, tačnije 1743. godine u Međugorju (Broćno) živjela je porodica Hijeronima Muce (Muzzo) sa tri odrasla člana i troje djece. Dvadeset pet godina kasnije živjela je u Fojnici porodica Mate Muce sa sedam članova.

Na osnovu podataka koje smo iznijeli proizlazi da bi današnji Mucići iz okoline Ljubuškog mogli biti porijeklom iz Međugorja, u kojem se 1743. godine spominje porodica Hijeronima Muce.

Po našem mišljenju, Mucići su se vjerovatno polovinom XVIII vijeka iselili iz Međugorja i krenuli u dva pravca. Jedni su se odselili u Fojnicu, a drugi su došli u kontakt sa Rašićima, koji su se u prvoj polovini XVIII vijeka naselili na današnje ljubuško područje. Detaljni podaci i veze između ova dva roda moći će se uraditi tek kada se pregledaju matične knjige svih oblasti u kojima su živjeli i žive Mucići i Rašići na području Hercegovine. Šta se desilo sa Mucićima koji su popisani u Fojnici 1768. godine ne znamo.

24. april 1991.

DURMO

Porijeklo iz Anadolije

Postoje brojna naselja koja u svom nazivu imaju u osnovi tursko lično ime Durmiš. Durmići iz Pećigrada su porijeklom iz Anadolije i na ovim prostorima su još od vremena turskih osvajanja.

Sirađ Durmo iz Janjića kod Zenice javlja nam da u pomenutom selu danas ima oko 40 kuća Durma. Po predanju, porijeklom su iz Sarajeva, u kojem su živjela tri brata od kojih je prvi ostao u Sarajevu, drugi došao u Janjiće, a trećeg su se prva dvojica braće odrekla pa se i ne zna gdje se naselio. Znaju za postojanje prezimenjaka u Bunićkom potoku kod Sarajeva.

Pamti se da su nekada Durme imale veliku zemlju u Janjićima, a u porodici kako nam je napisao Sirađ još od njegovog pradjeda se vodi dnevnik muških potomaka porodice Durmo. Prema tome dnevniku njihov predak, jedan od pomenute trojice braće se zvao Muharem i rođen je 1810. godine.

U Sarajevu, u Komatinu, visoko iznad Bistrika živjela je 1841. godine porodica Saliha Durme, Muslimani. On je tada imao dva dvanaestogodišnja sina: Mustafu i Abdulaha.

Durme iz Gornje Bioče su se iselile u Tursku, da bi se neki od njih kasnije vratili i naselili u Hadžićima i Sarajevskom polju. U ovom selu je između dva rata bilo tri kuće Durmića, koji su se smatrali "starjenicima".

Ovo prezime je hipokoristik od turskog ličnog imena Durmiš. Naselja čije ime ima u osnovi pomenuto lično

ime (Durmiš) postoje u okolini: Maglaja (Durma, zaselak sela Ševarlija), Cazina (Durmići, zaselak sela Gradska) i Gračanice (Durmići, zaselak sela Grapska). U svim pomenutim zaseocima je u to vrijeme živjelo muslimansko stanovništvo.

Jedan dio Pećigrada (Pounje) ima naziv Durmići i tu je između ostalih neposredno po završetku Prvog svjetskog rata bilo osam kuća Durmića. Za ove Durmiće se smatra da ulaze u red "starih kolina", koja su porijeklom iz Anadolije, i ovdje su od "feta", to jest turskog osvajanja ove oblasti.

8. maj 1991.

RUSTEMPAŠIĆ

Begovski rod

Rustempašići, poznati begovski rod, potiču sa područja bosanskog Skoplja, područja između današnjeg Gornjeg i Donjeg Vakufa. Sulejmanpašići iz Odžaka – istog su porijekla.

Fadil Rustempašić iz Bugojna nam piše da je u Odžaku (Bugojno) bilo 18 kuća Rustempašića koji "nose epitet bega". Takođe, navodi da je Odžak bio opasan zidovima od kamena i da su tu bile tri kule, od kojih su dvije sačuvane a jedna od njih se još koristi za stanovanje. Čitalac navodi da je jedna od pomenute tri kule bila Sulejmanpašića gdje je živio "knez" Sulejmanpašić.

Rustempašići su poznati begovski rod. Njihova matica je područje bosanskog Skoplja (područje između današnjeg Gornjeg i Donjeg Vakufa). Tačno je da su Rustempašići imali dvije kule u ovom mjestu, te jednu kulu u Gračanici (mjesto uz put Bugojno – Gornji Vakuf). U Pruscu je posljednji dizdar bio Abdulahaga Rustempašić. Posjedovanje ovih kula nam ukazuje na to da je ovaj rod imao značajnu ulogu u odbrani turske granice u XVIII i XIX vijeku.

Rodonačelnik Rustempašića je Rustem-paša Skopljak, po svoj prilici rodom iz Gornjeg Vakufa. Spominje se prvi put kao ćehajbeg Kara Mehmed-paše a 1683. godine kao valija u Karamaniji. Poslije toga, 1689. godine bio je muhafiz u Sofiji gdje je i umro te godine. Njegov sin Gazi Ahmed-paša bio je hercegovački mute-

safir 1725. godine a 1727. godine postao je vezir i valija na Bosni. Kasnije je bio beglerbeg od Rumelije, a umro je kao muhafiz u Nišu poslije 1732. godine. Sin Gazi Ahmed-paše se spominje među zarobljenicima u Rusiji 1737. godine.

Rustempašići kao begovi i veleposjednici, početkom ovog vijeka su se sve više okretali trgovini, pa se tako kao trgovci u to vrijeme spominju Hasanbeg (kafedžija i trgovac mješovitom robom u Odžaku), Mehmedbeg (trgovac duvanom u Gračanici) i Remzo (kafedžija u Bugojnu).

Kada govorimo o Rustempašićima moramo naglasiti da su i Sulejmanpašići iz Odžaka istog porijekla. Rodonačelnik Sulejmanpašića je Ali-paša Skopljak, brat pomenutog Rustem-paše Skopljaka. On je 1694. godine bio namjesnik na Hercegovini. Njegov sin je bio Gazi Osman-paša, unuk Ibrahim-paše, a praunuk Mustafa-paša. Sin Mustafa-paše bio je Sulejman-paša, bosanski vezir 1816. godine.

Sulejmanpašići su jedan od najraširenijih begovskih rodova u Bosni i Hercegovini. Za vrijeme austrougarske vladavine Bosnom i Hercegovinom spominje se Alibeg Sulejmanpašić kao posjednik oko pedeset kmetovskih imanja. Pored toga, spominju se i porodice sa drugim prezimenima, a koje su se odijelile od Sulejmanpašića. To su: porodica Mehmedbega Bušatlije iz Vesele Straže; Idrizbegović Sulejmanbeg i Osmanbeg sa Kupresa; Haračlić Ibrahimaga iz Ponečja; Smailbegovići iz Glavica i Zaimbegovići iz Bugojna.

Ovo su samo osnovne linije porijekla Rustempašića i Sulejmanpašića počevši od rodonačelnika Rustem-paše Skopljaka i Ali-paše Skopljaka, i zaključno sa vremenom prelaska iz XIX u XX vijek.

15. maj 1991.

SENTIĆ

Zemlja od Mletaka

U Gradcu Sentići su dobili zemlju 28. juna 1694. godine, kada je kapetanu Matiji Sentiću, zbog vojničkih zasluga za Mletačku Republiku dodijeljena u zakup kuća i zemlja u selu Gradac. U Drinovcima (Grude) spominje se porodica Stjepana Sente. Sentići danas žive oko donjeg toka rijeke Neretve.

Jadranko Sentić iz Sarajeva se interesuje za porijeklo svog roda i navodi izvore do kojih je do danas došao. Po njegovim istraživanjima Sentići ulaze u red znamenitih hrvatskih rodova, starinom iz Gradca u Zažablju (desetak kilometara udaljeno od Neuma).

Po narodnoj tradiciji koja je zabilježena, Sentići koji danas žive u Gradcu, doselili su se sa Reljinovca (iz Vidonja).

U Gradcu Sentići su dobili zemlju 28. juna 1694. godine, kada je kapetanu Matiji Sentiću, zbog vojničkih zasluga za Mletačku Republiku, dodijeljena u zakup kuća i zemlja u selu Gradac.

Sentićima je nadimak Cicine. Interesantno je da se 1450. godine spominje knez Radivoj Cincić, vlastelin hercega Stjepana ali to ne mora značiti da današnji Sentići - Cicine vode porijeklo od tog vlastelina.

Za vrijeme ratnih operacija u ratu koji je Alijansa vodila protiv Turske (1683 – 1699) Mlečani su 1684. godine ušli u Neretvu i planirali naseljavanje pustog Slivna. Tada je u Zažablju živio serdar Nikola Nonković pod čijom komandom je bilo 30 sela i 700 vojnika. U ljeto

1687. godine pređu iz Zažablja na mletačku stranu serdar Nikola Nonković sa sinovima Vulom i Grgom, i sa 250 naoružanih ljudi koji su sa sobom poveli i porodice. Sa porodicama su pobjegli i don Petar Dragobratović sa bratom Grgom i don Jure Sentić sa ocem Ivanom i braćom: kapetanom Matom, Alfirom, Filipom, Vasom, Andrijom i Petrom.

Sentići se u Gradcu nalaze i 1745. godine.

U matičnim knjigama Dubrovačke Republike nalazimo i Sentiće. Godine 1804. ubilježena je smrt Ivana, sina Mije Sentića, a 1808. godine rođenje Petra (Elije) Sentića, te 1809. godine vjenčanje Karla Sentića.

U Drinovcima (Grude) 1743. godine spominje se porodica Stipana Sente sa pet odraslih članova i troje djece.

Iz pisma gospodina Sentića vidi se da on posjeduje dosta podataka o porijeklu svog roda, a navodi i literaturu koju je koristio. U ovom tekstu nismo ponavljali sve ono šta nam je on napisao. Na osnovu naših saznanja Sentići danas nisu osobito brojan rod i nalaze se na dosta ograničenom području, oko donjeg toka Neretve. Postoji predanje da su Sentići porijeklom iz Crne Gore. Međutim, na osnovu literature koju imamo na raspolaganju Sentiće nismo pronašli u Crnoj Gori.

22. maj 1991.

HRNJIĆ

Epski junaci

Hrnjića je u drugoj polovini devetnaestog vijeka bilo dosta na tešanjskom području, kao i na sarajevskom području i to u okolini Visokog. Hrnjićima je matično selo Taukčići. Mujo, Halil i Omer Hrnjica su poznati krajiški epski junaci.

Fahro Hrnjić iz Jevadžija (Tešanj) navodi da Hrnjića u okolini Tešnja ima u: Drinčićima, Piljužićima, Jelahu, Stinjaku i Jevadžijama. Pored toga ima ih i u gradovima: Doboju, Zenici i Sarajevu. Hrnjić piše da u okolini Doboja postoje i slična prezimena: Krnjić, Hrnjičić, Hrnjčević i tome slično.

O porijeklu svog roda navodi da im je predak Omer ili Osman bio veoma bogat, a doselio se iz Like. I to dvojica Hrnjića, od kojih se jedan naselio u Sarajevo, a drugi (Omer) u Tešanj.

Hrnjića je u drugoj polovini devetnaestog vijeka bilo dosta na tešanjskom području. U Jevadžijama su bile četiri kuće i to: domaćinstvo braće: Ibrahima, Bećira, Sulejmana i njihove majke Salihe rođene Unkić; domaćinstvo Hasana; Omera te Dede Hrnjića zvanog Babića. U Mračaju su bila dva domaćinstva i to Huseina i Ibriša, oba Bašić zvani Hrnjić. U Đemilić Planjama bilo je domaćinstvo Sulejmana, a u Miljanovcima Have rođene Husanović zvane Memić. U Piljužićima su bile tri familije i to: domaćinstvo Smaje, te domaćinstva sa prezimenima Hrnjić zvani Isić i Hrnjić zvani Mujanović. U više tešanjskih sela bilo je 11 domaćinstava Hrnjića.

U Piljužićima se 1840. godine spominje pet porodica Hrnjića i kao domaćini se navode: Mustafa, Muhamed, Iso, Hasan i Muharem. Kada uporedimo ova dva popisa domaćinstava (iz 1840. i 1885. godine) vidi se da se broj domaćinstava smanjio sa pet na tri. Pošto u prvoj polovini XIX vijeka u Miljanovcima i Planjama nije bilo Hrnjića možda su se preselili baš u ta sela, a možda neki i u Jevadžije.

Prezime Hrnjić nalazimo i izvan tešanjskog područja, kao i na širem sarajevskom području, i to u okolini Visokog. Hrnjićima je matično selo Taukčić, gdje ih je neposredno poslije Prvog svjetskog rata u istoimenoj mahali bilo tri kuće. Iz Taukčića su se selili u okviru iste oblasti i to u Poređe, gdje ih je takođe bilo tri kuće i Rajčiće gdje ih je bilo svega jedna kuća. Smatra se da su ovi Hrnjići porijeklom iz Albanije.

Selo Mehovce (Banjaluka) čine dva zaseoka: Hrnjići i Mehovci.

Predanje da su tešanjski Hrnjići porijeklom iz Like te da je jednom od njih nadimak bio Lika navodi nas da pretpostavimo da su se mogli na ovo područje i doseliti iz tih krajeva.

U sjeverozapadnoj Bosni, u Pounju bilo je tridesetih godina ovog vijeka porodica sa prezimenima: Hrnjčić, Hrnčić i Hrnjica.

U to vrijeme u Vrnograču je bilo četiri kuće Kuduzovića, i od njih odijeljenih sedam kuća Hrnčića i pet kuća Kasumovića. Porijeklom su iz Like. Iz Vrnograča su se selili i u druga mjesta na Krajini.

Iz Cazina su se u XIX vijeku Hrnjčići raseljavali po okolnim naseljima.

U kontekstu naših izlaganja treba spomenuti prezime Hrnjica. To je prezime poznatih krajiških epskih junaka:

Muje, Halila i Omera. Po predanju, njihov otac Mujaga Hrnjica došao je sa Fazlipašom u Liku, gdje je bio azapaga. Četujući po Kotarima, poginuo je, a iza njega su ostali maloljetni: Mujo, Halil i Omer. O njima se brinuo ujak, Huremaga Kozlica i kada su odrasli nastanili su se u Velikoj Kladuši. Mujo je postao buljubaša i kao takav bio je vojni zapovjednik u Kladuši. Poginuo je kraj Vrnograča, kada ga je iz zasjede ubio Katarica Meho.

29. maj 1991.

VUKOVIĆ

Porijeklo od Baćevića

Branka Vuković iz Mostara navodi da je rodom iz sela Žiljeva (Nevesinje), a da njeni stari kažu da su im korijeni iz sela Meka Gruda (Bileća), pa je interesuje da li je to vjerodostojno.

Predanje da su njeni preci porijeklom iz Meke Grude (Bileća) je zabilježeno početkom ovog vijeka. Vukovići u Žiljevu slave Jovanjdan, a preslavljaju Savindan. Po predanju, u Žiljevo im se doselio djed.

U to vrijeme za Vukoviće u Mekoj Grudi je zabilježeno da su se u prvoj polovini XIX vijeka doselili iz Banjana. Po predanju, porijeklom su od Baćevića. Istog porijekla su Tepavčevići (Gacko) i Zečevići (Bileća).

Na području istočne Hercegovine Vukovića ima i na drugim mjestima.

Vukovići u Rogačama (Nevesinje) su po predanju porijeklom sa Broćanca na Čevu (Banjani) od bratstva Perića. Ovo preseljenje se vremenski smješta u polovinu XVI vijeka. Navodi se da ih ima u Žiljevu i Nevesinju i da slave Jovanjdan i preslavljaju Savindan.

U Vlasačama je početkom ovog vijeka bilo četiri kuće Vukovića koji slave Jovanjdan. Tu im se doselio predak Trifko u prvoj polovini XIX vijeka iz Janjića (Trebinje) na Čitluk.

U Lakat (Nevesinje) Vukoviće je prevela majka, koja je bila od Milićevića, polovinom prošlog vijeka s Meke Grude u svoj rod. Takođe slave Jovanjdan, preslavljaju Savindan.

U Stranama (Borač) Vukovići slave Jovanjdan.

U Rtiješu Vukovići slave Jovanjdan i porijeklom su iz Stare Zagore. Živjeli su na Dubravama i prešli u Rtiješ na Čitluk. Po predanju nekada su ovdje živjeli Baćevići koje je nekada kuga pomorila, i da se selo ponovo zasnovalo od onih koji su bili zbog kuge izbjegli u šumu.

U Jugovićima (Nevesinje) Vukovići slave sv. Stevana i porijeklom su negdje od Gacka.

Na osnovu istraživanja obavljenim u Banjanima vidi se da je u Banjanima matično selo za Vukoviće Klenak. Selo je osnovao Mulina, koji je sa još dvojicom braće došao iz Stare Srbije. Od jednog brata su Vukovići na Mekoj Grudi, od drugoga Matovići na Velimlju, a od trećeg Muline. Mulina se prvo nastanio na Klenku u nikšićkim Rudinama i po ovom Klenku Mulini potomci su dobili ime Klenčani. Odatle se Mulina preselio na Tupan i nastanio na Ćorovini, odakle se kasnije naselio na Banjski Klenak. Muline su i: Gligovići i Burkovići na Gluščevini, Baćovići i Lučići u Obljaju, u Turmi i Podljuti, Orbovići i Antonići u Bobotuljama pri Stražištu, Tomaševići u Podljuti. Mulina ima i na drugim mjestima na širem prostoru i svi slave Jovanjdan, a preslavljaju Savindan.

Hercegovački Vukovići bi uglavnom trebali biti istog porijekla. Treba reći da je prezime Vuković samo jedno od mnogih prezimena koja imaju za osnovu lično ime Vuk.

Ovom prilikom ćemo navesti samo neka mjesta u Bosni u kojima su krajem prošlog vijeka popisani Vukovići koji slave Jovanjdan. To su Vukovići u parohijama: Pale (Sarajevo), Rakova Noga (Sarajevo), Kralupi (Visoko), Bosanska Gradiška i Laminci, Derventa,

Prijedor, Slatina (Ključ), Ključ, Sokolovo (Ključ), Šolaji (Varcar-Vakuf), Trninića Brijeg (Urac), Varcar-Vakuf, Živinica (Varcar-Vakuf) i Papraća (Vlasenica).

Preci današnjih Vukovića i sa njima zajedničkog porijekla preci drugih rodova, najvjerovatnije su se za vrijeme turske najezde preselili iz Stare Srbije na područje Banjana, a odatle se raseljavali po raznim selima Hercegovine i dalje na sjever i sjeverozapad.

5. juni 1991.

PAŠIĆ

Potomci Redžep-paše

Muhamed Pašić iz Sarajeva piše da njegova porodica potiče iz sela Odžak kod Nevesinja, te da im je staro prezime Redžepašić. On navodi da mu se djed preselio iz Odžaka poslije Prvog svjetskog rata sa braćom i svim Redžepašićima u Sarajevo, gdje se danas neki prezivaju i dalje Redžepašić, a drugi Pašić.

O porijeklu malo zna i logično zaključuje da su dobili prezime po nekom pretku Redžep-paši. Navodi da su vezani za porodicu književnika Safvet-bega Bašagića-Redžepašića.

Rodonačelnik ovog roda je Redžep-paša, rodom iz Nevesinja. Njegov otac se zvao Derviš, a djed mu je bio Abdulah. Poslije Bečkog rata, Redžep-paša je kao zapovjednik delija s Topal Husein-pašom u suzbijanju austrijskih provala u Bosnu 1687–1690. godine za zasluge imenovan beglerbegom i muhafizom u Nikšiću. Imao je brata Musli-bega. Redžep-paša je obavljao funkcije: trebinjskog muhafiza, hercegovačkog valije, livanjskog muhafiza, da bi na kraju bio ponovo premješten u Hercegovinu, a smrt ga je zatekla u Drobnjacima 1703. godine. Sagradio je po Bosni više gradova i džamije: u Nikšiću, Počitelju, Blagaju itd. Poslije smrti iza njega je ostao maloljetni sin Derviš Mehmed-beg. Derviš Mehmed-beg je imao dva sina: Mustafa-pašu i Osman-bega. Osman-beg je imao tri sina: bosanskog defterdara Sulejman-pašu (Maktul), Imšir-

pašu i Daut-bega. Daut-begovog sina Lutfulah-bega zvali su Bašaga i od njega su današnji nevesinjski Bašagići. Imšir-pašini nasljednici su Imširpašići iz Skoplja.

Mustafa-pašini nasljednici su Pašići iz Čajna kod Nevesinja.

Oni su u stvari živjeli u selu Odžak kod Nevesinja. Početkom ovog vijeka zabilježena je narodna tradicija po kojoj su Pašići porijeklom s Mišljena u Hrasnu. Narodna tradicija doseljenja Pašića na ovo područje se datira u prvu polovinu XVII vijeka, i kaže da su došli kao "momci" begova Ljubovića.

Iz ovog kratkog prikaza vidi se da su današnji Pašići u Sarajevu, i njihovi rođaci na drugim mjestima, potomci, odnosno ogranak, ugledne muslimanske loze Redžepašića, nazvanih po njihovom rodonačelniku Redžep-paši. Vremenom su se podijelili na tri ogranka i to: Bašagiće, Imširpašiće i Pašiće. Porijeklo ovog roda istraživao je Safvet-beg Bašagić, i sâm pripadnik ovog roda. Ovaj ugledni istoričar i književnik objavio je podatke koje navodimo u ovom prikazu. Pored toga naveli smo i zabilježenu narodnu tradiciju s početka ovog vijeka kako bi Pašićima ukazali na osnovne podatke od kojih treba da krenu u eventualnim istraživanjima svojih korijena.

12. juni 1991.

PRODANOVIĆ

Prezime po pretku

Prodanovići imaju za osnovu svog prezimena lično ime Prodan. Tumačenje ovog prezimena vezano je za predanje po kome se u porodici nisu održavala djeca pa su ih iznosili na put da ih "prodaju" i po tome bi to dijete dobilo ime Prodan, a njegovi nasljednici prezime – Prodanović.

Aleksa Prodanović iz Bosanskog Broda nam piše u ime svih Prodanovića sa područja Bosanskog Broda. Svi Prodanovići na pomenutom području slave Nikoljdan i vjerovatno pripadaju istom rodu.

U porodici se prenosi predanje da su se nekada prezivali Kostić. Po istom predanju prezime su dobili po tome što im je predak, jer su mu djeca umirala, svoje dijete "prodao" nekom begu i zbog toga je ono dobilo ime Prodan, a po njemu njegovi nasljednici dobili prezime Prodanović.

Na osnovu pisma našeg čitaoca Prodanovića zaključili smo da dosta zna o prošlosti svog sela i želi da sazna nešto više o svom rodu.

Prodanović ima za osnovu svog prezimena lično ime Prodan. Sva predanja o porijeklu Prodanovića u sebi sadrže dio koji govori da se u toj porodici nisu održavala djeca pa su zbog toga iznosili dijete na put da ga "prodaju" i po tome bi to dijete dobilo ime Prodan, a njegovi nasljednici prezime Prodanović. Moguće je da su se današnji Prodanovići na području Bosanskog Broda, i to upravo oni koji slave Nikoljdan, nekada prezivali Kostić i da su po pretku Prodanu dobili prezime Prodanović.

Prodanovića koji slave Nikoljdan bilo je krajem prošlog vijeka u parohijama: Dugo Polje (Derventa), Vinska i Liješće (Derventa), Bihać i Hrgar, Travnik i Sase (Srebrenica). Kostića Nikoljštaka je u isto vrijeme bilo u parohijama: Dubravica (Srebrenica), Stupari (Maglaj), Pazarić (Sarajevo), Travnik i Strmica (Vlasenica).

Pored toga, Prodanovići slave i druge slave na različitim mjestima. Prodanovića koji slave sv. Stevana bilo je u parohijama: Golići (Vlasenica) i Seona (Srebrenica), a onih koji slave Jovanjdan u parohijama: Moštanica, Krnići (Srebrenica) i Brežani (Srebrenica). Simeunštaka je bilo u parohiji Vinska i Liješće. Đurđevštaka je bilo u parohijama: Čečava (Tešanj), Cerovica (Tešanj), Štrpci (Prnjavor), Liješanj, Visočnik (Srebrenica), Krnići (Srebrenica), Mlečva (Srebrenica) i Borčani. Miholjštaka je bilo u parohijama: Božići i Moštanica. Lučinštaka je bilo u parohijama: Vlasenica i Pribojević (Srebrenica). Aranđelovštaka je bilo u parohijama: Mokro (Pale), Božići i Pribojevići (Srebrenica). Svetog Mratu slave u parohiji Seona (Srebrenica). Svetog Avramija slave u parohiji Žljebac.

Na kraju možemo da kažemo da je ovo srpsko prezime veoma rašireno i da bi trebalo izvršiti mikroistraživanja na osnovu kojih bi se moglo konkretnije govoriti o porijeklu grupa porodica sa ovim prezimenom. U ovakvim istraživanjima često se pokaže djelotvornim angažovanje pojedinaca iz kruga nosilaca prezimena, koji treba da imaju strpljenja, kao i vremena da se prihvate jednog ovakvog delikatnog posla. Mi smo u ovom pregledu dali podatke o Prodanovićima samo za područje Bosne s kraja XIX vijeka, a napominjemo da ih ima i na drugim mjestima po Jugoslaviji.

19. juni 1991.

KULENOVIĆ

Petrovački kapetani

Kulenovići su jedan od najpoznatijih i najrazgranatijih begovskih rodova. Petrovački Kulenovići su se međusobno razlikovali po nadimcima i bili su kapetani. Za vrijeme austrougarske vladavine u Sarajevu je živio Idriz-beg Kulenović.

Feđa Kulenović iz Sarajeva navodi da mu se djed zvao Džemal, pradjed Ahmed-aga, a čukundjed Husein-aga. Takođe navodi da su koristili i prezime Šenigdžić.

Kulenovići su jedan od najpoznatijih i najrazgranatijih krajiških begovskih rodova. Za vrijeme turske vladavine Likom živjeli su u mjestu Pišću kod Udbine, odakle su se sa Turcima povukli i razmjestili u Glamoču, Bosanskom Petrovcu, Kulen-Vakufu i Bihaću.

O njihovom porijeklu navešćemo jedno od nekoliko predanja. Po tom predanju, iz Like su "izašla" dvojica braće: Ibrahim-paša i Salih-paša i njihova majka Razi-kaduna. Po istom predanju Ibrahim-paša se nastanio u Vakufu koji se po njemu nazvali Kulen-Vakuf, a Salih-paša je došao u Bjelajsko polje i podigao Bosanski Petrovac.

Prema podacima iz vremena poslije završetka Prvog svjetskog rata, Kulenovića je bilo preko tri stotine kuća. Bilo ih je tada u: Bosanskom Petrovcu, Kulen-Vakufu, Bjelaju, Kliševiću, Bihaću, Krupi, Glamoču, Travniku, Prijedoru, Jezeru, Sarajevu i Carigradu.

Petrovački Kulenovići su se međusobno razlikovali po nadimcima i bilo ih je svega 34 kuće. Imali su sljedeće nadimke: Bajbutović, Vođenica, Suvaja, Šinigdžić,

Smajilbegović, Alikapetanović, Bukovača, Idrizbegović, Ibrahimpašić, Bara, Hadžikadibegović. U Petrovcu su stalno živjeli Hadžikadibegovići i Smajilbegovići, a svi ostali su do pred ustanak 1875–1878. bili u kulama po selima. Tako su Vođenice živjele u Vođenici, Suvaje u Suvaji, Bare i Alikapetanovići u Bari, Bukovače u Bukovači, Šinigdžići u Koluniću, Bajbutovići u Uncu, Čovke u Čovci.

Kulenovići su bili kapetani u Petrovcu od osnivanja kapetanije četrdesetih ili pedesetih godina XVIII vijeka. Izgleda da su upravo Kulenovići-Šinigdžići bili ti kapetani. Na osnovu dostupnih izvora prvi poznati kapetan u Petrovcu bio je Mehmed-beg, sin ostrovičkog kapetana Mahmut-bega. Bio je oženjen Fatimom, iz neretvanske porodice Repovaca, a majka mu je bila od livanjskih Atlagića. Na dužnosti kapetana naslijedio ga je sin Ali-beg, nakon preuzimanja te dužnosti Ali-kapetan. Njega je na kapetanskom položaju naslijedio brat Mustaj-beg, koji je na tom položaju ostao do ukidanja ove kapetanije.

Na kraju, napominjemo da su Kulenovići u posljednjih dvije stotine godina turske vladavine Bosnom i Hercegovinom u stvari "vladali" Krajinom.

Za vrijeme austrougarske vladavine znamo za neke posjede Kulenovića. Tako je u to vrijeme Idriz-beg Kulenović bio nastanjen u Sarajevu. Posjedovao je između 20 i 30 kmetovskih selišta. U Bosanskom Petrovcu su živjeli Sulejman-beg i Salih-beg, koji su bili vlasnici oko 80 kmetovskih selišta. Mehmed-beg je živio u Donjem Vakufu i imao 20 kmetovskih selišta, a Mustaj-beg je živio u Jezeru i posjedovao 30 kmetovskih selišta. Koliko nam je poznato, u to vrijeme nisu

se značajnije uključivali u sistem austrougarske vlasti, niti su se bavili trgovinom kao druge begovske porodice.

U ovom tekstu ograničili smo naša istraživanja samo na petrovačke Kulenoviće i iznijeli samo dio podataka koji nam je bio dostupan.

26. juni 1991.

ELETA

Zajedničko porijeklo

Krajem prošlog vijeka u parohiji Goražde žive porodice Heleta, a u Višegradu Eletovići, dok su na Palama bili Herlete. Njihovih prezimenjaka u Hercegovini i Crnoj Gori nema. Slave sv. Stevana, karakterističnu pipersku slavu pa bi im porijeklo moglo biti u crnogorskim Piperima.

Aćim Eleta iz Rogatice nam piše da je rođen u selu Beći na području opštine Rogatica. Navodi da na području pomenute opštine postoje obilježja njegove porodice od 1800. godine, te da u selu Kriva Draga (Goražde) postoje porodice u srodstvu sa njegovom porodicom koje se prezivaju Heleta. Takođe zna za Elete u selu Kukavicama (Rogatica) i u Dobrunu (Višegrad). U porodičnim predanjima uglavnom se porijeklo locira na granično područje Hercegovine i Crne Gore.

Naš čitalac je formulisao i pitanja koja ga interesuju:

1) Da li je ispravno koristiti prezime kao Eleta (rogatički) ili Heleta (goraždanski), pošto je vjerovatno riječ o istoj lozi, jer obje porodice slave istu slavu sv. Stevana?

2) Kada su se i odakle doselili na područje opština Rogatica i Goražde, odnosno da li prvo u Krivu Dragu ili Beću?

3) Koje je značenje riječi Eleta ili Heleta?

Po našim saznanjima Elete, Helete, te Eletovići slave sv. Stevana, a krajem prošlog vijeka ih je bilo sa prezimenom Heleta u parohiji Goražde, a s prezimenom

Eletović u parohiji Višegrad. Rod Herleta je krajem prošlog vijeka prisutan na Palama i slave Petrovdan.

Neposredno poslije Drugog svjetskog rata (1948. godine) u Karlovcu (Hrvatska) su popisana dva nosioca prezimena Eleta.

U isto vrijeme prezime Eletić je zabilježeno na području Slavonske Požege, i to u selu Biškupci četiri porodice (17 članova), a u selima Velika i Županja po jedno lice. Elete su u Biškupcima prisutne od XVIII vijeka.

U dostupnoj literaturi nismo im našli prezimenjaka ni u Hercegovini ni u Crnoj Gori. Ako postoji mogućnost da su porijeklom iz Crne Gore, na osnovu toga što slave sv. Stevana, karakterističnu pipersku slavu, možda bi im porijeklo trebalo tražiti u Piperima.

Etimološko značenje riječi eleta ne možemo egzaktno utvrditi. Prezime je nastalo od osnove ele kojoj je dodat pridjevski deminutivni sufiks ženskog roda. Dovođenje u vezu ovog prezimena sa Grčkom, može se povezati sa selom Eleovci (Lerin) u južnoj Makedoniji.

Da li su se Elete ili Helete doselile prije na rogatičko, odnosno goraždansko područje ne možemo za sada utvrditi, niti pak, koja je varijanta prezimena tačnija. Elete i Helete su i po našim saznanjima zajedničkog porijekla. Današnji oblici vjerovatno su nastali tako što je na jednom području u knjige upisano Eleta, a u drugom Heleta, pa je tako i ostalo. Kada se to tačno desilo za sada ne znamo, ali je sigurno bilo u drugoj polovini devetnaestog vijeka.

Pošto se radi o veoma rijetkom prezimenu, pretpostavljamo da je i prezime Eletić u Slavoniji nastalo na isti način i od iste osnove kao i kod goraždanskih Heleta, rogatičkih Eleta i višegradskih Eletovića, pa ne treba

sasvim isključiti mogućnost da su ovi slavonski Eletići možda zajedničkog porijekla sa goraždanskim i rogatičkim. Možda su se preselili u Slavoniju tokom seoba Srba u vrijeme turske vladavine našim zemljama.

3. juli 1991.

BULJINA

Begovski rod

Matično selo Buljina je Bukovlje, koje se nalazi na području koje se u prošlosti nazivalo Buljine. U krugu, tih nekada spahijskih porodica, pored Buljina spadaju: Begete, Bešlije, Beganovići, Delići, Buturovići, Alibegovići, Hasagići i drugi u Seonici, Repovci u Repovcima, Bektaševići u Donjem Polju.

Ekrema Buljinu iz Kiseljaka interesuje kako je nastalo njegovo prezime, te gdje sve Buljina ima u Jugoslaviji. Navodi da je rođen u selu Majdanu (Fojnica), a od predaka navodi Ferida (oca) i Mahmut-bega (djeda).

Fojničke Buljine su porijeklom iz sela Buljine (Konjic). Krajem prošlog vijeka (1891. godine) u Fojnici je živio Bećir-beg Buljina. U isto vrijeme u selu Buljini (Konjic) živio je njegov brat Mehmed-beg. Oni su sinovi tada već pokojnog Ibrahima.

Pored toga u Bukovlju je tada živjela Fatima (rođena Buturović), udovica iza Derviš-bega Buljine, sa sinovima Ibrahim-begom, Mustaj-begom i Ahmet-begom. Kći Mulija bila je već tada udata za Avdu Dautbegovića iz Duge kod Prozora.

Treću porodicu su činila braća Avdi-beg i Adem-beg, sinovi pokojnog Hadži Husein-bega Buljine.

Selo Bukovlje je 1929. godine pripadalo Imamatu džemata u Seonici. Tada je u ovom selu bilo četiri porodice sa prezimenom Buljina. Domaćini su bili: Mustafa, Alibeg, Mehmed i Muharem.

Buljina danas nije naziv sela. Kada je austrougarska administracija obavila katastarski premjer osnovana je 1891. godine katastarska opština Buljina. U popisu stanovništva iz 1895. godine ne pominje se naselje Buljina, ali se ustanovljava politička opština (džemat) Buljina. Ovaj džemat je tada obuhvatao sela: Bukovlje, Buščak, Dobrićeviće, Džaniće, Kale, Krajković, Lipovce, Lokve, Parsoviće, Redžiće i Slavkoviće. Naziv ovog sela pominje se prvi put u obliku Bulino 1244. godine.

Na kraju možemo da zaključimo da je matično selo za ovaj muslimanski begovski rod selo Bukovlje, koje se nalazi na području koje je u prošlosti, od prvog pomena u prvoj polovini XIII vijeka, nazvano Buljina. Današnje prezime Buljine su dobile po tome što su živjeli i imali imanja upravo na području Buljine. Koje im je staro rodovsko ime nismo u mogućnosti da utvrdimo ali smatramo da su možda ogranak nekog od begovskih rodova u Neretvici. U krug tih, nekada spahijskih porodica, pored Buljina, spadaju: Begete, Bešlije, Beganovići, Delići, Buturovići, Alibegovići, Hasagići i drugi u Seonici; Repovci u Repovcima, Bektaševići u Donjem Polju itd.

Još jednom napominjemo da se predak našeg čitaoca, Bećir-beg, u drugoj polovini XIX vijeka iz Buljine preselio u Majdan (Fojnica). Nije nam poznato postojanje Buljina na drugim mjestima u Jugoslaviji, ali pretpostavljamo da ako negdje i postoje oni su porijeklom iz Bukovlja (Konjic).

17. juli 1991.

RADOŠEVIĆ

Matica u Duvanjskom polju

Okolina Busovače se nalazila na pravcu kojim su se odvijale seobe tokom XVIII, XIX i XX vijeka. Preci današnjih Radoševića su se zadržali na ovom području i ostali do danas.

Zdravko Radošević iz Busovače navodi pretke: Ivo (otac), Božo (djed) i Pavo (pradjed). Napominje da u vojnoj knjižici njegovog oca pored prezimena Radošević stoji i prezime Krišto. Navodi da im je nadimak Perišić ili Perišin.

Radoši/Radoševići spadaju u red hrvatskih "plemena" kod kojih se primjećuje izrazita sklonost ka seobama. Osim po Bosni i Hercegovini danas ih ima dosta i po Imotskoj krajini, u okolini Sinja, Splita i Šibenika, te u raznim naseljima po Slavoniji. Svi su se oni izgleda raseljavali sa šireg područja Duvanjskog polja.

U jednom biskupskom izvještaju iz 1743. godine nalazimo popisane katolike u Bosni i Hercegovini, izuzimajući područje trebinjsko-markanjske biskupije. U tom izvještaju Radoševići se upisuju kao: Rados, Radosevich, Radossevich. Bilo ih je pod pomenutim prezimenima 16 porodica sa ukupno 179 članova. Radosevicha je tada najviše bilo u selu Omuljini (Duvno) i to pet porodica sa ukupno 52 člana. U Raškom Polju (Duvno) bilo je tri porodice Radosa. Na livanjskom području bile su dvije porodice i to po jedna u Grgurićima i Smričanima. U parohiji Planina (Sarajevo) živjela je

tada brojna porodica Georgiusa Radoševića sa ukupno 17 članova. Radoševića je bilo i na tuzlanskom području u mjestu Obodniza tri porodice sa ukupno 41 članom. U Tramošnjici (Bijela) bila je tada jedna porodica Radoševića sa osam članova, a u Viaki (Vareš) porodica Stephanusa Radossewicha brojala je 18 članova.

Dvadeset pet godina kasnije nabrojali smo dvadeset porodica, od toga najviše na duvanjskom području dvanaest. Pored naprijed navedenih u Omuljini i Raškom Polju sad ih ima i u Borčanima i Seonici. Ukupan broj članova ovih dvanaest porodica je 165 što nam govori da se radi o velikim zadružnim porodicama. Tako se na primjer navodi da porodica Marka iz Omuljine broji 23 odrasla člana i devetnaestoro djece. Ostalih osam porodica brojalo je 88 članova i živjele su u Smrčanima (Livno) jedna, Jehovac (Velika) jedna, Obodnica (Tuzla) dvije, Vijaka (Vareš) tri i u Čemernom (Sarajevo) jedna.

Ovdje smo dali podatke o Radošima/Radoševićima koji su popisani u Bosni i Hercegovini u XVIII vijeku. Na osnovu naših saznanja matica bi im trebala da bude u jednom od pomenutih sela na Duvanjskom polju. Stanovništvo jugozapadne Bosne se tokom XVIII i XIX vijeka, a posebno u XX vijeku selilo prema Posavini, da bi prelazilo i preko Save u Slavoniju. U ovim seobama su učestvovali i Radoši pa ih zato imamo danas i po Slavoniji. Okolina Busovače se nalazila na putu kojim su se odvijale pomenute seobe. Preci današnjih Radoševića su se zadržali na ovom području i tu ostali do danas.

Želja našeg čitaoca Radoševića da mu pomognemo u rasvjetljavanju veza između prezimena Radoš-Krišto-

ovakve rubrike. Savjetujemo mu da u razgovoru sa starijim rođacima pokuša da sazna šta je o tim vezama zapamćeno u kolektivnoj memoriji, a drugi još pouzdaniji izvor bile bi matične knjige u koje su se ovakve promjene često upisivale. Ukoliko budemo u prilici da konsultujemo relevantne izvore obavijestićemo ga o našim saznanjima.

10. juli 1991.

BODIROGA

Porijeklo iz Nikšića

Bodiroge su se vjerovatno doselile u Hercegovinu sa nikšićkog područja, na što nas upućuje slava Lučindan i navodno predanje o porijeklu poplatskih Bodiroga.

Milan Bodiroga iz Bosanskog Novog piše nam da je rodom iz sela Valenćima (Foča). Navodi da isto prezime postoji u okolini Sarajeva i u Hercegovini.

Prema predanju doselili su se iz Crne Gore, a staro prezime im je Petković.

U okolini Trebinja postoji selo Bodiroge. Na bilećkom prostoru, u Ljubomiru postoji takođe selo Bodiroge, a na gatačkom području u selu Zilići postoji istoimeni zaselak.

Na osnovu naših saznanja, krajem prošlog vijeka bilo je Bodiroga u parohiji Ilijaš (slave Jovanjdan), na Glasincu (slave Lučindan), u Kralupima (slave Aranđelovdan).

Pored toga postoji i prezime Bodiroža u parohijama Gomionica i Bastasi, te Bodirožić u Sajkovićima (Livno). Svi oni slave sv. Stevana.

Pošto čitalac nije napisao koju slavu slavi nismo u mogućnosti da ustanovimo od kojih je on Bodiroga, od onih koji slave Jovanjdan, Lučindan ili pak Aranđelovdan.

Pretpostavljamo da je od Bodiroga koji slave Lučindan, kao i Novakovići u Vrelu Bosne (Sarajevo) kojih je početkom ovog vijeka bilo dvije kuće a porijeklom su iz okoline Foče gdje su se zvali Bodiroge. Novo

prezime su dobili po pretku Novaku koji se doselio na Vrelo Bosne početkom XIX vijeka.

Za Bodiroge na Poplatu (Hercegovina) zabilježeno je predanje da su porijeklom od Kovačevića iz okoline Nikšića. Prema tom predanju jednog dana pop Vuksan Kovačević išao je u lov zajedno sa begom Mušovićem. Sa sobom su poveli i sinove, petnaestogodišnje dječake. Dječaci su se posvađali oko rogova ulovljene divljači i mladi Kovačević ubode begovog sina. Po tome ga prozovu Bodirogom, a njegovi nasljednici su dobili prezime Bodiroga. Prema istom predanju to se dogodilo u prvoj polovini XVII vijeka kada se pomenuti pop Vuksan i naselio na Poplat. Kovačevići su uvijek u porodici imali popove, pa su tako neki od njih i prozvani Popovićima, a drugi Savićima. Slave Aranđelovdan.

Bodiroge sa Poplata po predanju nisu isti rod sa Bodirogama u Domaševu (Ljubomir).

Nakon izlaganja osnovnih podataka, o onome što znamo o Bodirogama, ostavljamo našem čitaocu da zaključi od kojih je Bodiroga njegova porodica. Pretpostavljamo da su se Bodiroge vjerovatno doselile u Hercegovinu sa nikšićkog područja, na šta nas upućuje slava Lučindan i navedeno predanje o porijeklu poplatskih Bodiroga.

24. juli 1991.

LAKETA LAKETIĆ

Različite slave

Lakete su zapamćene u kolektivnoj memoriji na području Visokog. Laketića je krajem prošlog vijeka bilo u parohijama oko Mrkonjić-Grada, te Pofalićima u Sarajevu. Lakete i Laketići slave različite slave, ali im se porijeklo može tražiti na području Hercegovine i Crne Gore.

Nikola Laketa iz Zenice nam piše da mu je poznato da Lakete žive u Nevesinju, u Jezeru i Mrkonjić-Gradu. Očekujući naučno i stručno obrađene podatke, gospodin Laketa nam daje veoma malo podataka na osnovu kojih bismo mu dali određeniji odgovor. Na osnovu pisma koje smo dobili ne znamo odakle je naš čitalac rodom i šta se po predanju u njegovoj široj porodici zna o porijeklu, te ako se radi o srpskom rodu, što pretpostavljamo, koju slavu slave.

Javila nam se i Nevenka Đermanović iz Sarajeva koja se interesuje i za porijeklo porodice oca njene djece koja se prezivaju Laketić. Od muža je čula predanje da je čitavo "pleme" Laketića doselilo bježeći pred Turcima iz Crne Gore prije 200 godina u selo Radžiće, koje se nalazi između Skender-Vakufa i Kotor-Varoši. Prema istom predanju, kada su krenuli iz Crne Gore, Laketići su se zaustavili u Hercegovini, ali su zbog sukoba sa lokalnim Turcima morali dalje da se sele. U selo Radžiće su se prema predanju naselila tri brata. Danas ovi Laketići žive uglavnom u: Skender-Vakufu, Kotor-Varoši, Banjaluci i Sarajevu, te nekolicina u Beogradu i Njemačkoj. Ne navodi koju slavu slave Laketići.

Na osnovu naših saznanja Laketića je krajem prošlog vijeka bilo u sljedećim parohijama: Šolaji (Mrkonjić-Grad) slave Ignjatija Bogonosca; Baraći i Medna (Mrkonjić-Grad) slave Jovanjdan, Pofalići (Sarajevo) slave Aranđelovdan. U isto vrijeme Lakete u tadašnjem Varcar-Vakufu (Mrkonjić-Grad), slave Đurđevdan.

Lakete, starinom Miljkovići, su zapamćeni u kolektivnoj memoriji na području Visokog. Laketići (Mihići) u Hodbini slave Nikoljdan i ne znaju odakle su porijeklom. U Obajgorama (Bajina Bašta) početkom ovog vijeka bilo je pet kuća Laketića koji slave Lučindan. Oni su se poslije 1834. godine doselili iz Donjih Bjelica (Crna Gora).

U Zagori (Hercegovina) bila je početkom ovog vijeka jedna kuća Laketića. Potiču od Vlaisavljevića koji su živjeli u Jaseniku (Gacko). Početkom XVIII vijeka u Jaseniku su živjela četiri brata, koji su prema predanju ubili svog bega (Čengića) i zbog toga su jedni otišli u Rusiju, a Lako, Duka i Bjele pobjegli u Zagoru na zemlju begova Resulbegovića. Bjele je otišao dalje u Bjelošev Do u Ljubinje i tamo se danas zovu Popovićima, a Duka je otišao u Lug i njegovi potomci se tamo prezivaju Dučić. Četvrti brat Vuko je ostao u Jaseniku, a njegovi potomci se prezivaju Vukomanović. Od Dučića su se odijelili Maksimovići u Sarajevu, Čubrili u Podveležju. Treba istaći za grupu rodova: Unković, Anđić, Rupić, Veković i Laketić da su istog porijekla jer su imali zajedničku čitulju (izuzetak su Anđići, njihov predak je prizećen). Svi ovi rodovi slave Đurđevdan.

U odgovoru na pitanja naših čitalaca ograničili smo se na građu koja nam je bila dostupna. Pokazali smo da Lakete i Laketići slave različite slave, ali i da im se porijeklo može tražiti na području Hercegovine i Crne Gore.

31. juli 1991.

KRIVOKAPA

Potomci Azijata

Rašid Krivokapa iz Banjaluke navodi da je rodom iz sela Obra (Kakanj). Na osnovu predanja nalazi "korijene" u Crnoj Gori, u selu "Cuce između Cetinja i Kotora". Pretpostavlja da su porijeklom od crnogorskih Krivokapića, koji su, bježeći pred turskom najezdom, došli u Obre, gdje su primili islam i kao takvi imali privilegiju da izaberu zemlju. Navodi takođe da ne zna da još negdje postoje porodice sa prezimenom Krivokapa.

Koliko mi znamo, bilo je između dva rata tri kuće Krivokapa, (Krivokapića) u Obrama i tri kuće u selu Grm. Po predanju, koje je tada zabilježeno, Krivokape su istog porijekla kao i Vehabi kojih je bilo 10 kuća tada u Obrama. Prema istom predanju, doselili su se iz Konje u Maloj Aziji za "feta", to jest u XV vijeku kada je ovo područje osvojeno od strane turske vojske. I Vehabi i Krivokape su nekada zajedno bili na Usjeli (dio Obra).

Krivokape se kao Krivokapići spominju 1769. godine. Prilikom sakupljanja konja za vojsku navodi se da je otet dobar konj u Krivokapića.

U selo Grm Krivokape su se doselile sa Usjela kao domazeti. Neki aga Penez je imao dvije kćeri, koje su se udale za Krivokape koji su im došli u kuću.

Da su Krivokape porijeklom od crnogorskih Krivokapića ne možemo da nađemo sigurnu potvrdu. U Kopčiću (Rama) bila je prije Drugog svjetskog rata jedna kuća Avdića, koji su se doselili iz Plane (Bileća), a daljim porijeklom su od Krivokapića iz Kobilj dola u Crnoj Gori.

7. avgust 1991.

JAHIĆ

Doseljenici iz Mađarske

Ramiz Jahić iz Fojnice, rođen u selu Zabrđu kod Kiseljaka, piše nam da mu je otac rođen u selu Tulica, takođe kod Kiseljaka. Njegovi preci su se bavili zemljoradnjom i po njegovim saznanjima bili su nešto imućniji u odnosu na seoski prosjek. Zna za prezimenjake u selu Žeželovu u blizini Tulice i Zabrđa, i zna da su svi isti rod. Pošto zna da Jahića inače ima u Tuzli, Brčkom, Mostaru, Sarajevu i Bijeljini, želio bi da sazna više o svom porijeklu. Njegovo objašnjenje postanka prezimena svodi se na "narodnu etimologiju" po kojoj je prezime Jahić nastalo od riječi "jahač", što znači "jahati".

Jahići iz Zabrđa, Tulice, Žileva i drugih sela na ovom području su istog porijekla i na osnovu nadimka Unđuraši pretpostavljamo da su se doselili iz Unđurovine, to jest iz Mađarske. Za Jahiće u gradovima koje čitalac navodi nemamo potvrde da su zajedničkog porijekla.

Prezime su Jahići dobili po pretku Jahji, a po njima se zove i dio sela Homolja Jajići (Jahići).

7. avgust 1991.

ĐUG

Porijeklo iz Krajine

Ismet Đug iz Tuzle navodi da je rođen u selu Đuličan (Glamoč). O porijeklu ništa ne zna, a navodi pretke: Ibrahim (otac), Imšir (djed) i Bunda (pradjed).

U selu Đuličan (Glamoč), u dijelu Đugov kraj, bilo je poslije Prvog svjetskog rata pet porodica sa prezimenom Đug. Prema predanju, porijeklom su iz Orašca (Krajina), odakle su se doselili prije nekoliko stotina godina. Njihov pradjed je "kopao svijet od kuge". Imao je 27 čeljadi u kući od kojih mu je 20 umrlo od kuge. Polovinom XIX vijeka spominje se Omer Đug. (Milojević, 1923, 134).

Živjeli su u Halapiću (Glamoč). Đugumovići u Hozićima (Glamoč) su starinci, ali ne znamo da li su isti rod sa Đuzima.

Đuzalića je u Ostrošcu (Pounje) poslije Prvog svjetskog rata bilo šest kuća. Poslije Svištovskog mira (1791) doselili su sa Urjana.

7. avgust 1991.

MILETIĆ

Porijeklo iz Mratinja

Miletići na području Foče su porijeklom iz Pive, od Vukovića, i to iz sela Pišča, gdje su se doselili iz Mratinja.

Ljubo Miletić sa Ilidže rodom je iz Zagorica kod Foče i želio bi da sazna više o porijeklu svoga roda.

Koliko on zna, Miletića na fočanskom području ima u Zagoricama, Govzi, Kutima i Štoviću, i svi su jedan rod.

U porodici je sačuvano predanje da su se Miletići, nekada prezivali Vuković i da su se na fočansko područje doselili negdje iz okoline Mratinja. Prema istom predanju, u osamnaestom vijeku, na crkvenoj svečanosti u Mratinju, došlo je do sukoba između crnogorskih plemena, kada je predak Miletića ubio dvojicu pripadnika drugog plemena. Zbog krvne osvete prešli su u Zagorice, odakle su se zbog "tjeskobe" raseljavali i po drugim selima. Gospodin Miletić navodi da su begovi Pervizi iz Jeleča bili vlasnici zemlje na kojoj su živjeli Miletići, ali su po tradiciji Pervizi bili pod "uticajem" Čengića sa Rataja.

Čitalac na kraju navodi da su se od Miletića odijelili Toševići iz Miljevine, ali ne navodi ni svoju ni Toševića slavu.

Na osnovu naših istraživanja ustanovili smo da Miletići iz okoline Foče slave Aranđelovdan i pretpostavljamo da je osnovano predanje da vode porijeklo od Vukovića iz Mratinja.

Tridesetih godina ovog vijeka bilo je na području Pive četrdeset kuća Vukovića i to u Mratinju, Pišću, Zagrađu, Papratištu i Šćepan polju. Svi oni slave Aranđelovdan. Preci ovih Vukovića starinom su iz Ozrinića sa Čeva u Crnoj Gori. Sačuvano je predanje da su u Ozrinićima bila dva brata: Vuko i Vukota. Pošto su ubili čovjeka na Čevu, pobjegnu u Mratinje da bi se sklonili od krvne osvete.

Iz Mratinja, Vukovići su se raseljavali u Pišče, Zagrađe, Papratište, Šćepan polje, te dalje prema Sandžaku i Bosni.

Iz Mratinja su se na prelazu iz osamnaestog u devetnaesti vijek iselila braća Vaso i Vuko u selo Pišće kao čivčije, na "tursku" zemlju. Preci ovih Vukovića bili su: Ilija – Vuko – Jovan – Radovan i Đorđije, koji je 1924. godine imao četrdeset godina.

Tako se jedna grana ovih Vukovića odselila na fočansko područje. Po rodonačelniku Mileti prozvali su se Miletići i pod tim prezimenom selili su se na druga mjesta. Na Glasinac Miletići su se doselili iz Govze polovinom devetnaestog vijeka. Razlog preseljenja bio je taj što je njihov predak, kao kiridžija, ubio "zaptiju". Zbog tog ubistva bio je na robiji u Vidinu, a kada se vratio sa robije ubio je i brata pomenutog zaptije i zbog toga je sa porodicom morao da pobjegne iz Govze.

Mi danas ne znamo gdje sve ima Miletića porijeklom iz fočanskog kraja. Smatramo da bi svi koji slave Aranđelovdan mogli biti odatle. Njihovih "saplemenika" sa prezimenom Vuković mogli bismo sigurno naći po Bosni i Hercegovini, Srbiji i Hrvatskoj. Zajedničkog porijekla mogli bi da budu oni koji slave Aranđelovdan i prenose tradiciju o porijeklu iz Hercegovine i Crne Gore.

Na kraju navodimo da, iako malo znamo o Miletićima sa područja Foče, možemo sa velikom dozom vjerovatnoće da tvrdimo da su porijeklom iz Pive, od Vukovića, i to iz sela Pišča gdje su se doselili iz Mratinja. Dalju starinu možemo da im tražimo kroz porijeklo Vukovića iz Mratinja, za koje se smatra da su porijeklom od Ozrinića sa Čeva. Rodonačelnik Vukovića zvao se Vuk Ozrinić. On se oko 1550. godine doselio iz Ozrinića u Mratinje.

Dalja iscrpnija istraživanja, zahtijevaju mnogo više vremena i prevazilaze okvire ove rubrike. Napominjemo da je Miletić veoma rašireno srpsko prezime i nalazimo ga u svim zemljama u kojima žive Srbi, a posebno na području nekadašnje Vojne krajine, sa turske, mletačke i austrijske strane.

14. avgust 1991.

SUNULAHPAŠIĆ

Porijeklo od vezira

Mehmed-paša Kukavica, bosanski vezir, imao je sa svojom ženom Makbulom sina Ibrahima (čiji nasljednici danas žive u Travniku – Ibrahimpašići). Nakon njegove smrti udovica Makbula se udala za Hasan-efendiju, koji je bio u Mehmed-pašinoj službi, i sa njim je imala sina Sunulaha (čiji su potomci Ibrišimbegovići iz Vlahovića i Sunulahpašići iz Busovače).

Adnan Sunulahpašić iz Doboja navodi da je porijeklom iz Busovače, odakle su mu i otac (Fuad) i djed (Osman).

Gospodin Sunulahpašić smatra da je porijeklom od velikog bosanskog vezira Mehmed-paše Kukavice. Na osnovu njegovih saznanja pomenuti Mehmed-paša je imao dva sina: Ibrahim-pašu i Sunulah-pašu, čiji se grobovi nalaze jedan pored drugog na groblju u Travniku. Želio bi da sazna više o svom pretku Sunulah-paši.

Sunulah-paša je bio miri-miran. Za vrijeme Prvog srpskog ustanka bio je jedan od poznatijih operativnih vojnih zapovjednika u turskoj vojsci. Učestvovao je u mnogim ratnim operacijama duž Drine. Umro je 1811. godine i pokopan je na groblju uz Kukavičinu ili Alibegovu džamiju u Travniku. Nad njegovim grobom nalazi se sarkofag bogato ukrašen i nad njim dva nišana od kojih uzglavni ima kapu kakva se susreće na nišanima paša i vezira.

Sunulah-paša je imao troje djece: sina Ibrišim-alajbega i kćeri Dževahir-hanumu i Zubejda-hanumu. Ibrišim-

alajbeg ostavio je tri sina, Zaim-bega, Mustafa-bega i Derviš-bega. Zaim-beg je imao sinove Ibrahim-bega, Bećir-bega i Mehmed-bega, a Mustafabeg Sulejman-bega, Mehmed-bega i Ahmet-bega. Mehmed-beg, sin Zaim-bega ili Mustafa-bega, bio je polovinom prošlog vijeka čaušlaraga na vezirskom dvoru u Travniku. Poslije smrti Sunulah-paše iza njega su ostala imanja u Kratinama kod Viteza, te Vlahovićima u neposrednoj blizini Bačvica na Turbetu. Potomci Sunulah-paše koji žive u Vlahovićima danas se prezivaju Ibrišimbegović po Ibrišim-alajbegu, Sunulahovom sinu. Sunulahovi potomci u Busovači i okolini uzeli su za sebe prezime Sunulahpašić.

O porijeklu Sunulaha znamo da mu se otac zvao Hasan-efendija i da je rodom iz sela Kratina kod Viteza. Bio je mektubžija (pisar) u sviti vezira Mehmed-paše Kukavice. Naš čitalac je u pravu kada porijeklo svoje porodice povezuje sa Mehmed-pašom Kukavicom i njegovim sinom Ibrahim-pašom. Ipak, Sunulahpašići sa Kukavicama-Kukavčićima (u stvari Ibrahimpašićima) imaju srodničke veze samo preko majke.

Mehmed-paša Kukavica je rodom iz Foče. Bio je kod bosanskog namjesnika Hećim-oglu Ali-paše ćehaja. Kasnije je bio u dvoru kapidžibaša, 1750. godine postao čaušbaša i u tom zvanju dolazio je u Bosnu kao carski izaslanik. Godine 1752. imenovan je bosanskim namjesnikom, a iste godine postao je bosanskim vezirom. Poslije nekoliko premještaja prognan je 1761. godine na ostrvo Resmo i iste godine je i pogubljen. Za vrijeme svog službovanja u Bosni Mehmed-paša je podigao preko osamdeset raznih objekata: džamija, medresa, mekteba, mostova, česmi, hamama, karavan-saraja,

dućana, bezistana u: Foči, Prijepolju, Goraždu, Visokom, Sarajevu, Vitezu, Travniku. Kukavica ima i danas u Foči.

Mehmed-paša je, koliko znamo imao tri žene sa kojima je imao troje djece, dvije kćeri i jednog sina. Za nas je najinteresantnija njegova treća žena Hajdana-Makbula. Kada je Mehmed-paša otišao iz Bosne, 1760. godine u Travniku je ostala u drugom stanju njegova žena Makbula. Rodila je sina Ibrahima. Ibrahim je ostvario karijeru paše i sandžakbega. Paša je postao u poznatom dubičkom ratu, bio je na položaju zvorničkog sandžakbega, a jedno vrijeme je bio mutesarif kliškog sandžaka. Umro je 1807. godine i pokopan uz očevu džamiju u Travniku. Njegovi nasljednici danas žive u Travniku i nose prezime Ibrahimpašić.

Udovica Makbula se udala za Hasan-efendiju mektubdžiju (pisara), koji je bio u službi Mehmed-paše. Pored gore pomenutog sina Sunulaha, Makbula je sa Hasan-efendijom imala tri kćeri.

Rezimirajući ovo kratko izlaganje o porijeklu Sunulahpašića možemo zaključiti da saznanja do kojih je došao naš čitalac u sebi sadrže elemente istorijske istine.

21. avgust 1991.

KUČERA

Češko porijeklo

U Sarajevu je postojala Kučerina ulica, koja je dobila ime po baronu Hugi Kučeri koji je došao iz Beča 1882. kao visoki vladin čovjek. Kučere danas žive u Doboju, Podlugovima i Sarajevu.

Davorin Kučera iz Lenzburga (Švajcarska) navodi da mu je otac rođen u Sarajevu. Za djeda ne zna jer je umro kada je njegov otac bio mali. Po njegovoj priči Kučere su Česi.

Smatramo da bi mišljenje našeg čitaoca da su njegovi preci porijeklom Česi moglo biti ispravno. Oni su se, po našim saznanjima, doselili u Bosnu i Hercegovinu i Sarajevo poslije okupacije 1878. godine.

Za vrijeme četrdesetogodišnje austrougarske vladavine na području Bosne i Hercegovine doselio se veliki broj stanovnika sa područja Austro-Ugarske carevine, a i izvan tog područja. Do 1895. doselilo se 70.848 stanovnika. Od tog broja bilo je 66.376 podanika Austro-Ugarske i 4472 državljanina drugih država. Doseljenici su rangirani u dvije grupe, i to na podanike zemalja carevinskog vijeća, to jest Austrije (24.018) i zemlje Ugarske krune (42.358). Kako bismo sagledali raznolikost doseljenika prema mjestu porijekla, navodimo iz kojih su sve pokrajina i u kojem broju u to vrijeme bili ti doseljenici. Iz tadašnjih austrijskih zemalja doselili su se: Donja Austrija 1113, Gornja Austrija 221, Salcburg 42, Štajerska 1752, Koruška 394, Kranjska 2589, Trst sa

okolinom 181, Gorica i Gradište 572, Istra 250, Tirol 1050, Forarlberg 12, Češka 3933, Moravska 2248, Šlezija 447, Galicija 2410, Bukovina 398 i Dalmacija 6446. Doseljenici iz zemalja tadašnje Ugarske podijeljeni su na doseljenike iz Ugarske 9558, Rijeke sa okolinom 40, te Hrvatske i Slavonije 32.754.

Na osnovu podataka iz 1910. godine vidi se da je broj doseljenika porastao na 114.591. Najveći broj ovih doseljenika nastanio se u gradovima, a bili su zaposleni kao činovnici, obrtnici, trgovci, zanatlije i lica slobodne profesije. Od tog broja bilo je oko 50.000 kolonista (Nijemaca, Poljaka, Rusina, Mađara, Čeha) poljoprivrednih i industrijskih radnika. Čeha je bilo dosta među činovništvom i industrijskim stručnjacima i radnicima, a posebno ih je bilo mnogo u službi na željeznicama po cijeloj Austro-Ugarskoj.

U Sarajevu je nekada postojala Kučerina ulica. Od 1900. godine ulica Čekrekčinica je dobila ime Kučerina po baronu Hugi Kučeri koji je došao iz Beča 1882. godine kao visoki vladin činovnik u Sarajevo, a od 1886. godine do 1904. bio je na položaju civilnog adaltusa Zemaljske vlade.

U ovoj ulici nalazi se i danas kuća u alpskom stilu, koju je Hugo Kučera sagradio za sebe. Ulica je mijenjala ime pa je tako poslije Prvog svjetskog rata dobila ime Trumbićeva, a poslije Drugog svjetskog rata Mustafe Golubića.

Početkom ovog vijeka u Doboju je kao kancelarista pri željeznici bio zaposlen Franz Kutschera, a u Sarajevu je poreski činovnik bio Ernst Kuczera. Četrdesetih godina ovog vijeka u Podlugovima je Franjo Kučera bio mašinovođa.

Kučere su popisani neposredno poslije Drugog svjetskog rata, u više mjesta po Slavoniji i Baranji, i to najviše u okolini Belog Manastira, Daruvara, Vrbovca, Slavonske Požege. Popisani su kao Kučera i Kucsera. Pored toga, u Zagrebu je popisano 13 porodica sa ukupno 32 člana.

Na osnovu naših istraživanja ustanovili smo postojanje Kučera u Doboju, Podlugovima i Sarajevu. Gospodin Kučera bi mogao saznati više o svojim precima, a možda naći i podatke o mjestima njihovog rođenja, pa samim tim i mjestu odakle su se i kada doselili u Sarajevo.

4. septembar 1991.

DŽANO I DŽANIĆ

Džan – duša

Prezime Džano i Džanić je nastalo od muškog imena Džan ili njegovog hipokoristika Džano, koje za osnovu ima persijsku riječ muškog roda džan u značenju duša.

Aišu Salkić iz Sarajeva interesuje porijeklo njenog prezimena Džano. Navodi da je njen djed Muhamed rođen u Sarajevu i da je bio željezničar. Baka Aiša bila je iz porodice Hasanbegović iz Repovaca. Iz tog braka rodio se otac naše čitateljke Vejsil koji se rodio na Bistrik brijegu, a ona ima brata koji se zove Džano Muhamed.

U Sarajevu je još za turskog vremena postojala ulica koja se zvala Džanin sokak, a kasnije i Džanina ulica, po nekom članu stare esnafske sarajevske porodice Džana, koja se bavila mahom čizmedžijskim zanatom, imala ugledan položaj u staroj sarajevskoj čaršiji, a u toj ulici i porodičnu kuću. U jednom popisu sarajevskih zanatlija iz 1848. godine u okviru čizmedžijskog esnafa kao njegov član spominje se i Mehmed Džano. Pretpostavljamo da je stanovao upravo u ovoj ulici, koja je svoje ime dobila po Džanama. Ulica se nalazi na Vratniku u neposrednoj blizini Jajce-kasarne. Počinje na Vratnik mejdanu i vodi u pravcu juga do iza Bijele džamije i do ulice Bijela česma, gdje se nastavlja Tabijska ulica. Do 1915. godine u sastavu ulice pod tim imenom bila je i današnja Tabijska kao njezin logičan nastavak i organski dio. Današnje ime (Jajačka) dato je ulici 1948. godine vjerovatno po gradu Jajcu iz istorijskih razloga, a možda i

zbog blizine pomenute kasarne istog imena. Na Bjelavama je nekada postojala mahala Džano zade hadži Mehmeda (Ašikovac). Poznato nam je da je pred kraj ovog vijeka (1891. godine) u Ulici Strošići imao kuću izvjesni Mehmed Džano, sin pokojnog Avdije. Izgleda da njihovi nasljednici uzimaju prezime Džanić.

Javila nam se Mira Džanić iz Bihaća koja se interesuje za porijeklo porodice u koju se udala. Iz pisma gospođe Džanić nismo ništa saznali o Džanićima u Bihaću. U konkretnom slučaju možemo reći da nam je poznato da je prije Drugog svjetskog rata u Bihaću, u dijelu koji se zvao Gornje Prekounje bilo 7 kuća Džanića i da se za njih smatralo da su u Bihaću od "feta", znači od vremena turskog osvajanja Bihaća 1592. godine. Pored toga Džanića je u to vrijeme bilo dvije kuće i na Jankovcu u Maloj Kladuši. U Ćoralićima (Cazin) je takođe bilo dvije kuće Džanića koji su zajedničkog porijekla sa Šišićima (17 kuća) iz istog mjesta, a doselili su se iz obližnjeg Cazina u prvoj polovini XIX vijeka.

Ovo prezime je nastalo od muškog imena Džan ili njegovog hipokoristika Džano, koje za osnovu ima persijsku riječ muškog roda džan u značenju duša.

Oba ova prezimena, Džano i Džanić dosta često se javljaju u Bosni i Hercegovini.

Sagledavajući građu o Džanama/Džanićima uočili smo da se najvećim dijelom radi o gradskom stanovništvu koje se bavilo prije svega zanatima i trgovinom. Ovdje navodimo samo nekoliko slučajeva iz dvadesetih godina ovog vijeka u kojima se spominju trgovci i zanatlije Džanići u raznim mjestima u Bosni i Hercegovini. U to vrijeme u Maloj Kladuši se Abdija

Džanić bavio trgovinom stoke; u Krupi na Vrbasu Džanić Mehmed je trgovao sitničarskom robom; u Čosatama (Brčko) Džanić Bego i Fejzo trgovali su mješovitom robom i poljoprivrednim proizvodima; u Turskim Janjarima (Bijeljina) trgovinu mješovitom robom držao je Hadži Junuz Džanić, a to je radio i Džanić Zaim u Beglucima (Derventa). U Sarajevu je 1914. godine živio Džanić Osman, mljekar u Ulici Ćulhan broj 7.

11. septembar 1991.

BUZUK

Dokumenti iz Lepenice

Buzuci se prvi put spominju, na području Lepenice, u prvoj polovini osamnaestog vijeka. U popisu katoličkih porodica Bosne i Hercegovine iz 1743. godine u selu Lepenici (parohija Kreševo) živjele su dvije porodice sa prezimenima Buzuk (Buzuković), koje su zajedno brojale petnaest članova.

Zdenko Buzuk iz Sarajeva pouzdano zna da Buzuka danas ima u okolini Prijedora, Konjica i Kraljeve Sutjeske. Interesuje ga etimologija prezimena Buzuk, kada se prvi put javlja na našim prostorima i gdje je danas rasprostranjeno.

Koliko je nama poznato Buzuci se prvi put spominju na području Lepenice, u prvoj polovini osamnaestog vijeka. U izvorima koje smo koristili ovo prezime se piše kao Buzuković (Buzukovich).

U popisu katoličkih porodica Bosne i Hercegovine iz 1743. godine u selu Lepenici (parohija Kreševo) živjele su dvije porodice sa prezimenom Buzuk (Buzukovich), koje su zajedno brojale petnaest članova. Jednoj porodici koju je sačinjavalo pet odraslih članova i jedno dijete, domaćin je bio Ivan Buzuk (Joannes Buzukovich). Druga porodica je brojala osam odraslih članova i jedno dijete, a domaćin je bio Mate Buzuk (Matthaeus Buzukovich).

U sljedećem dostupnom popisu, koji je sačinjen dvadeset pet godina kasnije (1768. godine), u selu Ljetoviku (parohija Kreševo) evidentirane su tri porodice Buzuka

(Buzukovich): Stjepanova (Stephanus) porodica je brojala 15 članova, od čega šestoro odraslih i devetoro djece; Marko (Marcus) je imao 14 članova porodice i to devet odraslih i petoro djece; treća porodica bila je Joze (Josepha) i brojala je svega pet članova i to dvoje odraslih i troje djece.

Na ovom području Buzuci se u matičnim knjigama mogu pratiti od 1765. godine.

U kreševskom ljetopisu spominje se 1796. godine izvjesni Buzuk "poradi koga" je samostan štetovao 114 groša.

O rasprostranjenju ovog prezimena ne znamo mnogo. U dostupnim izvorima našli smo ga na području Hrvatske. Neposredno po završetku Drugog svjetskog rata evidentirano je u Hrvatskoj svega na nekoliko mjesta. Po tome što je tada popisano svega šest nosilaca ovog prezimena, i to po dva u Karlovcu, Zagrebu i Osijeku zaključujemo da su se u pomenuta mjesta njihovi nosioci nedavno prije ovog upisa i doselili.

Čitalac nas obavještava da Buzuka ima i u okolini Konjica i Prijedora.

Kada govorimo o porijeklu ovog roda možemo reći da je po njima nastao naziv naselja Buzuci (Ljetovik Lepenica – Kiseljak) te da su današnji Buzuci na ovom području potomci pomenutih porodica iz prve polovine osamnaestog vijeka.

O daljoj starini ovog roda možemo samo pretpostaviti. Postoje indicije da bi se dalje porijeklo moglo tražiti na području Dalmacije.

16. septembar 1991.

PLAVŠIĆ

Prezime od imena

Prezime Plavšić nastalo je od ličnog imena Plavša, koje je kod Srba poznato još od srednjeg vijeka, i to u svim krajevima u kojima žive Srbi.

P. Plavšić iz Sarajeva navodi da je rođen u selu Vodica (Šipovo) i da u pomenutom selu ima više porodica sa ovim prezimenom. U istom mjestu su živjeli njegovi djedovi i pradjedovi i bavili su se zemljoradnjom.

Čitalac navodi da zna za Plavšiće na širem području Visokog, Sarajeva, Banjaluke, Beograda, Novog Sada, Tuzle, Niša, Rijeke, Pule i drugih mjesta. Želio bi da sazna nešto više o porijeklu Plavšića.

Prezime Plavšić nastalo je od ličnog imena Plavša, koje je kod Srba poznato još od srednjeg vijeka, i to u svim krajevima u kojima žive Srbi. Postoje i naselja sa nazivom Plavšići, koja su dobila ime upravo po Plavšićima, koji su ga i osnovali. Plavšići su uglavnom zaseoci sljedećih sela: Kola (Banjaluka), Podvidača (Stari Majdan), Sokolova (Ključ) i Gnojnica (Tuzla). Na koprivničkom području postoji selo Plavšinci, a kod Sinja nekada je postojalo naselje sa imenom Plavša. U selu Dobrogošće (Slavonska Požega) 1698. spominje se potok Plavšica (Plavsicha).

Interesantan je nastanak sela Plavšinci u Slavoniji. Selo je dobilo ime po Plavši (Plavcu) Margetiću koji je polovinom šesnaestog vijeka komandovao nad 53 pješaka u Koprivnici. O Plavši znamo da je bio stric Ivana Margetića koji je 1542. godine uhvaćen kao turski

uhoda u okolini Križevaca. Poslije nagodbe sa Austrijancima prešao je na njihovu stranu sa svojim ljudima i tu se nastanio.

Na graničnom području Austrije i Turske nalazimo Plavšiće kao austrijske graničare početkom osamnaestog vijeka. Na osnovu jednog popisa graničara iz 1725. godine vidimo da je u Gradišci te godine bilo četiri domaćinstva sa prezimenima Plavšić (Plaffchich, Plaffsa, Plafshich i Plafosich).

Plavšića danas ima i u okolini Knina. U selima Golubić, Žagrović i Strmica slave Đurđevdan i za njih se smatra da su porijeklom iz Bosne, odakle su se doselili u XVI vijeku.

Za Plavšiće znamo i u okolini Srpca. U selu Sitnež, u vrijeme bune 1875. godine, živio je Marko Plavšić i bio je gotovo sedamnaest godina knez u selu. Pomenute godine prebjegao je u Slavoniju, u Petrovo Selo.

Krajem prošlog vijeka Plavšića koji slave Jovanjdan bilo je u parohijama: Visoko, Derventa, Bosanski Brod, Kostajnica i Sokolovo (Ključ). Đurđevdan slave Plavšići u parohijama: Kola (Banjaluka), Blaško (Banjaluka), Derventa, Pribinić i Šnjegotina (Teslić), Šarinci, Prijedor, Sokolovo (Ključ), Stari Majdan, Oštra Luka. U parohijama Medna Donja (Mrkonjić-Grad) i Vagan (Šipovo) Plavšići slave Nikoljdan (možda slava našeg čitaoca).

U ovom kratkom prikazu ukazali smo na to gdje sve danas ima Plavšića, te gdje se i na kojim područjima i kada spominju. Kako je slavljenje iste slave kod Srba indikator o istom porijeklu, a čitalac ne navodi koju slavu slavi ostavljamo njemu da u daljim traganjima procijeni koji iz navedenih grupa Plavšića mogu biti bliski njegovom rodu.

25. septembar 1991.

ALAUPOVIĆ

Trgovačka porodica

Alaupovići se spominju od prve polovine XVI vijeka. Vijekovima su se bavili trgovinom, ali su dali i mnoga sveštena lica, pa i jednog nadbiskupa vrhbosanskog – Marka Alaupovića. Zbog svog društvenog položaja dobili su u XVII vijeku svoj grb u Fojničkom grbovniku.

Vladimir Alaupović iz Vareša piše nam da se već četiri godine bavi istraživanjem porijekla Alaupovića. Čitalac je svoja saznanja o Alaupovićima sistematizovao i napisao rad pod naslovom "Tragom rodoslovlja plemićke porodice Alaupović". Pomenuti tekst obima je 140 kucanih stranica, a u prilogu ima više starih fotografija i rodoslovno stablo.

Gospodin Alaupović poslao nam je i fotokopiju pečatnika ove porodice iz XVII vijeka, kao i njegov otisak u vosku (koji se na žalost u transportu sasvim polomio).

Alaupovići se spominju od prve polovine XVI vijeka. Tako se 1526. godine spominje Pranjo Alaupović – trgovac. U popisu iz 1663. godine spominju se dva brata trgovca Franjo i Jakov Alaupović, a u popisu iz 1743. godine u Fojnici su bile dvije kuće Alaupovića i to domaćinstva Nikole i Mihovila sa sedam odraslih članova i petoro djece. Nakon dvadeset pet godina (1768. godine) u Fojnici su bile tri kuće Alaupovića i to: Ive, Vide i Stjepana sa ukupno osam odraslih članova i petoro dece. Ove porodice su se vijekovima bavile trgovinom mliječnim proizvodima, željezom, drvenom

građom, što im je omogućavalo širenje i kupovinu novih posjeda.

Porodice su davale i mnoga sveštena lica, koja su putujući širom zemlje nagovarali svoju braću i rođake da se naseljavaju u određene krajeve, kako bi njihove trgovačke djelatnosti mogle uroditi plodom i van rodnog mjesta Fojnice, tako da je odavno ovo prezime zastupljeno po mnogim mjestima srednje Bosne i van njenih granica.

Interesantno je napomenuti da su se sveštena lica ovih porodica osim redovničkih djelatnosti bavili pisanjem crkvenih pjesama, uvezivanjem knjiga, knjižničarstvom, liječništvom, a jedno poznato ime ove porodice vezano je i za literarno stvaralaštvo. Radi se o velikanu na polju književnosti dr Tugomiru Alaupoviću. Pored toga, vrijedno je napomenuti da je iz ove porodice i dr Marko Alaupović – vrhbosanski nadbiskup. Pored ovih imena značajnije ličnosti koje se spominju u dokumentima su braća Tomo i Franjo Alaupović iz Fojnice, koji su imali svoje pilane, poznate kao Apanove pilane. Veliki trgovac i proizvođač mliječnog sira u tubama iz Dôca kod Travnika bio je Marko Alaupović, za kojega je 1848. godine zapisano da proizvodi sir sličan onome u Julijskim Alpima.

Na Alaupoviće se odnosi toponim Alaupovka, predio na utoku rijeke Dragače u Gvožđanku u Fojnici. U drugoj polovini XVI vijeka (1575. godine) spominje se "Alaupovicha chupria". Da se radi o uglednoj i bogatoj porodici još u XVI vijeku vidi se i po tome što je hroničar fra Nikola Lašvanin zapisao da haramije prilikom jednog napada na Fojnicu 1566. godine "Alaupoviću mlogo blago odniše".

Svojim društvenim položajem Alaupovići su zaslužili da među ostalim poznatim bosanskim porodicama imaju svoj grb u Fojničkom grbovniku (nastao u XVII vijeku). Dalja starina ovog roda pokušava se dovesti u vezu sa imenom Šćitka Hlapovića, pristava na jednoj povelji Stjepana II Kotromanića iz 1333. godine ali za to izgleda nema ni fonetske ni etimološke osnove.

2. oktobar 1991.

BEHA

Beha ljepota

Krajem prošlog vijeka u Podhumu su bile četiri kuće Behâ. Danas u Podveležju ne postoji ni jedna porodica sa prezimenom Beha, ali su jedan ogranak porodice Dedić nazivali Beha.

Asim Beha iz Podhuma (Konjic) ne zna mnogo o prošlosti svoje porodice. Čuo je da postoje porodice sa istim prezimenom u Podveležju kod Mostara.

Na osnovu dosadašnjih saznanja utvrdili smo da su krajem prošlog vijeka (1891. godine) u Podhumu bile četiri kuće Behâ. U selu Dobrićevićima (Podhum) krajem prošlog vijeka živjela je porodica u kojoj je domaćin bila Hata, udovica Osmana Behe. Hati je djevojačko prezime Sitar, a u domaćinstvu je sa njom bilo i dvoje maloljetne djece: Alija i Fatima. Kćeri: Hatidža, Fata i Hakija tada su već bile udate u Dusinu (Fojnica) i Seonicu (Konjic). U Podhumu, na kućnom broju 14 živjela je porodica Mehe Behe, sina tada pokojnog Hasana: na kućnom broju 15 porodica Mustafe Behe, sina pokojnog Avdije, a na kućnom broju 28 porodica Hasana Behe, sina pokojnog Avdije.

Dedići

Tridesetih godina ovog vijeka u Podhumu su bila tri domaćinstva Behâ: Ćamila (rođen 1899. godine), Mustafe (rođen 1853. godine) i Alije (rođen 1880. godine).

Slijedeći informaciju našeg čitaoca potražili smo Behe u Podveležju. Danas u Podveležju ne postoji ni

jedna porodica sa prezimenom Beha. Međutim, ustanovili smo da je Beha jedan od nadimaka porodica sa prezimenom Dedić. Polovinom ovog vijeka Podveležje je istraživao Tvrtko Kanaet. On je u selu Kružnju evidentirao jedanaest porodica sa prezimenom Dedić. Postoje tri grupe Dedića. Jedne nazivaju Behama, druge Kavarama, a treće Pločićima. Svi ovi Dedići istog su porijekla i u ovom selu smatraju se starosjediocima. Neki smatraju da su porijeklom iz sela Grušće. Ovo je malo podataka za izvođenje relevantnog zaključka o njihovom porijeklu. Nesumnjivo je da su u drugoj polovini devetnaestog vijeka već stalno naseljeni i rašireni u Podhumu (Konjic).

Stočari

Postojanje Beha u Podveležju navodi nas na zaključak da su se upravo odatle i doselili u okolinu Konjica. Kako su Podvelešci stočari poznati po tome da izlaze sa stokom na planine Bjelašnicu i Visočicu pretpostavljamo da je predak današnjih Beha u Podhumu, krećući se sa stokom našao mogućnost nastanjivanja u Podhumu, iskoristio priliku i naselio se u ovo selo.

Prezime Beha doneseno je u Podhum. Radi se o veoma rijetkom prezimenu i pretpostavljamo da je ono nastalo od ličnog imena u stvari nadimka Beha, koji u svojoj osnovi ima arapsku riječ baha u značenju "krasota, ljepota". Ako prihvatimo ovakvo tumačenje prezimena Beha možemo zaključiti da je Beha, rodonačelnik ovog muslimanskog roda bio izuzetno lijep čovjek i da je upravo zbog toga i dobio ovaj nadimak. Na osnovu podataka o Behama u Podveležju nameće nam se zaključak da se pomenuti Beha prezivao Dedić.

9. oktobar 1991.

DOBRILOVIĆ

Porijeklo iz Crne Gore

Dobrilovići su se raseljavali iz Crne Gore pod ovim ili drugim prezimenom u Srbiju, Bosnu i Hercegovinu i na sjeverozapad sve do Istre. Pošto slave različite slave ne može se sa sigurnošću tvrditi da su istog porijekla.

Ljubiša Dobrilović je rođen u Sarajevu, ali navodi da je njegov otac rodom iz sela Mandre (Sokolac). O porijeklu ne zna mnogo, a u porodici je sačuvano predanje da bi mogli biti negdje iz Crne Gore. Navodi pretke: Jovan (otac), Ljubo (djed) i Lazar (pradjed). Slave Nikoljdan, a prislužuju Đurđevdan.

Na osnovu naših saznanja Dobrilovića nema mnogo po Bosni i Hercegovini. Krajem prošlog vijeka evidentirani su u parohijama: Sokolović (Rogatica) i Vrelo (Bihać), a slave Đurđevdan.

Postoje i naselja sa nazivom Dobrilovići. Na području Višegrada u selu Setihovu jedan od zaselaka je i zaselak Dobrilovići. Pored toga postoji selo Dobrilovići na području Priboja. U Crnoj Gori postoji selo (Mojkovac) ali i zaselak (Žabljak) sa nazivom Dobrilovina.

Pretpostavka da su Dobrilovići porijeklom iz Crne Gore, mogla bi imati realnu osnovu. U selu Mandri bilo je između dva svjetska rata oko deset kuća Dobrilovića. U to vrijeme je zabilježeno predanje da su porijeklom iz Drobnjaka. Iz Mandre su se selili u Vrapce (Vlasenica) i odatle u Sajice (Sokolac) poslije okupacije 1878. godine. Ustanovili smo da su Dobrilovići drobnjačko bratstvo i da pripadaju plemenu Novljanima. U Komarnicu

(Šavnik) Dobrilovići su se doselili iz Banjana. Od Dobrilovića su se odvojili Šarovići i odseljeni Gluvići, a početkom devetnaestog vijeka i ostatak Dobrilovića promijeni prezime i prozovu se Jankovići, tako da danas na ovom području nema porodica sa prezimenom Dobrilović. Svi oni slave Nikoljdan, a prislužuju Đurđevdan.

U Riječkoj nahiji većinu stanovništva Dobrskog Sela čine bratstva Gornjevučani i Dobrilovići. Od Dobrilovića su bratstva: Đuranovići, Sredanovići, Vukići, Rajovići, Vujovići, Milanovići i Popovići. Svi oni vode porijeklo od Šćepana Dobrilovića i slave Nikoljdan.

U selu Pišču (Piva) Dobrilovići slave Jovanjdan i starinom su iz Plužina (Piva). Priča se da je od ovih Dobrilovića Stojan Čupić, junak iz Prvog srpskog ustanka. Od ovih Dobrilovića su Dobrilovići u Tršiću koji takođe slave Jovanjdan. Doselili su se u Tršić u drugoj polovini XVIII vijeka. U Dobroti (Boka) bilo je početkom ovog vijeka četiri kuće Dobrilovića. Oni su se u Dobrotu doselili iz Crne Gore u XVII vijeku. Slave Ivanjdan.

U Gluhom Dolu (Crmnica) predak Šuštera, prema predanju, prebjegao je "od krvi" iz Vrake kod Skadra. Za nas je interesantno da su se ovi Šušteri do 1768. godine prezivali Dobrilovići. Prezime Šušter dobili su zbog toga što je njihov predak Luka Dobrilović bio šuster, izrađivao je i popravljao cipele.

Po jednom popisu, neposredno poslije Drugog svjetskog rata, Dobrilovića je bilo na više mjesta u Hrvatskoj. Najviše ih je u to vrijeme bilo u Istri i to u Vranje Selu (Poreč) petnaest domaćinstava sa ukupno 68 nosilaca ovog prezimena. Bilo ih je i u okolini Poreča i Pazina. U

Istri postoje i naselja Dobrili (Pazin) i Dobrilovići (Buje). Nekoliko porodica Dobrilovića 1948. godine popisano je i u okolini Jastrebarskog, a u Zagrebu je popisano devet porodica sa 42 nosioca ovog prezimena.

Na kraju treba reći da su Dobrilovići porijeklom iz Crne Gore i da su se odatle raseljavali pod ovim ili drugim prezimenima u Srbiju, Bosnu i Hercegovinu i dalje na sjeverozapad sve do Istre. Pošto slave različite slave nismo sigurni da su istog porijekla.

16. oktobar 1991.

KAMENJAŠEVIĆ

Nadimak prezime

Preci današnjih Kamenjaševića, pretpostavlja se da su bili mjerači soli ili pak njeni prodavci, pa su po tome i dobili prvo nadimak, a poslije i svoje današnje prezime.

Mirko Kamenjašević iz Sarajeva piše nam da malo zna o svojoj porodici. Prezime se najviše čuje po istočnoj, odnosno sjeveroistočnoj Bosni. Djed našeg čitaoca živio je i radio u Puračiću (Lukavac), a otac se rodio u Tuzli.

Porodična predanja su nedovoljna i neodređena. Prema predanju porijeklom su iz okoline Livna, a prezime Kamenjašević dobili su po tome što su za vrijeme turske vladavine tucali kamen za izgradnju puteva. Međutim, neki smatraju da su prezime dobili po tome što su se doselili iz sela Kamenjaša (Breška – Tuzla). U porodici su nejasne predstave o odnosu sa porodicama sa prezimenom Divković, ali je izvjesno da su ove dvije porodice bile rodbinski usko povezane. Na kraju, čitalac navodi da pored Kamenjaševića Hrvata, postoji i veliki broj Kamenjaševića Muslimana.

Naselja

U Tuzli su 1768. godine živjele dvije porodice sa prezimenom Kamenjašević, sa ukupno 13 nosilaca ovog prezimena. U porodici Ivana Kamenjaševića (Joannes Kamegnassevich) bila su četiri odrasla člana i četvoro djece, a u porodici Tome Kamenjaševića (Bartholomeus

Kamegnassevich) pored troje odraslih bilo je i dvoje djece.

U Bosni i Hercegovini postoji više naselja koja se zovu Kamenjaši. U selu Obodnici (Tuzla), krajem prošlog vijeka naseljenom Muslimanima, postoji zaselak Kamenjaši. U okolini Brčkog zaselak sela Bok zove se Kamenjaši i nastanjen je krajem prošlog vijeka najvećim dijelom Hrvatima. U selu Zasavica (Bosanski Šamac) u isto vrijeme postojao je zaselak takođe zvan Kamenjaši, naseljen Hrvatima.

Neposredno poslije Drugog svjetskog rata u Županji živjela je jedna porodica sa prezimenom Kamenjaš, sa osam nosilaca ovog prezimena. U Bošnjacima je u isto vrijeme živio svega jedan nosilac ovog prezimena, a u Zagrebu je živjela dvočlana porodica sa ovim prezimenom, vjerovatno nedavno doseljena upravo iz Tuzle.

Muslimani Kamenjaši u Pomenićima (Visoko), kojih je poslije Prvog svjetskog rata u ovom selu bilo šest kuća, starinom su Čauševići s Kamenskog (dolina Krivaje) kod Careve ćuprije. Predak im se doselio poslije kuge. Brčanski Kamenjaševići, jednim dijelom, bavili su se trgovinom. U selu Bok (Brčko) 1911. godine trgovinom *zemaljskim* proizvodima bavio se Marko Kamenjaš, a Kamenjašević Ivo držao je u samom Brčkom gostionu. U Brčkom je 1920. godine izvjesni Anto Kamenjašević trgovao *zemaljskim* proizvodima. Firma je protokolisana 1905. godine.

Mjerači soli

Pošto je u solarskoj terminologiji *kamen soli* bila mjera za so moguće je da su preci današnjih Kamenja-

ševića bili mjerači soli ili pak njeni prodavci, pa su po tome i dobili prvo nadimak, a poslije i svoje današnje prezime.

Iz izloženih saznanja o Kamenjaševićima vidi se da se ovaj rod prvi put pominje u Tuzli, u samom gradu, sedamdesetih godina osamnaestog vijeka. Oba oblika prezimena Kamenjaš i Kamenjašević javljaju se izgleda u isto vrijeme za pripadnike istog roda. Za sada nemamo nikakvih potvrda da bi Kamenjaševići, bar pod ovim prezimenom mogli biti porijeklom iz jugozapadne Bosne. Mogućnost da su se Kamenjaševići odvojili od Divkovića za sada ne možemo da potvrdimo. Na osnovu naprijed rečenog proizlazi da su kamenjašima nazivani oni stanovnici koji su se bavili solarskim poslovima, možda najprije na tuzlanskom području, a njihove raselice ovo ime odnosile su u druge oblasti.

23. oktobar 1991.

FILIPOVIĆ

Begovska porodica

Filipovići ulaze u red najznačajnijih muslimanskih begovskih porodica u Bosni i Hercegovini.

Čitalac iz Banjaluke interesuje se za porijeklo svog prezimena – Filipović. Zna da im je starina u selu Rastoka kod Ključa.

Na osnovu dostupne literature može se reći da Filipovići ulaze u red najznačajnijih muslimanskih begovskih porodica u Bosni i Hercegovini.

Pored predanja o njihovom porijeklu danas se na osnovu istorijskih izvora može pratiti aktivnost ove porodice od 1570. godine do danas.

Još krajem prošlog vijeka zabilježeno je predanje da su za vrijeme velikih turskih osvajanja živjela trojica braće Filipovića, od kojih su se dvojica preselila u Mađarsku, a treći je postao osnivač begovske porodice Filipović, prešavši na islam.

Istorijski izvori

Na osnovu istorijskih izvora utvrđeno je da je rodonačelnik ove porodice bio zagrebački kanonik Franjo Filipović, kojega su zbog hrabrosti zvali "Deli papaz" (hrabri pop). Zarobljen je 1570. godine kod Ivanić Grada, prilikom jedne turske provale, da bi 1753. ili 1754. godine prihvatio islam i uzeo ime Mehmed. Dobio je posjed – zijamet u vrijednosti od 30.000 akči i nastanio se u Glamoču, koji se u to vrijeme nalazio na graničnom

području Turske. Mehmed-beg je u današnjem selu Odžak koje se nalazi u centralnom dijelu Glamočkog polja, sagradio kulu i odžak i tu je do pred kraj devetnaestog vijeka bilo sjedište glavne loze Filipovića.

Pored navedene Filipovići su posjedovali i druge kule. U kulama u Mjehovini kod Kalinovika i Crnotini u Sarajevskom polju i danas žive Filipovići. Kulu u Mjehovini gradili su Čengići, a onu u Crnotini Šarići. Obje kule došle su u posjed Filipovića putem miraza. U selu Privreće, na desnoj strani puta Donji Vakuf – Prusac, Filipovići su posjedovali kulu koju su sagradili Atlagići. U Glamočkom polju, u selu Jakiru Filipovići su posjedovali kulu koju je sagradio Ejub Jakirlić, a u selu Buniću nalazila se kula koju je sagradio Derviš-beg Filipović.

Potomci

Danas Filipovića ima širom Bosne i Hercegovine i svi su oni potomci pomenutog Mehmed-bega. Od polaznog imanja vrijednog u drugoj polovini šesnaestog vijeka 30.000 akči, Filipovići su svoja imanja tokom turske vladavine znatno uvećali, da bi tridesetih godina ovog vijeka doživjeli sudbinu ostalih veleposjednika u Bosni i Hercegovini i tako potpali pod odredbe Zakona o agrarnoj reformi i ostali bez svojih posjeda.

Proces smanjivanja posjeda odvijao se postepeno i na osnovu jednog popisa iz 1920. godine Filipovići su posjedovali 12.248 dunuma zemlje. Zemlja se nalazila u kotarima: Ključ, Glamoč i Jajce. Vlasnici su bili Filipović Sulejman-beg sin pokojnog Derviš-bega; Ćamil-beg sin Ali-bega, Hafiz Osman-beg sin Zaim-bega, Adem-beg sin Zaim-bega i drugi iz Rastoke.

Na kraju napominjemo da su se Filipovići u Rastoku (Ključ) doselili iz Glamoča. U Rastoku se iz Odžaka preselio jedan od dvojice braće Ali-beg Filipović (1673 – 1745) sa sinovima: Bećir-begom, Mustaj-begom i Mehmed-alajbegom. Drugi brat, hadži Mehmed-alajbeg ostao je u Odžaku i poslije njegove smrti i smrti njegovog sina Sulejman-bega, Bećir-beg se oženio udovicom svog stričevića pomenutog Sulejman-bega i preselio u Odžak. Prema tome rastočki, odnosno ključki Filipovići i njihove raselice na drugim mjestima potomci su Ali-begovih sinova Mustaj-bega i Mehmed-alajbega.

30. oktobar 1991.

KOVAČEVIĆ

Prezime po zanatu

Kovačević i kod nas i u svijetu jedno je od najraširenijih prezimena. Nastalo je po zanimanju rodonačelnika – kovačkom zanatu.

Predrag Kovačević iz Lukavca piše da se više godina bavi istraživanjima istorije svoje porodice i to prije svega njene bliže prošlosti jer nema mogućnosti za neko detaljnije proučavanje.

Iz brojnih dokumenata koje posjeduje navodi da posjeduje rodoslov Kovačevića, u kojem je obrađeno 13 generacija. Kovačević navodi da je njegova porodica u srodstvu sa narodnim herojem Savom Kovačevićem, te da je njegov otac rodom iz okoline Nikšića.

Javio nam se i Jovo Kovačević koji živi u Sarajevu, a rodom je iz Grahova (Crna Gora). Kovačević navodi da slave Đurđevdan, te da je u porodici sačuvano blijedo predanje da bi mogli Kovačevići biti porijeklom iz okoline Jajca (Bosna).

U ovoj rubrici već smo govorili o Kovačevićima sa Glasinca. Potrebno je napomenuti da je Kovačević i kod nas i u svijetu jedno od najraširenijih prezimena. Nastalo je po zanimanju rodonačelnika – kovačkom zanatu. Međutim, Kovačevići po Jugoslaviji nisu istog porijekla i nisu u srodstvu. Kod Srba mogući dokaz zajedničkog porijekla je slavljene iste slave.

Kovačevići, o kojima govore naši čitaoci Predrag i Jovo pripadaju plemenu Drobnjacima. U Drobnjak su se doselili iz Ozrinića kod Nikšića.

O njihovoj daljoj starini zabilježena je tradicija da su u selu Buču u Hercegovini živjela dva brata Kovača.

Pređu u Banjane na Velimlje i tu načine viganj (kovačnicu). Kasnije je jedan prešao na Viluse u Grahovu, a drugog odvedu ozriničke kiridžije i nasele u Ozrinićima.

Pretpostavljamo da se naprijed rečeno moglo desiti u prvoj polovini XVII vijeka.

Od brata koji je ostao u Vilusima su današnji Kovačevići na Grahovu, kojih je u prvoj polovini ovog vijeka bilo na Grahovu i po Hercegovini preko 300 kuća. Brat koji je odselio u Ozriniće imao je jednog sina i od njega su Kovačevići u Ozrinićima. Nikad ih nije bilo mnogo, svega po nekoliko kuća. Bavili su se kovačkim zanatom do 1812. godine.

Oko 1848. godine Tuko iz Ozrinića prešao je kod Jakića u Dobra Sela, oženio se od njih i tu naselio. Imao je sinove Marka i Miloša. U isto vrijeme njegovi rođaci: Petar, Mina, Radovan, Milovan i Velisav preselili su se iz Ozrinića u Jezeru i naselili u jednu dolinu kod Žabljaka. Ta dolina prozvana je po njima Kovač dolina. Odatle je Mina otišao na Glasinac. Slave Đurđevdan. Istog porijekla bi trebali biti Dakovići i Kovačevići na Grahovu.

U Cerovo (Rađevina) Kovačevići su se doselili u XVII vijeku iz Pive. Slave kao i drobnjački Kovačevići Đurđevdan. U Paskovcu (Jadar) Kovačevići takođe slave Đurđevdan, i oni su porijeklom iz Pive odakle su se doselili u XVIII vijeku.

U Risnu je jedna kuća Kovačevića, doselili su se sa Grahova 1750. godine. Slave Đurđevdan.

Na kraju napominjemo da je i kod drugih naroda Kovačević veoma često prezime. Kovačević je kod Rusa Kuznjecov, kod Engleza i Amerikanaca Smit, a kod Nijemaca Šmit. Tako je na primjer u Moskvi 1968. godine bilo 78.000 Kuznjecova, a u SAD 2.000.000 osoba sa prezimenom Smit.

6. novembar 1991.

LALEVIĆ

Sveštenička porodica

Na osnovu dosadašnjih saznanja Lalevići pripadaju plemenu Vasojevića. Pedesetih godina prošlog vijeka Lalevići su bili sveštenička porodica. Tarčug je naziv za pastirsku torbu.

Božo Lalević iz Sarajeva navodi da su Lalevići iz sela Orahovice – Jablanovići (Bijelo Polje).

Navodi pretpostavku da bi naziv Jablanovići mogao nastati po rodonačelniku Lalevića – Jablanu.

Lalević piše da je u njegovoj porodici postojala čitulja u koju su upisivani njihovi preci, ali da je nestala u ratnom vihoru. Takođe navodi da je moguće porijeklo Lalevića iz: Nevesinja, Danilovgrada, Andrijevice, Berana, Senja ili Sinja. Pretpostavlja da su se doselili u Orahovicu prije 250 do 300 godina.

Prema predanju staro prezime im je bilo Tarčug, i na osnovu toga zaključuje da su porijeklom iz Hercegovine ili Dalmacije.

U okolini Danilovgrada postoji selo Lalevići. U Peovcu (Andrijevica) Lalevići su se doselili iz Čoeče Glave. Oni su od vasojevićkog plemena Lopaćana. Lalevići u okolini Pljevalja (Đurđevića Tara i Potpeće) slave Đurđevdan. U Čučevu (Skopska Crna Gora) Lalevići slave Aranđelovdan. U Ozrinićima, u selu Makljenu (Velestovu – Kčevo) postoji seoce Kruška Lalevića. Neposredno poslije Drugog svjetskog rata u Čomborju (Podravska Slatina) bile su dvije porodice Lalevića sa ukupno 11 članova.

Na osnovu dosadašnjih saznanja Lalevići pripadaju plemenu Vasojevića. U svojoj plemenskoj oblasti bilo je četrdesetih godina ovog vijeka više od 3.500 domova Vasojevića.

Rodonačelnik Vasojevića Vaso imao je tri sina, po kojima se njihovi potomci nazivaju Rajevićima, Novakovićima i Miomanovićima.

Lalevići su porijeklom od najstarijeg Vasovog sina Raja i po njima su Rajovići. Rajo je takođe imao tri sina: Đuru, Uglješu i Dabetu i po njima se Rajovići granaju na: Lopaćane, Kovačeviće i Dabetiće.

Lalevići su potomci najstarijeg Rajevog sina Đura, čiji su potomci dobili prezime po selu Lopatama (Lijeva Rijeka) odakle su se razrodili i prozvani su Lopaćanima, i po njemu pripadaju Lopaćanima.

Dalje, Lalevići pripadaju Golubovićima, lopatskoj grani, koja je sa svim ograncima zajedno imala četrdesetih godina ovog vijeka 119 kuća po Trepči, Trešnjevu, Buču i drugim mjestima Gornjih i Donjih Vasojevića. Golubovići se dijele na: Raičeviće, Laleviće, Vasoviće, Ivanoviće, Novoviće, Pavičeviće, Dragičeviće i druge.

Lalevići, Vasovići i Mikovići rano su se odvojili od zajednice Golubovića i tradicija nije jasna kada su u pitanju Lalevići da li su možda i oni drugobratstvenici Golubovića (kao i ostali Lopaćani).

Dok su od pedesetih godina prošlog vijeka Raičevići nosili glavarstvo, Lalevići su bili sveštenička porodica.

Koliko nam dozvoljava prostor iznijeli smo u najkraćim crtama ono što je u literaturi zabilježeno o Lalevićima. Za sada nismo u mogućnosti ništa određenije reći o rodonačelniku porodice našeg čitaoca Jablanu – Tarčugu, te da li se upravo on i kada doselio u

Orahovicu. Ukoliko se rodio ili živio u Orahovici moglo je to biti u drugoj polovini osamnaestog vijeka. Ime Tarčug ima u osnovi tursku reč tagarčik, preuzetu za lično ime iz stočarske terminologije. Tarčug je naziv za pastirsku torbu, izrađenu od cijele jareće ili jagnjeće kožice, sa koje je skinuta dlaka.

13. novembar 1991.

TIRO

Junak narodne pjesme

Prezime Tiro vodi porijeklo iz persijskog jezika, od riječi tirjaćija – strastveni uživalac kafe, duvana.. Hasan-paša Tiro, junak naše narodne pjesme proslavio se u borbama za Kanjižu 1602. godine zbog čega ga je sultan imenovao vezirom.

Halid Tiro iz Sarajeva navodi, na osnovu porodičnog predanja, da je rodonačelnik Tira bio oficir i da se doselio iz Turske. Kao argumentaciju za ovu tvrdnju gospodin Tiro navodi da u Bosanskoj Krajini postoji kula Hasan-paše Tire. Čitalac dalje navodi da je njegov djed Halil, koji se rodio u Semizovcu, a živio na Malti (Sedrenik) u Sarajevu, imao četvoricu braće. Pomenuti Halil je živio u kuli čiji ostaci i danas postoje. Na kraju, čitalac navodi da se Tire spominju u Ljetopisu Mula Mustafe Bašeskije.

Prezime Tiro vodi porijeklo iz persijskog jezika, i to od riječi tirjaćija u značenjima: strastveni uživalac kafe, duvana, opijuma ili opojnih droga.

Od pomenute osnove nastala su sljedeća današnja prezimena: Tiro (Sarajevo, Duvno, Konjic, Mostar), Tirić (Sarajevo, Brčko, Jajce, Tuzla, Zenica, Zvornik), Tirak (Sarajevo, Cazin), Tirović (Sarajevo, Cazin). Pored toga, jedan dio Vareša zove se Tirići. U selu Čekrlije (Pounje) postoji izvor Tirovača. Naziv je po narodnom objašnjenju nastao po Hasan-paši Tiri. U selu Ranikuće (Nevesinje) još početkom ovog vijeka razaznavala su se selišta Tirovića, koje je kuga pomorila. Ovo selo se nekada

zvalo Tirovina, po muslimanskom rodu Tirovićima koji su ga i zasnovali.

Ovdje ćemo se osvrnuti samo na Tire na sarajevskom području. U Ljetopisu Mula Mustafe Bašeskije Tire se spominju na više mjesta u drugoj polovini osamnaestog vijeka. Bašeskija u upisima umrlih navodi po godinama da su umrli: 1757/8. – Tiro, halač; 1762/3. – sinovi Tirića iz Pasje mahale, Ago Tirić; 1774/5. – mršavi starac Tiro, halač, iz Sumbul-mahale; 1779/80. – ćosati čizmedžija Salih-baša Tiro Čizmar, s Mutnog potoka, zet odabekčije, iz 97. džemata; 1782/3. – Ahmed Tiro, halač. "Mnogo je pušio duvan, čovjek, kojem se primjer rijetko mogao naći. Svakome bi selam nazivao, a ličio je na Abdul-Hamida, ospičav, "izdrpanih haljina", ljutit. Kasnije se lijepo nosio. Umro od kuge".

Hasan-paša Tiro, junak je naše narodne pjesme i turske istorije. Prema narodnoj tradiciji, rodom je iz Korče ili Repovaca. Sa Derviš-pašom Mostarcem i Gazi Hasanpašom Hercegovcem došao je na dvor za vrijeme vladavine sultana Selima II. Kada je sultan Murat III došao na presto bio je rićabdar (držao je caru stremen kada je uzjahivao na konja). Sa dvora je otišao kao sandžakbeg. U Sigetu je bio beg 20 godina. Namjesnikom u Bosni naimenovan je 1594. godine. Četiri puta je bio na Bosni, tri puta u Budimu, a dva puta u Kanjiži valija. Proslavio se u borbama za Kanjižu 1602. godine, a za njegove zasluge sultan ga je imenovao gazijom i vezirom. Umro je u Budimu u dubokoj starosti 1612. godine.

U selu Smršnica (Visoko) bilo je tridesetih godina ovog vijeka šest kuća Husića kojima je staro prezime Tiro. Prema predanju, mnogi su stradali od kuge, a krajem

prošlog vijeka živjeli su svi u jednoj kući. Njihov predak Huso kupio je početkom devetnaestog vijeka kuću u Gornjoj Smršnici.

U Svrakama (Vogošća) tridesetih godina ovog vijeka bila je jedna kuća Tira, koji su se prema predanju doselili krajem prošlog vijeka iz Vranića u Drini.

20. novembar 1991.

ADROVIĆ

Potomci borbenog bratstva

Adrovići iz Donje Vrbice su porijeklom od ceklinskog bratstva Đuraškovića. Adroviće i Hadroviće, sudeći prema dostupnoj građi o ovim porodicama, ne povezuje krvna veza.

Mumin Adrović iz Sarajeva nam piše da je rođen u selu Donja Vrbica kod Ivangrada, u oblasti koja se naziva Bihor. Uvidom u građu o Adrovićima, koju je gospodin Adrović do danas sakupio, može se zaključiti da je konsultovao gotovo sve što se u dostupnoj literaturi može i naći. Čitalac nas upozorava da postoji i prezime Hadrović, te nas moli da pokušamo objasniti da li su današnji Adrovići i Hadrovići u Jugoslaviji zajedničkog porijekla i da li je možda njegovo prezime nastalo tako da se od prezimena Hadrović oduzelo slovo h i tako nastalo današnje prezime Adrović, kao što to tvrde neki njegovi bratstvenici.

Na osnovu korišćene građe vidi se da su Adrovići iz Donje Vrbice, kojih tu ima oko sto kuća, porijeklom iz Stare Crne Gore, od ceklinskog bratstva Đuraškovića. Rodonačelnik Adrović bio je Andrija Đurašković. Prešao je na islam i njegovi potomci su, po njemu, prozvani Androvići, tj. Adrovići. Adrovići su bili u tursko vrijeme ugledno i borbeno bratstvo i njima je "pripadao gornjobihorski barjak". Interesantno je da u Slavoniji danas ima Adrovića, Hrvata. Za njih se pitamo da li su oni možda porijeklom od bihorskih Adrovića? Na ovu

pretpostavku navodi nas podatak po kojem je Hasan Hot, zabit skadarskog vezira, sakupljajući vojsku po Bihoru za borbu protiv pristalica Husein-kapetana Gradaščevića, protjerao "neke Adroviće". Oni su se možda prebacili u Slavoniju, tu ostali i primili katoličku vjeru.

Hadrovića, Muslimana, ima u Bosni i Hercegovini, i to u Mostaru, Visokom, Rogatici. Muslimani Hadrovići su prema našem mišljenju dobili prezime po rodonačelniku koji se mogao zvati Hadir-Hadro. Hadir je kod nas rijetko muško ime, preuzeto iz arapskog jezika (hadir) u značenju zdrav, krupan, jedar, čvrst, pun snage. Pored naprijed rečenog treba spomenuti i muško ime Hizir, koje je u Bosni početkom sedamnaestog vijeka bilo često, i ima osnovu u arapskom jeziku (hadr ili hidr), u značenju zelen. Ime se veže za nekoliko ličnosti iz Kurana, najčešće za Musinog saputnika. U narodnom vjerovanju pojavljuje se kao "dobri" u zelenoj odjeći.

Za Hadroviće u sjeverozapadnoj Hrvatskoj se isključuje tursko porijeklo, zbog toga što se u izvorima od početka sedamnaestog vijeka pominju prezimena Hadroic i Hadrovic, a njihovi nosioci bili su plemenita roda. Ovo prezime nalazimo i u mađarskom. Areal tih potvrda upućuje na njemačko porijeklo. U Šleziji su česta prezimena Hadraszek, Hadroszek, Hadrys, Hadra.

Analogiju nalazimo u njemačkom prezimenu Hader i oblicima: Haderrer, Haderman, Haderlein, potvrđenu od šesnaestog vijeka u značenju "smutljivac", "svadljivac", a treba uzeti u obzir i mađarski glagol hadar, u značenju "nerazgovetno govoriti, brbljati".

O Adrovićima i Hadrovićima može se naći srazmerno dosta podataka u literaturi. Sagledavajući dostupnu

građu skloni smo da zaključimo da Adroviće i Hadroviće ne povezuje krvna veza i da su ova dva prezimena nastala na različit način. Adrovići su, kako smo ranije naveli, dobili prezime po rodonačelniku Andriji, a Hadrovići (Muslimani i Hrvati) izgleda na sasvim drugi način. Muslimanima Hadrovićima prezime je nastalo iz okvira arapskog jezika, a Hrvatima, takođe Hadrovićima, iz njemačkog jezika.

27. novembar 1991.

MUSA

Prezime od imena

Pretpostavka je da su današnje Muse sa Glasinca potomci Musa-čelebije koji je u Knežini (Sokolac) 1533. godine podigao mekteb. Nije sigurno da je Musa-paša (porijeklom od Vehabovića iz okoline Foče), koji je osnivač više zadužbina u Beogradu, Budimu, Tuzli i Novoj Kasabi u prvoj polovini XVI vijeka, u krvnoj vezi sa Musa-čelebijom.

Mevlida Kočo iz Sarajeva interesuje se za porijeklo svog djevojačkog prezimena – Musa. Za Muse se zna da im je starina na Palama i Mokrom, a dalja starina bi im mogla biti od "princa Muse" iz Tetova (Makedonija), pretpostavlja naša čitateljka.

Musa je muslimansko muško ime, i ima osnovu u asirskom, turskom i arapskom jeziku. Odgovara imenu Mojsije. Ovo ime je kod nas bilo često. Na osnovu jednog popisa iz 1604. godine vidi se da ga je u Bosni nosilo 186 osoba. Od imena Musa nastala su današnja prezimena Musa i Musić, raširena kod Muslimana, Srba i Hrvata.

Musa-čelebija je u Knežini (Sokolac) 1533. godine podigao mekteb, i za potrebe njegovog održavanja uvakufio dvadeset i jednu hiljadu akči. Odredio je da "dužnost mutevelije spomenutog vakufa pripadne mojoj opunomoćiteljici Hafi". Odredio je, između ostalog, da se od tog novca isplaćuje i "po jednu akču dnevno za učenje dva đuza dnevno, za duše vakifove braće Iskender-čelebije i Mehmed-čelebije". Poslije smrti

Musa-čelebije došlo je do spora oko upravljanja njegovim vakufom. Iz hudžeta iz 1563. godine, saznajemo da su Musa-čelebijina djeca, kći Fatima (iz Glasinca) i sin Muhamed tužili nadležnom sudu u Višegradu pomenutu Hafu da već sedam godina samovoljno raspolaže vakufskim novcima i sprečava njih u njihovim pravima.

Musa-paša je rodom iz sela Vikoča, između Foče i Pljevalja, iz zaimske porodice Vehabegovića. Otac mu se zvao Mehmed, a brat Mahmud-aga. Bio je silahdar na dvoru Murata IV, a od 1630. godine bio je carski namjesnik u Egiptu. Nakon toga bio je vezir na divanu i tri puta vezir u Budimu. Kada je sultan 1633. godine poveo vojsku na Bagdad ostavio je Musa-pašu kao namjesnika u Carigradu. Kao admiral poginuo je 1647. godine u pomorskoj bici kod Negroponta. Sahranjen je u carigradskoj četvrti Uskudaru. Ostavio je svoje zadužbine u Budimu, Beogradu, Tuzli i Novoj Kasabi. Za nas je interesantan jer je u Bosni, u Jadru, sagradio kasabu koja je kasnije nazvana Nova Kasaba. Iz zakladnice, iz 1643. godine, vidi se da je za doživotnog muteveliju ustanovljenog vakufa određen Musa-pašin sin Husein, a poslije njegove smrti ovu službu će vršiti njegovi potomci, a ako oni ne budu imali potomke njihovi oslobođeni robovi.

Iz popisa aga, koji su 1768. godine razvili barjake u svrhu odlaska na moskovsku vojnu, vidi se da je na drugom mjestu upisan Musa-aga iz 45. džemata. U Sarajevu, 1841. godine, u Mahali Stare (Atik) džamije živio je Nezir-hodža, sin Muse, srednjeg rasta, progrušane brade, hrom, star 52 godine. Tu je i njegov sin Mustafa, star 20 godina. U isto vrijeme u Komatin hadži-Memi mahali, živio je Musa, sin Alije. Sedam

godina kasnije Mustafa Musa je pripadao bakalskom esnafu.

Na kraju teksta napominjemo da smo pokušali da ukratko iznesemo ono što bi po našem mišljenju moglo biti od koristi za istraživanja korijena porodice Musa. Iznosimo i pretpostavku da bi današnje Muse sa Glasinca mogli biti potomci pomenutog Musa-čelebije iz prve polovine šesnaestog vijeka, osnivače tadašnje kasabe, a današnjeg sela Knežina. Ne znamo sigurno da li je Musa-paša, osnivač više zadužbina u Beogradu, Budimu, Tuzli i Novoj Kasabi iz prve polovine šesnaestog vijeka, a za koga se smatra da je porijeklom od Vehabovića iz okoline Foče, bio u krvnoj vezi sa Musa-čelebijom, a samim tim i sa današnjim glasinačkim Musama.

6. decembar 1991.

DIVLJAN

Porijeklo iz Crne Gore

Za Divljanoviće, današnje Divljane na sarajevskom području, navodi se da slave Jovanjdan, za razliku od Divljana iz zapadne Srbije, čija je slava Aranđelovdan.

Radomir Braco Divljan iz Sarajeva ulazi u krug naših čitalaca koji sa posebnom pažnjom istražuje korijene svoje porodice. On nam je dostavio rezultate svojih istraživanja. Čitalac je prihvatio mišljenje više autora koji smatraju da su Karadžići u Bosni i Hercegovini pod imenom Divljani. "Nastanjeni su u planinskoj opštini Zijamet Crna Rijeka, pod Jahorinom planinom. Tamo se njihov predak doselio iz Petnjice kad i Vukov u Jadar na Drinu". Svi autori koji navode da su Divljani u stvari Karadžići preuzimaju izjavu Ilije Divljanovića datu Teofilu Petranoviću sedamdesetih godina XIX vijeka. Čitalac navodi i njemu poznate pretke: Ivan (1771-1842) – Simo (1800-1862) – Pero (1825-1889), Risto (1841-1916) – Nikola (1870-1930) – Miloš (1909) – Radomir (čitalac).

Smatramo neophodnim da iznesemo osnovne podatke o Divljanima i njihovom porijeklu. Za Divljanoviće, današnje Divljane na sarajevskom području, u parohiji Rakova Noga (Sarajevo) krajem XIX vijeka navodi se da slave Jovanjdan. U Donjoj Bioči postoji rod Ždrale, koji slavi Đurđevdan i za koje se smatra da su starinom Divljanovići. Ždralima su prozvani po očuhu, pošto im se majka preudala. Došli su polovinom XIX vijeka od

Bileće. Za ogranak Ždrala u Sarajevskom polju zabilježeno je da su došli iz sela Baljaka kod Bileće. Za Divljane u Hercegovini (Kravarevo, Mioljače) zabilježeno je da su se nekada prezivali Golijani i da su se na gatačko područje doselili iz Banjana polovinom osamnaestog vijeka.

U zapadnoj Srbiji (Gornja Bukovica i Kamenica) Divljanovići ulaze u red najstarijih doseljenika. Bila su tri brata: Žarko, Joja i Divljan. Doselili su se u XVII vijeku "s Povija na Čevu" (Crna Gora) zbog krvnine. Žarko se naselio u Trifkovićima, Joja do Gornje Bukovice, a Divljan odmah iza njega u Gornju Bukovicu na brdu. Od Žarka su Žarkovići, od Joje su Jojići, a od Divljana, Divljanovići. Svi slave Aranđelovdan. Divljani iz Gornje Bukovice bili su više od 150 godina u ovom selu sveštenici, a bilo ih je dosta po Srbiji činovnika, sveštenika, trgovaca i zanatlija.

Divljani u Boki (Mokrine) su porijeklom Hercegovci. U Mokrinama se među doseljenicima 1701. godine spominje "poglavica" Jovo Divljan.

Nastanak rodovskog imena Divljan objašnjava se, u predanjima time što je rodonačelnik bio divovskog rasta i po tome dobio ime Divljan. Ovo ime nalazimo i u drugim krajevima. U istočnoj Srbiji postoji selo Divljana (Bela Palanka) i u selu Divljanski Manastir i Divljansko Vrelo. Selo Divlje postoji kod Skoplja i po tom selu prozvani su rodovi Divljani. U Rami (Bosna) postoji potok Divljanova voda i šuma Divljanuša, što nas upućuje na to da su ovi toponimi nastali od imena Divljan. U Rami je Muslimanima Šabićima nadimak Divljani.

Na osnovu izloženih podataka i dostupne građe vidi se da su Divljani na sarajevsko područje doselili krajem

osamnaestog ili početkom devetnaestog vijeka iz okoline Gacka. Po nadimku Golijani dalje porijeklo treba im tražiti negdje na Goliji, a još dalju starinu u Crnoj Gori, možda na Čevu u Katunskoj nahiji. Nesumnjivo je da su se Divljani počeli iseljavati iz Crne Gore još u XVII vijeku, i to u dva pravca: u Hercegovinu i u zapadnu Srbiju. Da su u srodstvu sa Karadžićima, osim izjave Ilije Divljanovića, nemamo relevantnih potvrda. Iz navedenih podataka vidi se da Divljani u zapadnoj Srbiji slave Aranđelovdan, vasojevićku slavu, a da Divljani u Bosni i Hercegovini slave Jovanjdan.

11. decembar1991.

MAHIR

Potomci pjesnika

Na osnovu porodičnog predanja koja je čitalac iznio, možda bi porijeklo moglo biti i od pjesnika Abdulah-efendije Bošnjaka, čije je pjesničko ime bilo Mahir.

Dr Edhem Mahir iz Zagreba navodi da je porijeklom iz sela Šumića u Borču (Gacko). U porodici je sačuvano predanje da su nekada imali berat, koji su zadobili zbog toga što su iz njihove porodice bila dva evnuha na sultanovom dvoru u Carigradu. Čitalac navodi da njegovo prezime nije često i da on zna samo za svoje prezimenjake Mahire, bliže i dalje rođake, u Sarajevu.

Prezime Mahir nastalo je od muškog imena Mahir, preuzetog iz arapskog jezika – u značenju vješt, sposoban "vještak". U našim traganjima da utvrdimo gdje sve danas ima ovog prezimena, te da saznamo više o porijeklu ovog roda nismo imali mnogo uspjeha.

Ime Mahir, izgleda u prošlosti kod nas nije bilo često. U jednom defteru bosanskog sandžaka sačinjenog početkom sedamnaestog vijeka vidi se da lično ime Mahir nije ni jednom zabilježeno. I u nekim kasnijim popisima nismo ih nalazili, pa smo se odlučili da ustanovimo da li ima osnove u predanju koje je sačuvano u porodici Mahir.

Na osnovu porodičnog predanja koje nam je iznio čitalac pitamo se da li se ono jednim dijelom možda odnosi i na pjesnika Abdulah-efendiju Bošnjaka, čije je pjesničko ime bilo upravo Mahir.

Abdulah-efendija je rođen 1649. godine u Bosni i po tome se naziva Bošnjak. Otac mu je bio šejh hadži-Bešir,

djed Muhjuddin, a pradjed Velijuddin. Pripremne nauke slušao je kod oca, a visoke kod zemljaka Mehmed-efendije Šabanovića, kod kojega je bio mulazim, kada je ovaj predavao na Sulejmaniji u Carigradu. Sa njim je išao i na hadžiluk. Vrativši se u Carigrad, odlučio je da se posveti profesorskom pozivu, ali zbog bosanskog ponosa i urođene bahatosti, u ulemanskim krugovima imao je mnogo protivnika, i nije dobio profesorsko mjesto. U takvoj situaciji, pjevao je hvalospjeve prestolonasljedniku Mustafi Drugom i postavljao mu zagonetke da se zabavlja. Kada je Mustafa Drugi postao sultan sjetio se Mahira. Tada je ostvarena njegova velika želja – postao je profesor.

Bio je profesor na Sahnu 1694. godine, a na Sulejmaniji 1697. godine. Iste godine postao je munla i kadija u Salaniku. Dvije godine kasnije premješten je u Galatu sa titulom "od Edrene". Dobio je arpaluk u Bigu 1703. godine. Poslije smrti sultana Mustafe pao je u nemilost. Kako bi ga odstranili iz Carigrada imenovan je za kadiju u Meki. Nakon dvije godine dobio je arpaluk na Rodosu pod uslovom da ne dolazi u Carigrad. Umro je u Ajnitabu 1710. godine kao kadija.

Izlaganjem osnovnih podataka o Abdulah-efendiji Bošnjaku (Mahiru) iscrpili smo naša saznanja o Mahirima na našim prostorima. I dalje ostaje otvoreno pitanje da li se pomenuta ličnost može povezati sa današnjim Mahirima u Bosni i Hercegovini. Pitamo se da li se porodično predanje bar jednim dijelom može potvrditi ukoliko pretpostavimo da je pomenuti Abdulah-efendija možda jedan od dvojice Mahira za koje se u porodičnom predanju smatra da su živjeli na dvoru u Carigradu.

18. decembar 1991.

KNEŽEVIĆ

Porijeklo iz Kruševa

U Uncu je četrdesetih godina ovog vijeka bilo 108 kuća Kneževića i tada je zabilježeno predanje o njihovom doseljavanju iz Kruševa u drugoj polovini osamnaestog vijeka.

Milan Knežević iz Bosanskog Novog navodi da je iz sela Svodne (Bosanski Novi). Po muškoj liniji navodi pretke: Božo, Lazo, Dmitar, Luka i predak nepoznatog imena, koji se sa još dva brata doselio oko 1780. godine iz Like u selo Svodnu. Naselio se na brdo Nebešić u Svodnoj, drugi je otišao u selo Prusce (Bosanski Novi), dok za trećeg ne zna gdje sa naselio. Na kraju navodi da ima dosta Kneževića, ali da nisu svi sa istom krsnom slavom (Nikoljdan), već ovi drugi slave Đurđic.

Knežević je često prezime kod Srba i svi Kneževići po Jugoslaviji sigurno nisu istog porijekla, pa slave i različite slave. Prezime je nastalo od "titule" knez, a u vezi je sa društvenim položajem rodonačelnika. Kneževići iz Svodne zajedničkog su porijekla sa prezimenjacima koji kao i oni slave Nikoljdan. Krajem prošlog vijeka Kneževića koji slave Nikoljdan bilo je na bosanskom prostoru u parohijama: Višegrad, Sokolovići, Sočanica, Dragovići, Dobrljin, Brekinja, Kostajnica, Vlaškovci, Svodna, Poljavnice, Jasenica, Vrelo Rujnica, Bihać i Hrgar, Sanica, Ribnik, Prkosi, Bastasi, Kulen Vakuf, Osredci, Boboljusci, Vrtoče, Dobro Selo, Zborište, Dabar, Hašani, Rujiška, Krupa, Golići, Majkić Japra, Trninić Brijeg i Dubovik.

Kneževića koji slave Nikoljdan bilo je početkom ovog vijeka u Pounju 48 kuća u 15 naselja. Svi su izgleda porijeklom iz unačkog sela Cvjetnića. U Malom Cvjetniću pod Uilicom planinom zabilježeno je početkom ovog vijeka predanje da im je starina od Kruševa i da su se po tome zvali Kruševići. Prema istom predanju doselili su se prvo u Oton u Dalmaciju. Tu su po pretku, koji je bio knez, prozvani Kneževićima. U periodu gladnih godina preselili su se na Cvjetnić, a odatle su se raseljavali po ovoj oblasti.

U Uncu je četrdesetih godina ovog vijeka bilo 108 kuća Kneževića. Tada, je kao i u Pounju, zabilježeno predanje o doseljenju iz Kruševa. Zbog zavade sa Turcima pobjegli su u Oton. Odatle ih se naselilo svega sedmoro čeljadi. Vrijeme doseljenja je bilo u drugoj polovini osamnaestog vijeka.

Na osnovu naših saznanja, u prvoj polovini ovog vijeka bilo je Kneževića u Otonu 40 kuća i svi slave Nikoljdan. Doselili su se iz Bosne na prelazu iz sedamnaestog u osamnaesti vijek.

Početkom ovog vijeka bilo je na ličko-krbavskom području 234 kuće Kneževića. Na osnovu dostupnih izvora, na pomenutom prostoru, Kneževiće možemo pratiti od šesnaestog vijeka do danas. Kako zbog prostora kojim raspolažemo nismo u mogućnosti da donesemo šira razmatranja o porijeklu ovog roda iznosimo kao interesantan samo jedan podatak. Početkom XVII vijeka u Širokoj Kuli (Lički Osik) bilo je 688 Srba. Jedan od dijelova ovog naselja nosio je tada naziv Kneževića Varoš. U ovom naselju upisan je i rod Cvjetničanin, što nas upućuje na moguće veze sa naprijed pomenutim selima Malim i Velikim Cvjetnićem u Uncu.

Na kraju zaključujemo da su Kneževići koji slave Nikoljdan, a žive na prostorima sjeverozapadne Bosne, sjeverne Dalmacije i Like najvjerovatnije istog porijekla. Iz zabilježenih predanja, kao i na osnovu dostupnih izvora, vidi se da su se često preseljavali. Kneževići iz sjeverozapadne Bosne smatraju da su porijeklom iz Like ili Dalmacije, a sa druge strane, dalmatinski ili lički Kneževići smatraju da su doseljenici iz Bosne. Smatramo da su i jedni i drugi u pravu i da ta, naoko, kontradiktornost u predanjima, u stvari, potvrđuje naš stav da su svi pomenuti Kneževići istog porijekla.

25. decembar 1991.

BERJAN

Najstariji rodovi

Na području Sarajevskog polja smatra se da Berjani ulaze u red najstarijih rodova na ovom području. O porijeklu Berjana nema mnogo podataka, a o eventualnom porijeklu iz Berana nema jasnih potvrda.

Božidar Berjan iz Sarajeva piše nam da su mu djed i otac pričali da su Berjani nekada davno doselili iz Berana (Crna Gora) na područje današnje Ilidže. Po istom predanju Berjani su se nekada možda prezivali Tomić, a po mjestu porijekla, Beranama, dobili su današnje prezime Berjan.

Berjani su srpski rod i slave Jovanjdan. Početkom ovog vijeka bilo ih je četiri kuće na sarajevskom području, i to dvije kuće u Donjem Stupu i dvije u Doglodima. U to vrijeme zabilježeno je predanje da su se u pomenuta sela naselili početkom devetnaestog vijeka sa Vrela Bosne. Pored toga, na području Sarajevskog polja smatra se da Berjani ulaze u red najstarijih rodova na ovom području.

O porijeklu Berjana nemamo mnogo podataka, a o eventualnom porijeklu iz Berana nemamo jasnih potvrda. Predanje da su Berjani jedna od najstarijih porodica u sarajevskoj okolini može se smatrati vjerodostojnom. Prvi pomen Berjana je, i to kao stanovnika sela Stup, iz druge polovine šesnaestog vijeka (1565/1566. godine). Predanje da su se na Stup i u Doglode doselili sa Vrela Bosne odraz su saznanja o vjerovatnoj nekadašnjoj raširenosti ovog roda na širem sarajevskom području. Da su se Berjani nekada prezivali Tomić, takođe nemamo

potvrde. Moguće je da su se za vrijeme od preko četiri stotine godina, evidentnog prisustva Berjana na prostorima Sarajevskog polja, od njih odvajale pojedine porodice i uzimale druga prezimena. Smatramo da je malo vjerovatno da su se Berjani nekada prezivali Tomić, ali i da je vjerovatno bilo upravo suprotno, da su Tomići vjerovatno ogranak Berjana, na šta nas upućuje i to da sarajevski Tomići slave Jovanjdan, kao i Berjani.

U našim traganjima da pronađemo Berjane i na drugim područjima nismo imali mnogo uspjeha. Našli smo ih samo u Zeokama (Donje Dragačevo), zaseoku istoimenog sela, u kojem je krajem prošlog vijeka bilo 25 kuća Zeočana kojima je staro prezime Berjan (Berjanović). Istraživač ovog područja je još tada ustanovio da imaju deset izvedenih različitih prezimena: Risimović, Janković. Nikolić, Gavrilović, Mićić, Petrović, Vuković, Savić i Mandić. Pored toga njima pripadaju i Tupajići u zaseoku Skok. Sve ove porodice slave Aranđelovdan i mogu se međusobno uzimati.

I za Berjane u Donjem Dragačevu se smatra da su starosjedioci i nije zabilježeno predanje o mogućem doseljenju na pomenuto područje. Da su Berjani na ova dva različita područja istog porijekla ne možemo sa sigurnošću tvrditi jer slave različite slave. Interesantno je da Berjani u Donjem Dragačevu slave Aranđelovdan, tipičnu vasojevićku slavu, što bi nas moglo navesti na pretpostavku da su porijeklom iz Berana, a da sarajevski Berjani slave Jovanjdan. Ukoliko su Berjani ipak porijeklom iz Berjana, onda su se na seobu pokrenuli veoma davno, najkasnije tokom šesnaestog vijeka, i krenuli na dvije strane, jedni u Bosnu, a drugi u Srbiju, da bi ovi bosanski, iz nama nepoznatih razloga, zapostavili vasojevićku slavu Aranđelovdan i preuzeli Jovanjdan.

8. januar 1992.

ALAGIĆ

Prezime od imena

Prezime Alagić nastalo je od muškog imena Alaga, koje u svojoj osnovi ima ime Alija i titulu aga. Alagić je muslimansko prezime, ali ga danas nalazimo i kod Srba i kod Hrvata.

Amru Alagić iz Sanskog Mosta interesuje kako je nastalo i odakle potiče njeno prezime. Navodi pretke: Tofko (otac) – Kadir – Meho – Sulejman. Svi su oni rođeni u selu Naprelju (Sanski Most).

Prezime Alagić je nastalo od muškog imena Alaga, koje u svojoj osnovi ima ime Alija (Ali) i titulu aga. Ime Alija preuzeto je od Arapa i ima značenje "visoki", "uzvišeni", "moćni". Alija je bio muž Muhamedove kćerke Fatime. Šiiti u Iranu i Iraku, i drugdje, poštuju ga kao sveca mučenika i česta su hodočašća na njegov grob u Nedžefu (Irak).

Alija je veoma često ime kod muslimana širom svijeta, a i kod nas. Riječ aga preuzeta je iz turskog jezika u prvobitnom značenju "veliki, stariji", a kasnije "gospodin, starješina, zapovjednik, prvak i zvanična civilna i vojna titula".

Alagić je muslimansko prezime, ali ga danas nalazimo i kod Srba i kod Hrvata. Postoji više naselja čiji su nazivi nastali po tome što su ih naseljavale porodice sa prezimenom Alagić. Zaselak Velike Kladuše naziva se Alagići, te zaselak sela Paljevića (Srebrenica), ali i selo u nekadašnjem džematu Muslemin (Kreševo). U okolini Rogatice postoji takođe selo Alagići. Alagina Reka je selo u Rugovu (Peć).

Alaginci su selo kod Slavonske Požege i Bosanske Kostajnice. Na kraju, jedan od zaselaka sela Naprelje, odakle su i preci naše čitateljke, zovu Alagići.

Alagić je često prezime u Krajini. U Sanici (Ključ) ogranak su begovskog roda Saničića. O porijeklu ovog roda priča se da su iz Anadolije krenula tri brata. Jedan brat se zaustavio u Ključu, drugi u Kamečku, a treći u Sanici. Miralem-beg je imao sinove: Alagu, Karabega, Šećerbega i Bećirbega. Od njih su današnji: Alagići, Karabegovići, Šećerbegovići i Bećirbegovići. U Bosanskom Petrovcu bilo je početkom ovog vijeka sedam kuća Alagića. U Bosansku Krupu su se Alagići doselili iz Like za vrijeme rata koji je trajao od 1683. do 1699. godine. Bilo ih je početkom ovog vijeka šest kuća. Predak im je iz plemena Kozlice. U Bakšaišu je početkom ovog vijeka bilo 25 kuća Alagića, koji su porijeklom od Džabije, za kojega se također smatra da je kao vojnik došao iz Anadolije. Iz Bakšaiša se Alagići sele u Hatinac, gdje ih je bilo početkom ovog vijeka šest kuća. U Kraljama (Bihać) bile su dvije kuće Alagića, koji su se tu doselili iz Bihaća. U Velikoj Kladuši bilo je početkom ovog vijeka dvanaest kuća Alagića. Njihov predak se prema predanju doselio iz Anadolije a bio je dizdar u Kladuši. U Cazinu je početkom ovog vijeka bilo petnaest kuća Alagića, koji su se tu doselili iz Sanskog Mosta početkom XIX vijeka. Alagića ima u Visokom i okolini gdje se smatraju starosjediocima. Bili su begovi. Među Bunjevcima u Subotici i Kačmaru Alage i Alagići se spominju od početka XVIII vijeka. Alagića Hrvata ima u Ježeviću kod Vrlike, a Srba u Lici i Dalmaciji, Bosni i Slavoniji. Interesantno je da su u Budimu 1720. godine živjela tri Srbina sa prezimenom Alagić, za koje je zabilježeno da su "Travničani", što znači da su se doselili iz Bosne.

Svi pomenuti Alagići vjerovatno potiču iz Bosne. Širenjem turske države selili su se kao vojnici u novoosvojene oblasti, da bi se sa povlačenjem Turaka iz Like i Dalmacije naseljavali u raznim dijelovima Bosanske krajine. Jedan dio je sa islama prešao na katoličanstvo ili pravoslavlje i od njih su porijeklom najvećim dijelom današnji Alagići, Srbi i Hrvati.

15. januar 1992.

ĐERMANOVIĆ

Različite slave

Svi Đermanovići i Đermani nisu istog porijekla, što se vidi i iz toga što slave različite slave. Đermanovići koji slave Markovdan mogli bi biti zajedničkog porijekla.

Nena Đermanović iz Sarajeva navodi da su njeni iz Bosanske Gradiške. Porodica Đermanović je u Bosanskoj Gradišci posjedovala najveću kuću u centru grada, koja je poslije Drugog svjetskog rata oduzeta i u njoj smještena stanica milicije. Kuća je kasnije srušena i na tom mjestu sagrađena zgrada u kojoj se nalazi Privredna banka. Preci su joj bili pravnici (advokat i predsjednik suda), o svojim precima malo zna jer su 1945. godine prilikom povlačenja ustaša i Nijemaca svi poklani u vlastitoj kući. Navodi pretke: Milan (otac), Mirko (djed) i Rajko (pradjed).

Prezime Đermanović ima u svojoj osnovi muško ime Đerman, preuzeto iz latinskog jezika u značenju rođeni, ali je ime i hrišćanskog svetitelja.

S druge strane, ovo prezime je moglo nastati i od riječi đeram ili đerma u značenju: greda za crpljenje vode iz bunara, "ždral", ali i mjesto gdje se naplaćuje neka pristojba. Prezime Đermanović moglo je nastati po tome što im je predak naplaćivao neke pristojbe – bio carinik, pa su njegovi potomci po njemu prozvani Đermanovićima. Riječ đeram je balkanski turcizam, grčkog porijekla.

Đermanoviće i Đermane našli smo i na drugim mjestima, ali najviše u Posavini i Slavoniji. Đermanovići su

u parohijama: Bosanska Gradiška i Laminci i slave Markovdan. Pored toga, Đermani žive i u parohijama: Gradci (Mrkonjić-Grad), Glamoč, Stekerovci (Glamoč), Miloševo Brdo (Bosanska Gradiška) i Grbavci (Bosanska Gradiška). Đermani u Ravnom takođe slave Markovdan.

Đermani u parohiji Vinska i Liješće slave sv. Simeuna Bogoprimca. Đermani u parohijama: Jošavka, Prnjavor i Smrtići, te Štrpci (Prnjavor) slave Đurđevdan. Đermanovići u parohijama: Šarinci i Lepenica slave takođe Đurđevdan.

Đermani iz Jelanske slave Grigorija Bogoslova. Đermani u parohiji Kobaš (Nova Gradiška) slave sv. Stevana Dečanskog. Đermanovići u parohijama Graovljani i Daruvar (Pakrac) i Varaždin slave Nikoljdan. U Bolomači i Kobašu (Nova Gradiška) Đermanovići slave sv. Arhiđakona Stevana.

Svi navedeni Đermanovići i Đermani nisu istog porijekla, što se vidi i iz toga što slave različite slave. Zajedničkog porijekla mogli bi da budu oni Đermanovići i Đermani koji slave Markovdan. Đermanovići slave Markovdan na dva područja. Jedno područje je prostor Glamočkog polja, a drugo Bosanska Gradiška i njena okolina.

Pretpostavljamo da su Đermanovići, kao i veliki dio današnjeg stanovništva Lijevče-polja porijeklom iz Vrhovine, planinskih oblasti istočno, južno i zapadno od ove oblasti.

Za Đermanoviće je matična oblast Glamočko polje, odakle su se njihovi preci naselili na gradiško područje, da bi preci naše čitateljke krajem prošlog i početkom ovog vijeka ulazili u red najuglednijih porodica u Bosanskoj Gradišci, kao veleposjednici, industrijalci i pravnici.

22. januar 1992.

BRIŠEVAC

Prezime po naselju

Prezime Briševac nastalo je po tome što su ga dobili stanovnici naselja sa nazivom Briševo i seleći se raznosili ga po drugim mjestima. Istraživanjem matičnih knjiga i drugih izvora možda bi se moglo saznati koja su bila stara prezimena današnjih Briševaca.

Ivan Briševac iz Banjaluke navodi da su mu se otac i djed rodili u selu Šurkovac kod Ljubije. Prema predanju, u Šurkovac su se Briševci doselili prije 300 godina iz okoline Mostara.

Osim u Šurkovcu, po saznanjima našeg čitaoca Briševaca danas ima još i u Volaru, Briševu, Prijedoru, te Šimićima kod Banjaluke.

Čitalac navodi da Briševaca, srpske nacionalnosti ima oko 30 kuća u Hrvatskoj Kostajnici, a čuo je da ima Briševaca i Crnogoraca u okolini Nikšića. Čitalac pokušava da poveže svoje prezime sa prezimenima Buševac i Biševac i pita se da li ona imaju veze sa Briševcima kojima on pripada.

Krajem prošlog vijeka u tadašnjem kotaru Sanski Most, ispostava Stari Majdan, u selu Briševo postojala su dva zaseoka Moštanica i Varcarevo. U Briševu su tada živjeli isključivo Hrvati.

Pored toga postoji selo Briševo i u okolini Zadra.

U tadašnjem kotaru Bosanska Kostajnica u okviru sela Mrkodo postojao je i zaselak Briševci. U Mrkodolu su većinu činili Srbi.

Postoje toponimi sa nazivom Briševac i to u Izačiću (Bihać) tako se zove jedan izvor, kao i identičan toponim kod Dobrljina (Bosanski Novi).

U Hrvatskoj je neposredno poslije Drugog svjetskog rata bilo Briševaca na više mjesta. U Donjoj Velešnjoj (Kostajnica) bilo je osam porodica Briševaca sa 33 nosioca prezimena. U daleko manjem broju bilo ih je u Pčeliću (Virovitica), Splitu, Zagrebu i Živaji (Kostajnica). U Slavoniji u parohiji Borova (Voćin) Briševci su evidentirani krajem prošlog vijeka i slave sv. Vasilija Velikog.

Uvidom u dostupnu literaturu nismo uspjeli da nađemo nešto novo u odnosu na dosadašnja saznanja našeg čitaoca.

Očito je da je prezime Briševac nastalo po tome što su ga dobili stanovnici naselja sa nazivom Briševo i seleći se raznosili ga po drugim mjestima.

Kao što smo naprijed naveli nama poznata naselja sa nazivom Briševo nalaze se u okolini Sanskog Mosta i Zadra. Na osnovu toga dalo bi se zaključiti da su današnji Briševci porijeklom iz jednog od ova dva sela.

Na osnovu dosadašnjih saznanja pretpostavku našeg čitaoca da su se njegovi preci doselili iz okoline Mostara prije 300 godina nismo u mogućnosti da potvrdimo.

Danas Briševaca ima i Srba i Hrvata. Teško je vjerovatno da su sve ove porodice sa prezimenom Briševac istog porijekla.

Smatramo da će se tek detaljnim istraživanjima u matičnim knjigama i drugim izvorima možda ustanoviti za koje grupe porodica možemo reći da su zajedničkog porijekla. Iz pomenutih izvora možda bismo mogli saznati koja su bila stara prezimena današnjih Briševaca,

prije nego što su se naselili u sela sa nazivom Briševo. Tek tada bismo mogli nešto određenije da kažemo o porijeklu ovog roda.

Na kraju navodimo da nam nije poznato da Briševaca ima u okolini Nikšića, a pokušaj da se eventualno nađe veza prezimena Briševac sa prezimenima Buševac i Biševac po nama nemaju osnova. To su posebna prezimena i razmatranja o nastanku tih prezimena nisu od značaja za problematiku koju obrađujemo u ovom tekstu.

29. januar 1992.

ALAJBEGOVIĆ

Najugledniji begovi

Alajbeg je bio zapovjednik elitne spahijske vojske jednog sandžaka. Na ovaj vojnički položaj birani su predstavnici najuglednijih begovskih porodica u Bosni i Hercegovini.

Nusreta Ćemalović-Alajbegović iz Vareša interesuje se za svoje djevojačko prezime. Otac joj je rođen u Tuzli, a zna da prezime Alajbegović postoji i u Kaknju, Sarajevu, Mostaru.

Prezime Alajbeg u osnovi ima riječ alajbeg, preuzetu od naziva iz turske vojničke terminologije. Alajbeg je složenica od alaj i beg (alay-beyi) preuzeta iz turskog jezika u značenju "beg alaja". Riječ alaj označava u osnovi mnoštvo ili gomilu, a prevedeno na vojnu terminologiju sasvim određenu vojnu jedinicu na nivou puka. Beg je također posuđenica iz turskog jezika u značenju titule za uglednog čovjeka, velikaša, dostojanstvenika, te civilnu i vojnu titulu u staroj turskoj državnoj organizaciji.

Alajbeg je bila titula zapovjednika spahija u sandžaku, pa je tako svaki sandžak imao svog alajbega. Pored toga nakon reforme turske vojske, bio je to naziv i za komandanta žandarmerijskog puka. Tako se zvao i ćehaja u tabačkom esnafu.

Čitalac tačno navodi gdje još, osim u Tuzli ima Alajbegovića u Bosni i Hercegovini. Na osnovu naših saznanja Alajbegovića nalazimo u: Sarajevu, Mostaru, Konjicu, Tuzli, Sanskom Mostu, Bihaću, Bijeljini, Zenici i Zvorniku.

U Bosni i Hercegovini smo evidentirali i nekoliko sela koja su dobila naziv po tome što su pripadala određenom alajbegu. To su Alajbegovac (Bosanska Gradiška), Alajbegov Odžak (Kupres) i Dubovik Alajbegov (Bosanska Krupa).

Kod razmatranja porijekla porodica sa prezimenom Alajbegović treba naglasiti da je titula alajbeg bila veoma visoko rangirana u vojnoj hijerarhiji. Alajbeg je bio zapovjednik elitne spahijske vojske jednog sandžaka i kao takav uživao je veliki ugled. Na ovaj vojnički položaj birani su predstavnici najuglednijih begovskih porodica u Bosni i Hercegovini. Međutim, potomci svakog alajbega nisu uzeli prezime Alajbegović.

Koliko je nama poznato početkom ovog vijeka među zemljoposjednicima (begovima) bili su i Ibrahim-beg Alajbegović iz Kaknja, Mehmed-beg Alajbegović iz Bihaća, te u Mostaru Muhamed-beg, Mujaga, Fazlaga i Sali efendi Alajbegović.

Uslijed promjena društveno-ekonomskih i političkih odnosa u Bosni i Hercegovini, koje su se odigrale krajem devetnaestog i početkom dvadesetog vijeka, dotadašnji veleposjednici su se sve više okretali trgovini i zanatstvu.

Navodimo nekoliko primjera o tome koji su se Alajbegovići, u kojim mjestima, i čime bavili početkom ovog vijeka: Ale u Kupresu (trgovac mješovitom robom i mesar), Ahmed u Mostaru (trgovac mješovitom robom), Huseinbeg u Podovima kod Sanskog Mosta (trgovac mješovitom robom, duvanom i gostioničar), Hasan u Kaknju (trgovac duvanom). Hasanbeg u Foči (trgovac duvanom). Mustafa u Konjicu (ribarija). U Tuzli je Ibrahim Alajbegović imao trgovinu mješovitom

robom, a Salih-aga je pored trgovine mješovitom robom držao i pekaru.

Naprijed smo naveli da potomci svakog alajbega nisu po pravilu uzimali prezime Alajbegović, te pokazali da Alajbegovića ima u raznim krajevima Bosne i Hercegovine. Nesumnjivo je da Alajbegovići u pomenutim mjestima nisu istog porijekla. Zajedničko im je svima da im je rodonačelnik obavljao dužnost alajbega i nosio istu titulu. Koje im je staro prezime i kada su ga promijenili i uzeli prezime Alajbegović moći ćemo da kažemo tek nakon obavljanja detaljnih istraživanja.

2. februar 1992.

ABAZOVIĆ

Abas lav

Abas je zaštitno ime kojim se dijete štitilo od zlih duhova i demona. Najbliže objašnjenje značenja ovog imena bilo bi "lav".

Ramiz (Jusufa) Abazović iz Hadžića je rodom iz sela Buturovića kod Pazarića. Zna da mu se djed zvao Agan, pradjed Ahmed, a Ahmedov otac bio je Šaban ili Bećir. Navodi da se negdje spominje dvojno prezime Abazović – Bucalo ili Bucalović.

U osnovi prezimena Abazović je muško ime Abaz, koje je modifikacija imena Abas, uzetog iz arapskog jezika, po svom značenju veoma bliskog onim arapskim imenima i nadimcima u kojima se odražava gruba i oštra narav predislamskih beduina u Arabiji. Abas je i zaštitno ime kojim se dijete štitilo od zlih duhova i demona. Najbliže objašnjenje značenja ovog imena bilo bi "lav".

U popisu bosanskog sandžaka iz 1604. godine Abas je upisano kao ime samo jednog čovjeka i to u sarajevskoj nahiji.

Na osnovu naših saznanja, osim u okolini Pazarića, Abazovića danas ima na područjima Sarajeva, Zvornika, Maglaja, Rogatice, a jedno selo u okolini Rogatice zove se Abazovići.

Abazovića je bilo u Sarajevu u drugoj polovini osamnaestog vijeka. Po Bašeskiji 1762/1763. godine umro je u Sarajevu mladi Bego Abasović, sarač. U Sarajevu su polovinom devetnaestog vijeka pripadali kazandžijskom esnafu Salih i Ahmet Abas. U isto vrijeme dželepčij-

skom esnafu pripadao je Mehmed Abas. U Sarajevu (Logor Grbavica) je 1914. godine Abazović Bajro bio sitar, a Salihaga Abaz bio je terzija u Ulici Ćulhan br. 2.

Pošto čitalac navodi da bi u vezi sa njegovom porodicom moglo biti i prezime Bucalo ili Bucalović iznijećemo neke podatke i o ovom prezimenu. Polovinom devetnaestog vijeka spominje se u Sarajevu kao član timurdžijskog (gvožđarskog) esnafa Mula Mehmed Bucalo. Na Koševu je početkom ovog vijeka živjela muslimanska porodica Bucalo, koja je pod "kesim" držala beglučku zemlju. U Koševo su došli iz Sarajeva (iz grada). U Sarajevu je (Donja Hiseta br. 32) 1914. godine Bucalo Fehim bio cipelar. Na kraju navodimo da su Bucala zaselak Ustikoline (Foča).

Abazovića ima i Srba, na Glasincu. Oni su porijeklom iz Drobnjaka. Abazovići ulaze u grupu od dvanaest rodova za koje se smatra da su osnovali pleme Drobnjake. Rodonačelnik im je bio Vučur Omakalović, koji je živio krajem petnaestog vijeka. Njegovi potomci prozovu se Abazovićima po "abi", koju je Vučur dobio od sultana kada je ubio nekog odmetnika, Arapina. Danas ih ima pod navedenim prezimenom, ali i pod brojnim drugim prezimenima.

I Bucala ima Srba. Krajem prošlog vijeka Bucala je bilo u parohijama Smoljan, Busovača i Tiškovac i svi slave Đurđevdan. Bucala Srba ima i u Dalmaciji (Oton i Oćestvo) i slave Đurđevdan. Za Bucale u Bosni smatra se da su porijeklom iz Dalmacije, a za dalmatinske se smatra da su se u šesnaestom vijeku doselili iz Bosne.

U ovom kratkom prilogu iznijeli smo u osnovnim crtama ono šta znamo o Abazovićima i Bucalima na našim prostorima.

Iz iznesenog se vidi da su na širem sarajevskom području postojali zasebni rodovi Abazović i Bucalo. O mogućoj njihovoj vezi moći će se govoriti tek kada nam budu poznati novi podaci.

Takođe smo ustanovili da oba prezimena nalazimo i na drugim mjestima, i to kod Muslimana i Srba. Za svako pomenuto prezime posebno možemo zaključiti da su nastala na isti način, od iste osnove, ali ne možemo tvrditi da su porodice koje nose ta prezimena istog porijekla, to jest da među njima postoji krvna veza.

19. februar 1992.

GRAHOVAC

Grahovci po Grahovu

Grahovac je često prezime kod Hrvata i kod Srba. Svima im je zajedničko što su porijeklom iz Grahova, ali je malo vjerovatno da su svi međusobno krvno povezani.

Drago Grahovac iz Sarajeva nam piše da mu se otac zvao Marko, a djed Martin, te da je daljim porijeklom iz sela Ramljana u Lici. Prema predanju Grahovci, su porijeklom iz Crne Gore, gdje su nekada živjela tri brata i odatle zbog krvne osvete pobjegli. Jedan od braće se zaustavio u Hercegovini i njegovih potomaka Srba ima danas u okolini Nevesinja. Drugi brat je stigao do Bosne a, treći do Like. O potomcima drugog brata, koji se zaustavio u Bosni, ne znaju ništa. Od trećeg brata koji je stigao u Liku, razgranali su se Grahovci, Hrvati u Ramljanima od kojih je porijeklom i naš čitalac. Pored gore navedenog u porodici se čuva nejasno sjećanje na nekog dalekog zajedničkog pretka, upamćenog po neobičnom imenu Boljfe.

Prezime Grahovac je nastalo po tome što su porodice koje nose ovo prezime porijeklom iz Grahova. Najpoznatiji su Grahovo u Crnoj Gori i Grahovo u Bosanskoj krajini. Pored toga Grahovo je zaselak na području Gračaca. Grahova Glava je zaselak na rogatičkom području. Kod Ogulina postoje zaseoci pod nazivom Grahovci, a u okolini Sarajeva postoji istoimeno selo. Grahovčići je selo u okolini Travnika. Grahovljani je zaselak Donje Subocke kod Pakraca. Grahovac je često prezime i kod Hrvata i kod Srba. Svima im je zajedničko što su porijeklom iz Grahova ali je malo vjerovatno da su svi međusobno krvno vezani.

Bilo bi potrebno izvršiti terenska i arhivska istraživanja za svaku grupu Grahovaca posebno i tek nakon toga bilo bi moguće ustanoviti moguće veze među njima. Smatramo vjerovatnim mišljenje našeg čitaoca da su Grahovci porijeklom sa crnogorskog Grahova. Ako je to tačno njihovi preci su se vjerovatno pokrenuli na seobu kada su Turci zauzeli njihovo područje i krenuli u osvajanja prema sjeverozapadu. Preci današnjih Grahovaca bi mogli biti potomci stočara koji su početkom XVI vijeka naseljeni na području Grahova i Unca, te okolnih kraških polja, iz Potarja, Pive, Polimlja i Gornje Neretve. Bili su uključeni u tursku martološku službu i kao takvi sudjelovali su u vojnim pohodima, čak i do Kranjske. To stanovništvo je naseljavano po Kninskom i Skradinskom polju, Bukovini, Kotarima i Primorju. Ono je bilo osnova za sva kasnija naseljavanja po Lici, a kasnije tokom XVIII, XIX i XX vijeka i po Bosanskoj krajini, Posavini, Slavoniji, pa i Vojvodini.

U skladu sa naprijed rečenim Grahovci su se, seleći se iz postojbine, mogli zadržavati na područjima koja su prelazili na svom putu do Primorja. Ako tako posmatramo stvari, dio predanja u kojem se kaže da je jedan brat ostao u Hercegovini, a drugi u Bosni te da su njihovi potomci današnji Grahovci po Bosni i Hercegovini moglo bi se zaključiti da je u tom segmentu to predanje u osnovi vjerodostojno. Nesporno je da su se Grahovci na ličko područje naselili iz Primorja. Nalazimo ih u Slavoniji u XVI i u Lici u XVII vijeku.

Prostor nam ne dozvoljava da navedemo gdje sve danas ima Grahovaca na srpskohrvatskom prostoru navešćemo samo dio podataka koji se odnose na ličko područje s početka ovog vijeka. Tada ih je na užem području, koje interesuje našeg čitaoca bilo svega 44

kuće i to u: Buniću sedam, Dubravama (Otočac) jedna. Otočcu jedna, Ramljanima 28, Sinju jedna i Trnavcu (Korenica) šest kuća. Pored toga bilo je i Grahovaca 28 kuća, i to u Pavlovcu 12, Vrepcu šest i Zavođu (Pavlovac) 10. Spominjanje u porodici neobičnog imena Boljfe u vezi je sa rodom Boljfeta čiji nosioci su početkom ovog vijeka živjeli u sedam kuća u Kompolju (Brlog), a koji su se tu doselili iz Pokuplja. Veze ova dva roda moguće je ustanoviti tek nakon dodatnih terenskih i arhivskih istraživanja.

25. februar 1992.

BIŠČEVIĆ

Prezime po funkciji

Prezime Biščević je, po svemu sudeći, nastalo po tome što je rodonačelnik ovog roda obavljao neku funkciju u gradu Bihaću. U ovom prezimenu, u njegovom sadržaju treba podrazumijevati Bihaćkapetan, iz razloga što se nastavci ović/ević dodaju samo osnovama koje podrazumijevaju neku osobu, a ne geografsko ime.

Senad Biščević iz Bihaća piše da je njegova porodica nekada živjela u obližnjim selima Račiću i Ripču. Čitalac zna da danas Biščevića najviše ima u Bosanskoj krajini (Bihać, Sanski Most, Bosanska Krupa), ali i drugdje po Bosni i Hercegovini. Naš čitalac pita: da nisu možda Biščevići porijeklom iz Hercegovine, na šta ga upućuje činjenica da u Mostaru postoji "Biščevića ćošak".

Prezime Biščević je po svemu sudeći nastalo po tome što je rodonačelnik ovog roda obavljao neku funkciju u gradu Bihaću. U ovom prezimenu, u njegovom sadržaju, treba podrazumijevati Bihać kapetan, iz razloga što se nastavci ović/ević dodaju samo osnovama koje podrazumijevaju neku osobu a ne geografsko ime.

Na osnovu dosadašnjih saznanja u bihaćkoj se kapetaniji, kroz 244 godine njenog postojanja (1592–1835), izmijenilo 23 kapetana, koji su nosili titule paša, aga i begova. Nekima od njih znamo i prezimena. Posebnost bihaćke kapetanije, u odnosu na druge u Bosni i Hercegovini u kojima je u najviše slučajeva kapetanska dužnost bila u rukama određenih porodica, ogledala se u tome što su njeni kapetani pripadali raznim porodicama.

Za ilustraciju naprijed rečenog navodimo samo neka prezimena koja su nosili bihaćki kapetani, a iz čega se može vidjeti kojim su porodicama pripadali: Hadurag, Velagić, Hasumović od roda Lipovača, Popržanović, Idrizkapetanović po kapetanu Idriz-agi Velagiću, Ahmedbegović, Kulenović, Jusufbegović, Ibrahimpašić, Džaferpašić, Osmanbegović. U prilog navedenog navodimo i naše mišljenje kako je mogao nastati naziv "Biščevića ćošak" u Mostaru. Izvjesno je da je pomenuti ćošak nazvan po nekome ko je bio bihaćki kapetan. Koliko nam je poznato Mostarac Hadži Mehmed-aga, sin Hadži Smailov bio je bihaćki kapetan 1733. godine. Kako je ovaj Mostarac došao na mjesto bihaćkog kapetana, nije nam poznato niti nam je poznato iz koje je mostarske porodice bio, ali je moguće da je po njemu dobio naziv pomenuti lokalitet u Mostaru.

Posljednji bihaćki kapetana Mehmed-beg, za kojeg znamo da je obavljao tu dužnost od 1824. godine, nosio je prezime Biščević. Imao je i titulu paše, a za vrijeme Gradaščevićeva ustanka bio je na strani Porte. Po ukidanju kapetanije postao je bihaćki muteselim i na tom položaju ostao je do 1851. godine. Omer-paša Latas poslao ga je u progonstvo u Bursu. U Bosnu se vratio 1856. godine, ali ne u Bihać već u Sarajevo gdje se nastanio u kući svoga tasta Mustafa-paše Babića. Umro je u Sarajevu 1874. godine i sahranjen je na groblju na Alifakovcu i iza njega nije ostalo muških potomaka.

O porijeklu Biščevića u Bosanskom Novom zapisano je od Ali-bega Biščevića početkom ovog vijeka predanje, da je predak Biščevića bio "Hrustan-beg, ćehaja Ferhat-paše Sokolovića, koji je bio sandžakbeg u Klisu". Posjedu Biščevića pripadala su neka sela: Pritoka, Račić

i Kralje, Priluka, oba Radića, obje Suvaje, Gudavac, sve tri Jasenice, Majkić Japra, Lušci Palanka i Dabar, a imali su kule u Jasenici i Suvaji.

Rezimirajući naprijed rečeno smatramo da svi današnji Biščevići vjerovatno nisu zajedničkog porijekla, te da bi neki od njih mogli tražiti porijeklo među naprijed pominjanim rodovima iz čijih redova su se regrutovali bihaćki kapetani. Izvjesno je, međutim, da je svim Biščevićima, svakima posebno, zajedničko to, da im je rodonačelnik bio kapetan upravo u bihaćkoj kapetaniji i da su po tome njegovi nasljednici prozvani Biščevićima.

11. mart 1992.

NIKOLIĆ

Tragovi od XVIII vijeka

Na osnovu dostupnih izvora Nikoliće možemo pratiti na prostoru Bosne i Hercegovine od prve polovine XVIII vijeka do danas.

Lucija Nikolić-Parađina iz Sarajeva želi da sazna nešto o porijeklu svoje porodice, Nikolića. Navodi da su Nikolići kojima ona pripada katolici iz okoline Vareša.

Danas je prezime Nikolić često i kod Hrvata i kod Srba. U Bosni i Hercegovini postoji šest naselja sa nazivom Nikolići, što podrazumijeva da u tim naseljima žive ili su pak nekada živjele porodice sa prezimenom Nikolić. Tako postoji selo Nikolići kod Rudog, te istoimeni zaseoci sela: Liješnja (Zvornik), Kozice (Sanski Most), Breške (Tuzla), Proslapa (Prozor) i Bistrice (Fojnica). Krajem XIX vijeka u prva tri sela živjeli su isključivo Srbi, a u Breškama i Proslapu najvećim dijelom Hrvati a manjim dijelom Muslimani, a u Bistrici isključivo Hrvati. Pored navedenih naselja (sela i zaselaka) za koje smo sigurni da su u njima nekada živjeli ili danas žive Nikolići, nesporno je da Nikolića danas ima u mnogim naseljima Bosne i Hercegovine. Na području Hrvatske po završetku Drugog svjetskog rata prezime Nikolić je evidentirano u 465 naselja. Nas u ovom prikazu interesuje hrvatski rod Nikolića sa područja srednje Bosne.

Na osnovu dostupnih izvora Nikoliće, katolike, možemo pratiti na bosansko hercegovačkom prostoru od prve polovine XVIII vijeka do danas. Bilo ih je tada

(1743. godine) u Bosni i Hercegovini svega 16 porodica, sa ukupno 119 članova, najviše na području župe Kreševo sedam porodica (u selima: Tomić, Lepenica, Pokojište, Korča). U Broćnu su bile tri porodice. Na području župe Sutjeska bile su dvije porodice u selu Seoce. Po jedna porodica bila je u selima: Volari (Majdan), Proslap (Rama), Jeleč (Jajce), Živinice (Tuzla). Nakon 25 godina (1768. godine) bilo je 27 porodica Nikolića sa ukupno 214 članova u sljedećim selima: Krušvići dvije porodice (župa Broćno), Vilić polje dvije (Skoplje), Grad Vakuf dvije (Skoplje), Kreševo šest, Lapenica dvije (Kreševo), Bijelo Polje četiri (Sutjeska), Sebešić jedna (Sutjeska), Teševo jedna (Sutjeska), Volar četiri (Vodičevo), Popovići jedna (Komušina), Lupoglavo jedna (Žepče), Živinice jedna (Tuzla), Svilaj (Vučjak), Argovi jednu (Vučjak).

U srednjoj Bosni su Nikolići tokom XVIII vijeka ugledan rod. Bosanski vikar bio je 1726. godine Pavao Nikolić. Među kreševskim fratrima u osamnaestom vijeku nalazimo i Nikoliće: Martina, Iliju, Bartola i Juru.

Iz izloženih podataka može se zaključiti da su Nikolići, već u XVIII vijeku bili brojni i rašireni po Bosni i Hercegovini, te da se sele i na nova područja. Detaljna istraživanja bi nam možda pomogla da utemeljimo pretpostavku da su se Nikolići na područje srednje Bosne doselili sa jugozapada, iz zapadne Hercegovine (Broćno) zadržavajući se u Rami. Sa druge strane, iz srednje Bosne mislimo da su se Nikolići selili na sjever na područje Žepča i Komušine, u Živinice i na Vučjak i odatle dalje u Slavoniju. Jedna grana, koja je krenula prema sjeverozapadu, preko jajačkog područja zaustavila se u okolini Sanskog Mosta, a neki njeni

ogranci vjerovatno su se selili dalje na sjeverozapad, izvan granica Bosne i Hercegovine. Nesumnjivo je da bi detaljna istraživanja pokazala da su od tada pa do danas mnogi Nikolići promijenili prezime i da se drugačije prezivaju. Tako na primjer u Bijelom Polju, gdje ih je 1768. godine bilo dvije porodice sa ukupno 28 članova, danas nema Nikolića, ali ima Konša, Pavlovića, Begovića i Kokora koji znaju da su starinom Nikolići.

Na osnovu dostupnih podataka, koje nam je dostavila čitateljka, te raspoložive građe, pretpostavljamo da i vareški Nikolići pripadaju srednjobosanskim Nikolićima, o kojima smo govorili u ovom prilogu. Nikolići su se, prema našem mišljenju, u Vareš mogli doseliti prilikom lokalnih migracija koje su se na srednjobosanskom području odvijale u vremenskom rasponu od kraja osamnaestog vijeka do danas.

18. mart 1992.

KORAĆ

Iz XVIII vijeka

Saznanja o porijeklu Korača u Hamzićima, zapadna Hercegovina, sežu do u prvu polovinu osamnaestog vijeka, a među njima je prvi poznati bio Križan Korać, od kojeg su svi današnji potomci.

Mladen Korać iz Čitluka (Mostar) piše nam da je selu Gornjim Hamzićima kod Čitluka danas ima oko 30 porodica sa prezimenom Korać. Prema predanju nekada ih je na ovom prostoru bilo daleko više, pa je zapamćena izreka "Kud korači, svud Koraći". Priča se takođe da su "žurili". Čitaoca interesuje porijeklo njegovog prezimena i područja na kojima još ima Korača.

Prezime Korać je nastalo od riječi korać, preuzete iz kovačke terminologije. Korać je naziv za čekić kojim se potkivaju konji.

Pored Korača Hrvata u Hamzićima, za koje se interesuje naš čitalac, na više mjesta ima i Srba i Muslimana.

Naša saznanja o porijeklu Korača u Hamzićima, na područje zapadne Hercegovine, sežu do u prvu polovinu osamnaestog vijeka, a prvi poznati Korać u Hamzićima bio je Križan Koraćević (Chrysanthus Corachievich). Njegova porodica je tada (1743. godine) imala dva odrasla člana i dvoje djece, a dvadeset pet godina kasnije (1768. godine) broj članova ove porodice (sada Korać) povećao se na osam članova (sedam odraslih i jedno dijete). O porijeklu pomenutog Križana Korača na osnovu dosadašnjih saznanja ne možemo ništa određeno tvrditi, ali možemo zaključiti da su svi današnji Koraći u

Hamzićima, te njihove raselice na drugim mjestima, njegovi potomci.

Međutim, u drugim područjima prezime Korać je često. Pa tako u Trebinjskoj Šumi u Desin Selu postoji lokalitet Koraćeve kućetine. Koraća ima u selu Biogradu i za njih se smatra da su porijeklom Ukropine iz Ljekove, te da su istog porijekla i Savinovići i Bubrešci. Svi ovi rodovi slave sv. Klimenta a preslavljaju sv. Petku. U Zavali Koraći slave Nikoljdan, odavno su u selu, a starinom su iz Crne Gore. Koraćevići u Bukoviku (Jasenica) slave Nikoljdan, doselili su se iz Dubova (Sjenica) u drugoj polovini XIX vijeka. U Ćelije (Šumadijska Kolubara) Koraći (i pod drugim prezimenima Jeremići, Markovići, Milovanovići, Milinkovići, Đorđevići i Stanisavljevići) slave Nikoljdan, a doselili su se iz Koraćice (Kosmaj). U Užičkoj Crnoj Gori, Koraći, u Glumaču i Rasnu slave Nikoljdan, doselili su se u ova sela iz Dobroselice. U Lici je početkom XX vijeka bilo 57 kuća Koraća u osam naselja: Mogoriću dvije kuće, Oraovcu jedna, Pavlovcu (Vrebac) tri, Raduču jedna, Šalamuniću (Bunić) četiri, Šiškoj Kuli tri, Udbini četiri i Visuću (Udbina) 39. Na slavonskom području Koraća je krajem XIX vijeka bilo u više parohija i slavili su različite slave: Nova Gradiška i Lovska – Nikoljdan; Grđevac Veliki i Lipovčani – Đurđevdan i u Kukunjevcu Jovanjdan.

Nismo bili u mogućnosti da navedemo gdje sve danas ima Koraća, niti pak koje su im slave. Svi Srbi Koraći, porijeklom su izgleda iz Bratonožića, na šta nas upućuje nekoliko toponima koji su nazvani po nekadašnjim stanovnicima Koraćima. To su: Korać Do, livada Korać, te selište Koraći. Koraći su se iz Bratonožića preselili na Gornja Sela u Vasojeviće, gdje ih ima i danas. Ovi Koraći

u Vasojevićima slave Nikoljdan. Oni su se izgleda odatle selili na druga područja gdje danas žive Srbi. Korača ima i Muslimana. Polovinom XVIII vijeka živio je u Kruševljanima (Nevesinje) Muharem Korać. Koraći u Dubi (Pelješac) smatraju se starosjediocima. Seoska krsnica u ovom selu je Gospa od Začeća i Nikoljdan. Korača ima i u Stonu, gdje su se doselili početkom devetnaestog vijeka iz Dube. Na kraju, nakon pokušaja da u osnovnim crtama damo podatke o Koraćima na našim prostorima, navodimo i podatak da je u drugoj polovini petnaestog vijeka (1477. godine) u hercegovački katastar upisano i pusto selo Koraćevo, što je potvrda da je Korača bilo u Hercegovini i to u to doba.

25. mart 1992.

KOPRIVICA

Raseljavanje iz Banjana

Sve Koprivice koje slave Nikoljdan zajedničkog su porijekla od Koprivica iz Banjana. Raseljavanje banjanskog bratstva Koprivice počelo je početkom XVII vijeka, a posebno je bilo izraženo u XVIII i XIX vijeku.

Svetozar Vujadinović iz Sarajeva piše nam da je njegova majka od Koprivica iz sela Lapčevine kod Nevesinja. Otac joj se zvao Nikola, a djed Vidak, dok za dalje pretke ne zna. Slave Nikoljdan, a u porodici je sačuvano predanje da su se njihovi preci doselili iz Banjana kod Nikšića. Čitalac navodi da zna za Koprivice i na drugim mjestima u Bosni i Hercegovini: Gacko, Lukavica, Kreševo, Romanija i Sarajevo.

Danas Koprivica ima najviše po Crnoj Gori, Hercegovini, Bosni i Srbiji. U Banjanima Koprivice su, i po prostoru i po broju kuća, jedno od najvećih sela u plemenu. U selu je 1940. godine bilo 109 kuća Koprivica i nisu se ženili među sobom. Slave Nikoljdan, a prislužuju Nikolice.

Rodonačelnik Koprivica bio je, po predanju sin Jele Sandaljevice. Kada se Jela udala za Sandalja Hranića, zatrudni i pobjegne od muža iz Ključa u Gacko, preko Banjana za Zetu. U putu je rodila muško dijete i bacila ga je u koprive pokraj puta u Renovcu (dio sela Koprivice). Prolaznici uzmu dijete iz kopriva i odnjeguju ga. Od ovog djeteta iz kopriva, priča se, da su Koprivice.

U Nedajnu (Piva) bilo je polovinom ovog vijeka 14 kuća Koprivica, čiji su se preci tu doselili iz Banjana. I

u Sarajevsko polje doselili su se Koprivice iz Banjana oko 1600. godine i slave Nikoljdan. U Vogošći slave takođe Nikoljdan, a i oni su porijeklom iz Banjana. U Bandin Odžak (Glasinac) naselili su se prve Koprivice, oko polovine devetnaestog vijeka iz Pive, a daljom starinom su iz Banjana. Na Glasinac se doselio Božo Koprivica sa sinom Savom, koji je tada imao deset godina. Pop Krsto, doselio se u Vidiće oko 1890. godine i dalji je rod sa naprijed navedenim Koprivicama. U Gradini (Gacko) Koprivice takođe slave Nikoljdan. Početkom ovog vijeka bilo ih je u Gradini 14 kuća, a prvi su se doselili Vuko i Duka Koprivica. U Čitluk (Gacko) doselile su se Koprivice iz Banjana krajem devetnaestog vijeka.

U Sarajevu je zavidnu trgovačku karijeru ostvario Vidak Koprivica. Vidak je rođen 1779. godine u Renovcu (Banjani). Prvo je živio u Mostaru, gdje je završio terzijski zanat, a kasnije se preselio u Sarajevo i bavio se trgovinom.

U Banjanima je sačuvano predanje da su od Koprivica Obrenovići. Prema tom predanju djed kneza Miloša je doselio u Srbiju, a knez Miloš je Blagoja Koprivicu zvao rođakom. U Fatnicu su se Koprivice doselile neposredno nakon okupacije 1878. godine iz Krivošija. Slave Jovanjdan. U parohiji Banjaluka Koprivice su krajem prošlog vijeka takođe slavili Jovanjdan.

Na kraju, ističemo da nismo u mogućnosti navesti sva mjesta u kojima danas ima Koprivica, niti sve što se zna o njihovom porijeklu i raseljavanju. Navedena predanja, zabilježena kod gotovo svih raseljenih Koprivica, da su porijeklom iz Banjana, imaju osnova. Sve Koprivice, koji slave Nikoljdan, zajedničkog su

porijekla od Koprivice iz Banjana. Iz izloženih podataka, evidentno je da su se Koprivice, kao jako bratstvo, iseljavale iz Banjana još od početka XVII vijeka, ali je njihovo raseljavanje posebno izraženo u XVIII i XIX vijeku.

I Koprivice iz Lapčevina, od kojih je rodom majka našeg čitaoca, porijeklom su od Koprivica iz Banjana. Kada se ova grana Koprivica pokrenula iz Banjana, da li je bilo usputnih zadržavanja do naseljavanja u Lapčevine, nije moguće na osnovu dostupnih podataka odrediti. Pretpostavljamo da se njihovo naseljavanje u Lapčevine moglo desiti u drugoj polovini devetnaestog vijeka.

1. april 1992.

Sadržaj

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

929.52 (497.15)

НИШКАНОВИЋ, Мирослав

Porodični korijeni : jedno nedovršeno istraživanje / Miroslav Niškanović. - Banja Luka ; Beograd ; Sarajevo : Srpski genealoški centar, 2001 (Beograd : Čigoja štampa. - 167 str. ; 21 cm. - (Biblioteka korijeni /
[Srpski genealoški centar]

а) Породице - Босна и Херцеговине

Куленовић

Кнежевић

Савић

Sureta

Đonlagić

Берјан

Прошић

Rustempašić

Salihbegović

Alajbegović

Raič

Пашалић

Капетановић

Ковачевић

Sunulahpaši

Мучибабић

Alagić

Šahić

Buzuk

Musa

Berjan